

Cangantu ih thuhla tawi

Rev. Dr. Hrang Hmung hi Rev. Charles Hrang Tin Khum le Daw Flavia Vum Thiam teih fapa upabik a si. Unau suahpi mipa 2 le farnu 2 a nei ih USA ram ah an um.

1985 kum ah Maths Distinction thawn Phunhra a ong. Yangon University ah phunsang tlawng a kai ih rampi buai thawn kum 3 lai a cawl hnu 1993 kum ah BSc (Physics) degree a ngah. 1993 kum ah India ram Serampore khua ih Serampore College (University) ah Baibal tlawng kai a thok ih 1999 kum April ah BD degree cu felfai zetin a qhehsuak. Myanmar Institute of Theology, Insein le Union Theological Seminary, Philippine kom ih an tuahmi Doctor of Ministry Program a kaiih 2009 kum March 7 ah DMin (Pastoral Leadership) degree a ngah. Philippine ram Manila khuapi Philippine Christian University ihsin 2014 April 5 ni ah PhD (Development Administration) secular doctorate degree cu felfai zetin a ngah.

1999 kum in Toungphila Baptist Church ah Pastor hna a quan thok ih tuini tiang a quan rero lai. 2004 kum March 7 ah LBA khawmpi, Sekan ah LBA in Ordination an pe. Cuihsin LBA ah Associate General Secretary termkhat a quan. 2006 ihsin 2010 tiang Bethel Theological Seminary ah Vice Principal a quan. 2010 April ihsin thok in 2011 November tiang BTS Principal a quan. 1998 kum December 25 ah Dr. Deborah Zung Rem {BSc (Hons.), MSc., BRE., MTS., DMin} thawn innsang a din. Pathian thluasuh fapa Rick Hrang Lian Khim an nei. Tuih ni tiang rinsantlak le taimak zetin Pathian hnaquan sunglawi cu a quan rero lai. Cahram tam nawn a ngan zo ih cabu khal tawkfang a suah zo. Kawl le Mirang ca khalin cahram tawkfang a ngan zo. Magazine tamnawn ah Chief Editor quanvo a lak. **Hre Kio OT Commentary Series** ah Jeremiah le Qahhla simfiangnak ngan dingin quanvo an pe. 2018 April ihsin Lairawn Baptist Association ah General Secretary quanvo a lak. 2019 kum in Myanmar Baptist Convention ah EC sungtel khal a si.

CANGANTU IH SUAH ZOMI CABU PAWL:

1. Baptist Kaihruai awk daan le Danglamnak (TpiBC - 2001)
2. Jeim cakuat simfiangnak (TpiBC - 2002)
3. Galati cakuat simfiangnak (TpiBC - 2003)
4. Kawhhran dang pawlih zum daan le kaihruai awk daan (@2004)
5. Kolose cakuat simfiangnak (TpiBC - 2004)
6. A biography of Rev. C. Hrang Tin Khum (@2006)
7. Kawhhran Hruaitu Kutken (TpiBC - 2008)
8. Baptist Thupom Hleicetnak pawl (FBP- 2008, 2009)
9. Thinsaunak ih huham (FBP - 2009)
10. 1 Piter cakuat simfiangnak (TpiBC - 2009)
11. 1 Timote cakuat simfiangnak (TpiBC - 2010)
12. Efesa cakuat simfiangnak (TpiBC - 2011)
13. Hlawhtlinnak lamzin (@2011)
14. Nun cu Khrih a si (@2014)
15. Jeim, 1 & 2 Piter cakuat (Ptr. Bawi Cung Nawl thawn) (FBA CE - 2015)
16. 1, 2, 3 Johan le Juda cakuat (FBA CE - 2016)
17. Kolose le Efesa simfiangnak (Hre Kio Commentary Series) (FBP - 2016)
18. Khristian Nun (Manna Ministry@2016)
19. Zumnak le Qhansonak (FBC, Falam E&M - 2018)
20. Khrih ih pekmi cahnak in (Manna Ministry@2018)
21. Bawipa ih Qhatnak (Manna Ministry@2019 atu)

BAWIPA IH QHATZIA

Hrang Hmung, PhD.,

BAWIPA IH QHATZIA

Rev. Hrang Hmung, PhD.,

2019

BAWIPA IH QHATZIA
(The LORD is good)

BAWIPA IH QHATZIA

Rev. Hrang Hmung, PhD.,

BAWIPA IH QHATZIA

(The LORD is good)

Copyright © 2019

Hrang Hmung

No (1), Bogyoke Road,

Toungphila Block (1), Kalaymyo.

Email: cjhmung@gmail.com

FaceBook: C J Hrang Hmung

Tel: 09 40016 2707; 09 96862 2419

Vei khatnak

Copies 500

June, 2019

Rev. Hrang Hmung, PhD.,

Cabu suahtu
Computer
Print nak hmun

Manna Ministry
Salai Dar Thang
MBC Offset, Yangon,
Myanmar.

Toungphila, Kalaymyo
2019

A Sung ummi i nu pawl

	Thuhmaihruai	vii
1.	Thinglamtah, Pathian Cahnak Hmual	1
2.	Lamzin, Thutak le Nunnak a simi Jesuh Khrih	5
3.	Piter ih simmi Khristian Nun	8
4.	Meisa thawn hniksaknak	12
5.	Thil pakhat kan theihsal tikah	16
6.	Bawipa ih qhatzia	19
7.	Jesuh theihnak sungah qhannak	23
8.	Puithiam Sang ih thlacamnak	27
9.	Rundamnak thuhla ah zirhnak dik lo pawl	31
10.	Jesuh thuhla ah zirhnak dik lo pawl	36
11.	Thawhsalnak thuhla	41
12.	Zumtu ih ralqhatnak	44
13.	Khrih ih tuarnak a hlawm aw mi	47
14.	Piter ih simmi Jesuh rat ding ni	50
15.	Pathian kan lamih a qan cun...	53
16.	Nehnak petu Jesuh Khrih	56
17.	Pathianih duhmi	59
18.	Nu pum sungihsin hril zo	62
19.	Johan ih simmi duhdawtnak	65
20.	Dil ding, hawl ding, king ding	68
21.	Khrih a ratsal hlan ahhin	71
22.	Lei ih thil titheinak	74
23.	Thlaici le leilung a phunphun	77
24.	Tuih caan	81
25.	Thuthangqha dang pannak	84
26.	Thinlung mit vang	87
27.	Sumsaw phunhnih	90
28.	Biaknak dik	93
29.	Thlarau Thianghlim	96
30.	Vancungmi ih thinlung put	99
31.	Bawipai' thuthlun hi...	102
32.	Tho in dinal uhsi	105

THUHMAIHRUAI

Pathian lamhruainak thawngin cabu suah theinak dingah caan qha ka ngah sal ih A hmin ka thangqhat. Online san a si vekin zarhpi ni tinten sermon ka nganmi ka thlah phah ringring. Siartu le tha petu tampi ka nei ruangah thazaang ka ngah zet. Curuangah zarhtin ca ka nganmi hi a tampah vivo. Magazine tawkfang ah cahram in dil tik khalah a cang thei tawkin ka ngan thei. 2009 kum ah Magazine tinkim ih ka canganmi pawl sungin cahram (40) pawl komkhawmmi cabu pakhat ka suah. "*Thinsaunak ih Huham*" tiah hmin ka pek ih Falam Baptist Pawlkom hminin kan suah. Cumi ca a siartu rualpi tam nawn in a dang khal suah bet dingah thazaang in pe. Tha in petu nan zate hnenah ka lungawizet.

Sermon ka nganmi pawl khawlkhawm in cabu ka suah vivo. Sermon hrekkhat cu Magazine tawkfang ah ka kuatmi pawl ansi. Atu ah Online ih ca ka thlahmi pawl le magazine hrekkhat ta cahram (32) komkhawm in "*BAWIPA ih Qhatzia*" tin hmin bunin hi cabu hi Manna Ministry hminin kan suah thei ruangah Pathian hmin ka thangqhat.

Thazaang petu le casiartu nan zate'n Pathian in hmuifu siar cawk loin lo burh cio hram ko seh! Amen.

Duhdawtnak le duhsaknak thawn,

Rev. Hrang Hmung, PhD

General Secretary

LBA

June 5, 2019

Cuih duhdawtnak cun Piter kha ngakaitu dinhmun ihsin kawhhran ih lunghrampi ah a tuah. Paul khalin, cuih duhdawtnak in ka nung sal, a ti (2 Kor. 5:15). Cuih duhdawtnak cu kum zabi 4 laiah misual hminthang Augustine ih nun a thlengter ih mi ropi ah a canter. Assisi khua ih milian fapa Francis ih nun a thlengter. DL Moody, Hudson Taylor, William Carey, Adoniram Judson, Jonathan Edwards tei' nun pawl a thlengter. Tuni tiang misual ka si, ti thei aw in siirnak thinlung a neitu tapi hrangah cuih thinglamtah parhih duhdawtnak hmual a langih nun a thleng rero lai. Hmailam khalah mi tapi nun a thleng ter rero lai ding. Thinglamtah cu Pathian ih cahnak hmual taktak a si. Thinglamtah cu Pathian ih cem thei lomi duhdawtnak a langfiangnak bik a si.

Thunetnak.

"Amah cu kan hmuhsuammi le kan hnonmi a si. Natnak le harsatnak a tuar. Zokhal in a zoh hman an zoh duh lo. Zianghman a si lo tiah kan umsan menmi a si. Asinain amah cu kan zonzaihnak tuartu a si. Kan natnak phurtu khal a si. A zonzaihnak le a tuarnak pawl cu Pathian ih hremnak a si tiah kan ruat. Sikhalsehla kanmah ih sual ruangah hriamhma a pu. Thil qha lo kan tuah ruangah vuaknak a tong. Hremnak a tuarmi cu kan damnak a si. Vuaknak a tuarnak cu kan rundamnak a si," (Isa. 53:3-5). Thinglamtah parah Bawipa Jesuh ih a tuarnak hi nang le kei hrangah kumkhua nunnak in petu a si. Kan hrangah in tuahsakmi a rundamnak a si. Curuangah Paul in, "Thinglamtah parah Khrih thihnak thu hi a hloral cuahcomi pawl hrangah cun aat-hna men a si. Sikhalsehla rundam lai reromi kannih hrang ahcun Pathian ih cahnak hmual a si" tiah fiangzetin a sim theinak a si (1 Kor. 1:18). Cuih thinglamtah cu na hrang, ka hrangah a si. Minung zate hrangah a si. Khirh in a nunnak pekin a duhdawtnak langter in a tuar zo. Zumtu u le nau pawl, Pathian ih cahnak hmual in a lo uk ciami na si ti na theifiang aw zo maw? Bawi Jesuh thihnak thinglamtah cu kannih misual pawl hrangah a langmi Pathian ih cahnak hmual a si.

-Manila, Philippines.

April 18, 2014 (Good Friday).

(1)

THINGLAMTAH, PATHIAN CAHNAKHMUAL

(1 Kor. 1:18-25; 15:3; Mipum. 21:4-9; Isa. 53:3-5)

Baibal ca sung kan siar tikah hminthang zetmi tlang tapi an um. Cumi tlang pawl lak ihsin tlang hrekkhat ih thuhla mallai kan zoh hmaisai ta ding. A hmaisabik tlang cu Sinai tlang a si (Suah. 19:1-3). Cuih tlang ah Pathian in a miphun Israel miphun pawl hnenah Thukham Pahra a pek (Suah. 20:1ff). A pahnihnak tlang cu Tabor tlang a si. Cuih tlang parah kan Bawipa Jesuh Khrih ih hmuihmel a thleng aw (Mat. 17:1ff). A pathumnak tlang cu Hermon tlang a si. Himi tlang hi Israel pawlin an uarzet ih atu le tu an sim ringringmi tlang a si (1 San. 5:23). A palinak tlang cu Zion tlang (Saam 43:3; 48:2) le Gerizim tlang (Daan. 11:29) an si. Himi tlang pawl thu ah Israel miphun le Samaria miphun karlak ah Pathian biaknak thuthawn pehpar aw in vei tapi thu an el awk qheu. Gerizim tlang hi Samaria miphun pawlin an co ih Pathian an biaknak hmun a si.

Himi tlang pawl hi anmah le tawktein an hming a thang cio ko. Sikhalsehla hi pawl hnakin a hminthangbikmi tlang cu Golgotha a si lole Luruh hmun a si (Mat. 27:33; Mar. 15:22). Himi tlang hi a mawinak, a sannak ruangah a hminthangmi a si lo. Jesuh Khrih thihnak hmun tlang a si ruangah a hminthangmi a si. Himi tlang ah Jesuh Khrih in thihnak a tuar nain cuih thihnak nehin minung pawl kumkhua nunnak a purh ruangah a si. Cuih Golgotha tlang parah a ummi Thinglamtah thu

cu tuisun tiang huham a nei ringring. Nasazet in mi a hip hrih. Ziangruangah a si pei?

1. Pathian in minung pawlih سوالناک a langter.

Pathian ih minung pawlih kan سوالناک, kan borhhlawnak hmuahhmuah cu Jesuh Khrih an thlainak thinglamtah ah a langter. Cuih thinglamtah parah hi leitlun ih duh a nungbikmi le duhdawt zaangfahnak thawn a khatmi pa cu nasazet in an hrem hnu ah an that. Paul in cuih thinglamtah cuan phah in a mitthli thawn, "Khrih cu kan سوالناک ruangah a thi," a ti (1 Kor. 15:3). Cuti ih minung سوالناک hrangah a langmi thinglamtah zoh in "ka hrangah a si lo" tiin zoin a sim ngam pei? Himi thinglamtah thawn ka seng aw lo, kan ti thei pei maw? سوالناک timi hi a phunphun in simfiang theih a si.

Thinglamtah cu cuih سوالناک ih man a si. Thuqhimnak pakhatte tarlang duak ka duh: mi pakhat cu zuri zet in mawqaw a mawng ih a nupi le faate pahnih a phur. Tuahmawnak (accident) an tong ih a nupi le a faate pahnih cu an thi thluh. Cuih zuri pa cun, "ka سوالناک hi ziang siar lo le hngilh in ka um thei khalle cuih سوالناک ruangih a rahsuaumi ka nupi le faate pahnih ih ruak ka zoh tikah ka سوالناک ziangtluk in so a tum ti ka theifiang a si" tiah a ti tengteng ko ding.

Golgotha tlang parih thinglamtah khal cubangtuk qhiamqham a si. Pathian in Jesuh Khrih thlainak thinglamtah cu kan hmu thei dingah a ret ih "Nan zatein misual nan si" tiah a phuanglangter a si. Thinglamtah hi misual kan sizia langternak a si.

2. Minung hi mahtein kan run-awk thei lozia a langter.

Minung hi سوالناک ihsin luatnak dingah kanmahtein kan tuah thei ahcun rundamtu kan qul lo ding. Bawi Jesuh khal leitlun ah qum in a ra lo ding. Thinglamtah khal a um lo ding. Sikhalsehla kan سوالناک ihsin kanmahtein kan luat thei lo. Luat dingah khal kan tuah thei lo. Curuangah thinglamtah a langnak a si. Cuih thinglamtah ih luangmi Bawipai' thiisen lawngin kan سوالناک hmuahhmuah a thiangafter thluh thei.

Israel mipi an natnak ihsin damnak an ngah theinak dingah Moses in dar rul a thlaimi thu kan hmu. Lunghak in a zoh duh lotu cu an dam lo. Cuih dar rul thlaimi cu dam a duhtu in an zoh tikah an hmu vetein damnak an ngah (Mipum. 21:4-10). Bawipa Jesuh in cumi thu sirhsan in, "Moses in nelrawn ah fung parih dar rul a thlai bangtuk in Milai Fapa khal thlai a si ve ding," tiah a ti (Joh. 3:14). Johan 12:32 ah, "Leilung ihsin khai ka si tikah mi hmuahhmuah ka hnenah ka hip thluh ding," tiin a um. Ezekiel 18:4 ah, "Sوالناک a tuahtu cu a thi ding" tiin a um. Paul khalin Rom 6:23 ah, "Ziangahtile سوالناک ih hlawnman cu thihnak a si; sikhalsehla Pathian ih laksawng cu kan Bawipa Khrih Jesuh thawn kan pehzom awknak thawngin kumkhua nunnak a si," a ti.

Sوالناک kuttang ah a cangvai thei nawn lomi kan zatein rul zuk thawn a bangmi thinglamtah in kan hmufiang dingah a langter. Misual ka si ti thei aw in Bawi Jesuh ih in tuahsakmi Pathian ih zaangfahnak, duhdawtnak, lainak thinpemnak pawl theifiangin siirnak thinlung taktak thawn thinglamtah hramah kuun in, khukbil in pan cio ding kan qul. Ziangahtile minung cu kanmahtein kan سوالناک ihsin kan run-aw thei lo ruangah a si.

3. Pathian ih cem thei lomi a duhdawtnak a langter.

Pathian ih duhdawt zaangfahnak liolio ruangah kan سوالناک a zatein thinglamtah ah phurh a si thluh. Cuih thinglamtah par ahcun kan سوالناک zate ai-ah Bawi Jesuh in thihnak a tuar ih luatnak in tuahsak. Misual kan si ruangah soal thukpi sungih in runsuaknak a si. Curuangah cuih thinglamtah ahcun, "Nazareth mi Jesuh, Judah Siangpahrang" (Joh. 19:19) ti loin "Pathian in leilung hi a duhdawtzet ruangah a Fapa neihsun a pek ih amah a zumtu hmuahhmuah cu thi loin kumkhua nunnak an co ding" (Joh. 3:16) tiah ngan dingmi a si sawn. Cuih duhdawtnak ruangah mi tampi ih nun a thlengter. Misual tampi in Pathian ih duhdawtnak an hmufiang ngah ih Pathian mihman qha ah an cang. Kum 2000 leng lo a reizo nain tuini tiangah hmual a thei thocho. Hmailam khalah hmual a nei ringring lai dingih Pathian duhdawtnak qaang sungah nunnak tampi a hruailut vivo lai ding.

(3)

**PITER IH SIMMI
KHRISTIAN NUN DAAN**

“Khrih cu a taksa in harsatnak a tuar ruangah nannih khal amah ih thinlung neihmi bangtuk nei in nan thinlung kha khohter uh. Ziangah tile taksa harsatnak a tuartu cu sualnak sungah a tel nawn lo a si” (1 Piter 4:1).

Baibal siar bet: 1 Piter4:1-6.

Minung pakhat in Khrih hrangah nun ding timi hi a harsa zet. Ziangah tile Pathian thu sungah nung in dingfelzet ih a nungmi mi tampi hi khawvel mi pawl in an hnong qheu. Anmah vekih duh tawk ih a nung thei lo pawl hi an hmuhsuam qheu. Minung timi cu mah thawn bang awk tik lawngah kom kan duh. Feh tlang, ei tlang, it tlang, quan tlang, nom tlang, tlangleng tlang kan duh. Cutikah Khristian pawl le khawvel mi pawl hmunkhat kan si thei ding hi thu harsazet a si. Kom aw ih quan tlang ding hi thil ol a si lo. Curuangah khawvel mi pawlin zumtu pawlcu nasazet in, a phunphun in harsat an pek, an hrem, an hmuhsuam. Cutivek caan ah zumtu hrangih a thupi bikmi cu Jesuh Khrih ih thinlung put bangtuk nei in Amai' keneh zawh ding hi a si. Cuti ih kan zawh theinak ding ahcun Jesuh Khrih ih thinlung put bangin kan thuam aw ding a qul. Jesuh Khrih khal cu hremnak nasazet tuar in a netnak ah an that. Harsatnak a phunphun a tuar. Sikhalsehla a netnak ah hremnak

(2)

**LAMZIN, THUTAK LE NUNNAK A SIMI
JESUH KHRIH**

Jesuh in, “Keimah cu lamzin le thutak le nunnak ka si. Keimah hnenin siar lo zohman ka Pa hnenah an thleng thei lo,” a ti (Joh. 14:6).

Kan Baibal Thianghlim hi cirh tikhur thawn an bang aw. Cirh tikhur sungih tidai cu ziangtik khalah kan khai cem thei dah lo ding. Qhaal caan tikhur dang pawl tidai kang thluh in khai ding tidai um lo hman sehla cirh tikhur sungah cun khai ding tidai a um ringring. Cubangtuk qhiamqhiam in kan Baibal Thianghlim sungah thinlung takin a siartu pawl hrangah a cem thei dah lo dingmi thuqha tampi a um. Zumtu pawl hrangah sullam thar a phunphun le thazaang thar tampi in pek ringring a si. Thinlung tak thawn Baibal a siartu hrangah cun ziangtik caan khalah nun danglamnak a thlenter ringring. Baibal caanghril kan tarlangmi khal hi zumtu pawl hrangah thazaang in petu le sullam thar in petu a si ringring.

1. Keimah cu Lamzin ka si.

Jesuh Khrih ih dungthluntu pawl cu “Khristian” timi hmin an nei hlanah “Lamzin thar a thluntu pawl” (People of the New Way) tiah Tirththlah pawl san ah kawh a rak si dah (Zohqhim: Tirh. 9:2). Cuih hmin hi a qhazet ih kawh zom vivo ta sehla duhnungzetmi a si. Jesuh Khrih dungthluntu pawl cu Jesuh Khrih ih lamzin a zawhtu pawl kan siih

cangvaih ringring dingmi kan si. Cutin cangvai pah in zumnak le tontehnak ah a qhangso vivo. Lamzin timi cu hmun khatkhat kan fehnak ding hrangah a si. Lamzin a zawhtu pawl cu hmailam ah feh vivo a thei ih dunglam khalah kirsal a theih. Zumtu pawlih kan zawhmi lamzin cu Jesuh Khrih a si. Jesuh Khrih tel lomi lamzin kan zawh ahcun zinpial ah kan zawh soal thluh pang ding phan a um zet. Sikhalsehla Jesuh Khrih thlun ih kan zawhmi lamzin cu a palh thei dah hrimhrim lo ding. Ziangah tile Jesuh Khrih fehnak cu ziangtik khalah a palh dah lo ding ruangah a si. Jesuh Khrih lawng hi lamzin dik kan zawh ding umsun a si. Jesuh Khrih fehnak lam ah thlun vivo in hmailam ah nor vivo dingmi kan si. Cumi hrangah Bawi Jesuh in, “Keimah cu lamzin ka si” tia in simfiang a si.

2. Keimah cu Thutak ka si.

Thudik, thutak timi cu minung pawlin kan hawl theimi a si. Kan thilung duhnak taktak thawn kan hawl tikah kan hmu tengteng theimi a si. Tikpan fimnak in siseh, leitlun thiamnak a phunphun hmangin siseh thudik, thutak a hawl tu cun a netnak ah an thei ding zat an theifiang thei a si. Sikhalsehla Pathian cu sersiamtu a siih thudik, thutak cu Pathian hnen lawngin a ra theimi a si. Cuih thudik, thutak timi cu kan Bawipa ih sersiammi pakhat a si fawn.

Pathian cu duhdawtnak a si (1 Joh. 4:16). Curuangah leitlun ih thilcangmi sunralnak pawl, ninghang riahsiatnak pawl hi duhdawtu Pathian in a duhmi a si lo. Curuangah Pathian faate pawl a simi kannih zumtu pawl khal Pathian in dung intun dah hrimhrim lo ding. Pathian cu dingfelnak khal a si. Curuangah a faate pawl hrangah dingfelnak thawn lam in hruai ringring ding. Thuphan le dingfel lomi thu ah in fehpi dah hrimhrim lo ding. Bawi Jesuh in, “Keimah cu Thutak ka si” a ti ruangah zumtu pawl cu cuih thutak dungtun in feh dingmi kan si lo. Thutak a simi Bawi Jesuh kha hngetzet in kai in cuih thutak hi kan zawh rero dingmi a si sawn. Cuih thutak thawn fehtlang ringring a qul. Thutak dung kan thlun ahcun lamzin kan palh thei dah lo ding. Thutak a simi Bawipa

thawn pehzom pawlkom in kan um ringring ahcun thudik, thutak ihsin kan pial dah hrimhrim lo ding timi cu a fiangzet a si.

3. Keimah cu Nunnak ka si.

“Nunnak” ih a linglet lam cu “Thihnak” a si. Thihnak timi thuhla hi simfiang ding a ol zet nain nunnak thuhla simfiang ding hi a thuk in a kau ngaingai. Nunnak thuhla hi a phunphun, a dotdot in a um. Daan Peksaknak 30:15 ah Moses in Israel miphun pawl hnenah, “Tuih sunah a qha le a sia, nunnak le thihnak hril dingin nan hnenah ka lo pek a si,” a tiih an hril dingmi phunhni a sim hai. Israel mi pawl in cumi sungin pakhat khat kha an hril thei. An hrilmi vekin an co leh ve mai ding. “Nunnak hriluh,” tia an hril dingmi khal fiangtein a sim cih (Daan. 30:19). Asinain Bawi Jesuh in, “Keimah cu Nunnak ka si” a ti tikah tlamtling nunnak, kumkhua nunnak a sizia a langter ih cuih nunnak cu kan hnenah in pekmi a si. Zumtu pawl qhangphawk cangvai ih um hi zoh a nuam ih thazaang kan ngah zet qheu. Cuvekin Jesuh Khrih ih pekmi nunnak khal a cangvaimi, a qhangphawkmi nunnak a si. Kan sungih cangvaimi le qhangphawkmi cuih nunnak midang hnenah pe sin theitu kan si ding a thupi ngaingai.

Thunetnak.

A thupibikmi cu Bawi Jesuh in, “Lamzin, Thutak le Nunnak” timi laksawng pawl kengtu a si lo. Amah Bawi Jesuh rori hi cuih Lamzin, Thutak le Nunnak a si. Bawi Jesuh in lamzin pawl in sialsak, in laihsak a si lo. Amah rori hi **Lamzin** a si. Bawi Jesuh in thutak umzia in hmuh rero a si lo. Amah rori hi **Thutak** a si. Bawi Jesuh cu nunnak pe theitu lawng si lo in Amah rori hi **Nunnak** a si. Bawi Jesuh a zumtu pawl cu cuih laksawng sunglawibik a neitu kan si cih zo.

~ Toungphila, Kalaymyo.

September 20, 2014|Saturday|22:20hrs.

(4)

MEISA THAWN HNIKSAKNAK

“Ka duhdawtmi ka rualle uh, a harsazet hniksaknak nan tuar ruangah hin mangbangin um hlah uh; zohman ih an ton dah lomi harsatnak kan parah a thlengce tiin ruat hlah uh. Khrih ih tuarnak a hlawm-awmi nan si ruangah nan lungawi sawn uh. Cutiin nan ti a sile a sunlawinak a lang tikah nannih cu lungawinak in nan khat ding” (1 Piter 4:12-13).

Thuthoknak

“Meisa thawn hniksaknak” tiin ka tarlangmi thulu hi kan Falam Baibal in “a harsazet hniksaknak” tiah a let. RSV ah “fiery ordeal” tiah a hmangih a sullam cu an bang aw ko. Amah lawngte meisa thawn hniksaknak kan ti tikah meisa kang tuarnak ih a harzia kha fiangzetin a langter a si. Sui le ngun pawl hi meisa thawn hniksak a si qheu. Cutik lawngah sui mankhung, ngun mankhung ah an cang. Rethei zonzainak tuartu dingih tuar a har dingzia langternak a si. Cuih tuarnak hi ziangtluk a harsa timi langternak ah meisa thawn tahqhimin sim le rel a si qheu. Harsat tuarnak hi a ol lozia sim duh ruangah meisa thawn hniksak timi qongfang hmangin a harsazet hniksaknak thu langter duhnak a si. Zumtu pawl khal a harsazet hniksaknak kan tuar tikah zumnak lamah pitlinnak in pekih zumtu qha ah kan cang thei.

hmuahhmuah a nehsuak thei. Cubangtuk qhiamqham in zumtu pawl khal Jesuh Khrih thawngin nehnak khuan kan nei ve a si.

1. Mah le mah eel-awknak

Khristian pawl hi sankhat hnu sankhat hremnak a phunphun an tuar. Mai’ luatnak ding hrangah a thupi bik an neihmi hriamhrei cu Jesuh Khrih ih thinlung thawn thuam aw ding kha a si. Culawngah ziangkim ah mah le mah eel awk theih a si ding. Jesuh Khrih cu kannih zumtu hrangah zohqhim dingmi umsun a si. A nunnak kan zoh tikah a netnak tiang mah le mah eel awk tahrat in minung kannih pawl hrangah a tuar, a thi. Jesuh Khrih cu sualnak nei hrmhrim lomi a si. A thianghlimmi khal a si. Curuangah hremnak, vuak tuarnak le thahnak tiang a tuar tiah kan hmu thei. Jesuh Khrih a minung sinak cun cuih harsatnak pawl a tuar duh lo, eel a duh a si (Heb. 2:14-15). Asinain Pathian fialnak bangin a tuah, thahnak a tuar. Kannih zumtu pawl khal Khrih bangin tuar theinak thazang in pe. Cule mah le mah kan eel awk a qul. Kanmai’ duhnak bangin si sawn loin Bawipai’ duhnak bangin kan ap awk a qul.

Piter in, “Khrih cu a taksa in harsatnak a tuar ruangah nannih khal amah ih thinlung neihmi bangtuk nei in nan thinlung khohter uh. Zianghatile taksa harsatnak a tuartu cu sualnak sungah a tel nawn lo a si,” a ti (1 Pit. 4:1). Taksa harsat tuarnak pawlin sualnak thawn a hlat ter. Jesuh Khrih tuarnak ah kan tuar ve. Jeuh Khrih a nehnak ah kan neh ve. Cule dingfelnak thawn in nung ter. “Curuangah a tuih thok ihsin leilung tlun nunnak caan nan neih sung hmuahhmuah ah minung duhnak si loin Pathian duhnak in lo uk seh,” (1 Pit. 4:2) tiah thazaang pek pahin a tarlang theinak a si.

2. Sualnak huat ding

“Pathian awi lo khawvel pawlih tuah an duhmi thil kha tikcu tawkfang nan rak duh ve zo. Nan nunnak cu zoh mawi lo nunnak, taksa diriarnak, zuritnak, nun nuamin nupa sualnak, ei le in in puai tuah nomnak, le fihnungza milem biaknak ah nan hmang zo,” (1 Pit. 4:3) a ti bangin a

liamcia ih kan nunnak ih a balhzia theifiang aw in a dikmi siirnak thinlung neih ding a qul ngaingai. Kan sualnak a tam tuk zo, tawk thlang seh. Hmailam ah ka tuah nawn lo ding tiah thinlung sung duhnak taktak thawn qhencat thei ding kan qul a si.

Sualnak thawn peh awin zumtu hrekkhat cu thupte sualnak a phunphun kan tuah qheu. Cutin kan tuahmi kha mi in in thei pang ding ti hi kan phangzet. Asinain Pathian in thei ding ti cu kan qih lo. Pathian in in hmu thluh timi khal kan ruat dah lo. Cuti ih kan nun hi khawvelmi nun daan a si timi khal kan thei aw lo. Tisa hiarnak thlunin kan feh, sui le ngun kan duh tuk, *che* kan qhu, *laungkasa* a phunphun kan tuah. Nomnak men a si a poi lo kan ti. Rit thei a phunphun kan hmang khalle poi kan ti lem lo. Kawhhran lamin ziangtluk sim qheu khalle thei lo vekin kan um san men. Mipi hmaiah qha zet vekih um cingin khatlam ah mi ih theih lotein a phunphun in sualnak kan tuah rero qheu. Zumtu diktak kan si ahcun sualnak huat neknek dingin kan thinlung kan zirh a qul. Cutik lawngah kan nun a dik thei ding. Retheih harsat kan ton tik khalah kan tuar thei ding a si.

3. Hniksaknak tuar thei ding

Veikhat lai ah khawvel mi pawl thawn hmunkhat ah duhtawk ih a tlangleng vemi zumtu pawl cu a qhangphawkmi Khristian ah an cang sal tikah sualnak an duh nawn lo. Khawvel mi daan vekin nun ding khal an duh nawn lo, a dangte in an um thlang. An nun daan a dang thluh verver thlang. Cutin an nunnak a thleng aw taktak tikah khawvelmi pawl in an zum thei lo. Curuangah anmah thawn nuamzet ih tlangleng sal dingah an va thlem, an va hniksak. Zumtu pawlin an eel tikah a phunphun in mawh an puh, an hrem, an siatsuah duh zet. Cubang minung pawl cu thuqhennak an co tengteng leh ding. An nung sung ah maw, a si lole an thih hnu khalah maw an tong tengteng dingih hrial theih a si lo ding.

4. Phuan a si thluh zo

Zumtu kan nunnak ah Jesuh Khrih thinlung put bangtuk kan neih ngahding hi a thupi bik. Hlanlai zumtu pa ral qha pawl ih nun zohqhim ding tampi a um. Pathian in leilungpi hi nasazet in thu a qhen leh tengteng ding. Jesuh Khrih a cohlang duh lotu pawl cu a netnak ah hell meisa sung thawnginn ah thlak an si thluh ding. Curuangah Jesuh Khrih ih thuthangqha phuang le tettikhan ding hi a thupizet tiah ralrin in pek. A thicia zomi zumtu pawl hman thuthangqha an theihnak thawngin rundam co theinak khuan an ngah zo tiah kan hmu thei (1 Pit. 4:6). Pathian hmaika ah thinlung thlarau ih nun theinak an ngah zo. Jesuh Khrih cu minung hmuahhmuah hnenah zirhnak (*teaching*), vancung uknak thu thawn peh awmi thuthangqha phuangnak (*preaching*), damcahnak ding hrangih damternak (*healing*) timi hnaquan thupi zet pawl a quan bangtukin zumtu pawl khal Jesuh Khrih ih thu in tantami vekin cohlang ding, tuah ding, muan dingmi kan si.

Thunetnak

Zumtu pawl nitin kan nunnak hi Jesuh Khrih ih duhnak bangin nung dingmi kan si. A thinlung put daan vekin tuam aw dingmi khal kan si. Kan hrangah ziangkim neh in a um thluh zo. Curuangah nitin kan nunnak ah mah le mah eel-aw in, sualnak kan huat ding a qul. Bawi Jesuh in hniksaknak a tuarmi a neh bangin tuar theitu kan si ve a qul. Cun kan hrangah rundamnak thuthangqha phuan a si thluh zomi kha kan thinlung taktak in kan cohlang a qul. Cumi cu Piter ih simmi Khristian nun daan pawl tla an si.

~Toungphila, Kalaymyo

September 28, 2014|Sunday|4:45 pm.

(5)

THIL PAKHAT KAN THEIH SAL TIKAH...

“Inn le lo nei lo ih ka tuar rero hi ka ruah tikah ka hrangah a khami thih sii a si. Cumi catbang loin ka ruat ih ka thin a nau cuahco. Asinain ruahsannak a ra tlungsal. Hi thil pakhat ka theih tikah cun. A hmunmi Bawipa ih duhdawtnak cu ziangtik hmanah a cat dah lo; A zaangfahnak cu net ni a nei lo,” (Qahhla 3:19-22).

Thil cangmi pakhat khat hngilh thei loin kan mang theimi hi Pathian ih thluasuah phunkhat a si. Veikhat veihnih ahcun kan sunralmi pawl le kan riahsiatnak pawl kha hngilh thluh ding kan duh. Veikhat veihnih cu kan hngilh thei lo ruangah cuih riahsiatza thu pawl ruat in kan bei a dong, kan riah a sia. Cutin kan beidong le riahsiat laifang caan ah kan hmailam qhatnak ding hrangah hman daan kan thiam ding a thupizet. Cuih sunralnak le riahsiatza pawl kha zumfeknak thawn thu qhate’n ruatsal ding kan qul. Pathian ih duhdawtnak le zaangfahnak parah hrambun in qhate’n thusaupi kan ruat cio ding hi a thupi ngaingai.

1. Thluasuahnak pawl kan theihsal ding a qul.

Kan nunnak lamtluan ah riahsiatza thu tampi a um vekin thluasuah kan co mi tampi a um ringring ti cu kan theih cio ko ding. Thluasuah kan donmi pawl kha siar cio hnik uhsi. Curuangah hlaphuahtu in, “hmuifu pakhat hnu pakhat siar aw...” tiah thazaang in pek a si cu! Beidong

1. Sualnak ruangih harsat tuarnak.

Mawqaw mawngtu pakhat daithlangzetih mawqaw a mawng ruangah mawhnak nei lomi minung pakhat cu a tuahmawh ngah ih cuih minung cu harsatnak a tuar thei. Mi pakhat in daithlang zetih lamzin parah banhla hawng a hlon ruangah midang pakhat in a pal ngah ih a nal pang, cutin hliamhma pu in a na thei. Leitlun ih kan tonmi harsatnak hrekkhat pawl cu mi pakhat khat ih daithlannak le thlahdahnak ruangah a si thei. Daithlannak, thlahdahnak pawl hi sualnak phunkhat an si kan ti thei. Thu ruat lem lo ih kan qongmi qongkamkhat te ruangah midang thinlung ah thinnatnak a suakter thei. Midang parih thinlung qha lo kan neih ruangah tuarnak nasazet a suahpi thei. Curuangah Bawi Jesuh in, “Mi a baaltertu ngaingai cu a sunglam ihsin a suakmi an si... Qangqawm sualnak, duhham, thil siava dangdang tuah, mibum, a mawi lo zetmi thilsual tuah, iksik, misimsiat, puarthau le aat-thlakza thil tuahnak, hi thil siava pawl hi minung thinlung sung ihsin a suakmi an siih hi pawl hin mi an baalter a si,” tiah a ti (Mar. 7:20-23). Cuihtlunah hnaquannak, leknak, ei-innak pawl hi a qha lomi tiah kan ti thei lo nain luar tukih kan tuah, kan hman ahcun kan taksa ruangpum hrangah qhat lonak a suahpi thei. Kan thinlung a siatsuah thei. Puarthaunak le hngalnak tiang a suahpi thei. Ei-in hi kan taksa hrangah a qulmi a si konain hleifuan tukih kan ei, kan in ahcun kan taksa ruangpum hrangah harsatnak, natnak a phunphun a suahpi thei a si.

2. Thudik hrangah harsat tuarnak.

Kawhhran thuanthu kan siar tikah zumtu hmaisapawlih tuarnak kan hmu thei. Zumtu tampi cu an thinlung sungih zumnak le thudik thutak an qanpi ruangah thing parah qeemnak tuar le meisa urnak tiang an tuar. Kiosa dum sungah an thlak ih Kiosa rawl ah an cang. Thudik hrangah nunnak a liamtu zumnak paralqha tampi an um. Qhatnak timi cu qhat lonak thawn an ral aw ringring a si. Hi leitlun kan nun sung hmuahhmuah ah a qhami le a qha lomi hi an feh tlang ringring ko ding. Sikhalsehla a qhami a si lole thudik hrangah thihnak tiang tuarin a qanpitu minung tampi an um. Sal dinhmun ihsin luatnak ngah theinak dingah minung

tampi an nunnak an liam. Democracy ngah theinak dingah mi tampi in ram le miphun hrangah an nunnak an pek. Thudik hrangah harsat tuarnak pawl an si. Thuhla thar le tuah daan thar cu a si ciamco lo (1 Pit. 2:20; 3:12-18; Mat. 5:10 pawl siar leh aw).

3. Jesuh Khrih hrangah harsat tuarnak.

Jesuh Khrih hrangah soisel tuarnak, mawhthluk tuarnak, hmuhsuam nautat tuarnak pawl khal hi thil thar an si cuang lo. Ziangahtile amah Jesuh Khrih rori hmanin cumi hmuahhmuah a rak tuar thluh zo ih thinglamtah par tiangah mualpho ko in an rak tuah zo. Curuangah a dungthluntu pawl khal Jesuh dung an thlunih a zirhmi le tuahmi vekin an nung ve timi hi mangbangza a si lo. Bawi Jesuh in, "A saya hnakin a tum sawnmi tlawngta zohman an um lo. A bawipa hnakin a tum sawnmi sal zohman an um lo. Curuangah tlawngta pakhat cu a saya tluk a si ahcun lungkim ding a si ko; sal khal a bawipa tluk a si ahcun lungkim ding a si ko. Innsang ih lu bik kha khawsia bawi Beelzebul tiih kawh a si ahcun innsang sung um midang pawl cu cuhnak ih hmin sia deuh in kawh an si ding," a ti (Mat. 10:24-25). Bawi Jesuh hman Satan a si lole khawsia bawi Beelzebul tiah an ko ahcun a dungthluntu pawl cutin an kawh cu mangbang ding a um lo.

Jesuh Khrih cu riantu dinhmun a lak ruangah harsatnak a phunphun a tuar. Sualnak a nei hrimhrim lomi Jesuh hmanin cutin a tuar ahcun kannih misual pawl cu cuhnak in tuar sinsin a tlakmi kan si. Bawi Jesuh ih a tuarnak pawl hi "kanmah pawl ruangah le kanmah pawl hrangah" a si. Minung pawl in rundamnak ding hrangah a si, tiah Ca Thianghlim in fiangzetin a sim. Piter cun, "Ka duhdawtmi ka rualle uh, a harsazet hniksaknak nan tuar rungah hin mangbangin um hlah uh; zohman ih an ton dah lomi harsatnak kan parah a thlengce tiin ruat hlah uh. Khrih ih tuarnak a hlawm-awmi nan si ruangah nan lungawi sawn uh. Cutiin nan ti a sile a sunlawinak a lang tikah nannih cu lungawinak in nan khat ding," a ti ve (1 Piter 4:12-13).

Thunetnak.

Paul le Silas cu nasazet vuaknak tuarin thawnginn ah khum an tuar ko nain zaanqim lai hmanah thangqhat hla an sak thei (Tirh. 16:22-35). Culawng si loin Paul in Jesuh Khrih a theihnak hi a sunglawizetmi a sizia a sim lawng si loin Pathian hnenah cat loin lungawi thu sim thei ding khal a thiam ngah a si (Fil. 3:8-11; 4:4). Bawi Jesuh khalin, "Ka lungawinak cu nan sungah a umih nan lungawinak cu lungawi famkim a si theinak dingah hi thu hi ka lo sim... Thungaite in ka lo sim: nannih cu nan qap nan ai ding na'n leilung cu a lung a awi ding; nan riah a sia ding, a sinain nan riahsiatnak cu lungawinak ah a cang leh ding... Cubangtuk in nannih tla nan si ve ding: atu ahcun nan riah a sia, sikhalsehla ka lo hmu sal dingih nan thinlung cu lungawinak in a khat ding; cuih lungawinak cu zohman in an lo long thei nawn lo ding" tiah a ti (Joh. 15:11; 16:20-22).

Zumtu pawlih kan tuarnak pawl hi kan zumnak a fek le fek lo meisa thawn hniksaknak a si. Jesuh Khrih ih tuarnak a hlawm-awmi kan si. Zumtu kan sinak hi meisa thawn hniksaknak tuar dingmi kan si. "Khristian nan si ruangih nan tuar a si ahcun nan ningzak hlah uh; Khrih hmin a kengtu nan si ruangah Pathian hnenah nan lungawi sawn uh... Cubangtuk harsatnak tuar dingah Pathian ih kawhmi nan si; ziangahtile Khrih amah rori in harsatnak nan hrangah a tuar ih a keneh nan thlun theinak dingah zohqhim ding a lo tanta a si," (1 Pit. 4:16; 2:21).

~Toungphila, Kalaymyo.

January 31, 2015|Saturday|11:45 pm.

1. Harsat zonzaihnak sungah Pathian qhatnak a um.

Kan nunnak ah ninghang riahsiatza pakhat khat kan tong tiah ruat hnik uhsi. Cuih kan tonmi cun kan thin a harter ngaingai. Kan hardamnak tiang a siatsuah. A si lole kan hnaquan ihsin dawu kan tong. Hnaquan ding kan nei nawn lo. Cuticun ziangkim ah kan remcang thei lo ih kan ning a hang, kan riah a sia ngaingai. Cuvek tikcu caan ahin Pathian na qha ngaingai ahcun ziangruangah hibang thil harsa ka parah a thleng? tiah kan sut ko ding. A si lole Pathian na qha kan lo ti laiah ziangruangah hivek riahsiatza, sunralnak, thinnaunak pawl ka parah na thlengter? tiah a phunphun in thu kan suh caan a um ko ding. A sile kan biakmi Pathian a qha taktak ahcun kan harsatnak a zate'n in hlonsak thluh ding tiah kan zum maw? Pathian ih qhatnak timi hi ziangmi bik a si timi teh kan ruat dah maw?

Nu le pa dinhmun in faate parih kan lungput um daan zoh hnik sehla. Nu le pa in faate pawl hi an nun sung hmuahhmuah zianghman quan lo ih um huahhi men sehla kan duhsakmi a si maw? Ei dingmi ei mai, in dingmi in thluh, cule itthat men, to men le um men an si tikah kan zoh men dah maw? Cutin kan zoh men a sile kan faate pawl kan duhdawt taktak tiah kan ti thei pei maw? Nu le pa ih duhdawtnak hi faate pawl um huahhi men ding kha a si maw? Cutin kan ret a sile nu le pa dam sung cu an nuam men ding. Asinain nu le pa thih hnu ah siseh, qumsuk in farahnak a thlen tikah cuih faate pawl ih nun daan dingcu harsatnak hlir in a khat ko ding.

Leitlun mi hminthangzet pawl ih nun kan zohfel tikah farah zonzai tuar loin, an lamzin hi pangpar lamzin thluh a si maw? Hling le so lakah teh an feh dah lo maw? timi kan zoh tikah olte'n mi hminthang ah an cang dah lozia kan hmu thei ding. An nunnak lamtluan ah harsatnak nasazet an ton hnu ah an ruahban lomi nunnak lamzin parah an thleng ih sangsin ah an kaiso vivo qheu a si. Leitlun awnmawi thiam hminthang Bethoven hi hnaset a si. Cuih a qawnqaihnak lak ihsin leitlun hminthang tiang a thleng thei. Kum 1 te a si lai ihsin mitcaw a simi Fanny Crosby hi Pathian

vansang ih kan um tikah a liamcia caan ih Pathian thluasuah kan ngahmi pawl kan siar thiam ahcun kan thazaang a tlungsal tengteng ding a si. Kan nunnak sungah Pathian thluasuah kan donmi pawl hi siar cawk loin a tamzia kan mang, kan theihsal ding a thupi ngaingai.

2. Harsat zonzai kan tuarmi pawl khal kan theihsal ding a qul.

Harsat zonzai kan tuar lai caan ruatsal in ziangvek nun in sim timi ruat sal hnik aw. Pathian ih duhdawt zaangfahnak a tumzia ruat phahin thu saupi ruat hnik aw. Beidonnak, sunralnak, rethei zonzainak pawl sung ihsin Thlarau thazaang tampi na hmu thei ko ding. Kum reipi hnawm hlonnak hmun kha zoh hnik sehla. Kum a rei tikah cuih hnawmhne pawl lak ihsin hramkung hring dildel le pangpar mawi pawl tampi a kheumi kan hmu thei ko ding. Hnawmhne a si ko nain a karlak ihsin thil qha tampi suak dingin Pathian in a tawlrel thei. Harsat kan tuarmi lak ihsin Pathian sunlawinak a lang ringring. Harsat zonzai kan tuarmi pawl hi a netnak a si lo timi kan theihsal tikah Pathian ih pekmi hmemnak cu kan co ngah ding a si.

3. Riahsiatza thil cangmi pawl khal kan theihsal ding a qul.

Riahsiatza kan tonmi pawl hi olte'n kan hngilh thei lo. A hleice in kan duhdawtzetmi pawl thawn hrial aw in qhen-awknak a um tikah kan thin sungah a na ngurngo qheu. Kan duhdawtzetmi kan nu, kan pa, unau suahpi le kan faate pawl in thihsan tikah kan thin muril a na cuahco ko. Cumi cu duhdawtnak ruangah a si. A dikmi duhdawtnak cu kumkhua in a hmun ringring. Kumkhua kan nung theinak dingah cuih duhdawtnak in ruahsannak le aamahkhan in pe qheu. Pathian ih pekmi kumkhua nunnak hrangah aamahkhan in pekmi sungah duhdawtnak a um ringring. Zumtu mi tampi in cumi um daan kan mang qheu lo ruangah riahsiatnak sungin kan tlansuak thei qheu lo. Minung pakhat le khat karlak ih kan duhdawtnak hrampi cu Pathian ah a um. "Pathian cu duhdawtnak a si, cule duhdawtnak thawn a nungmi hmuahhmuah cu Pathian sungah a nungmi an siih Pathian khal an sungah a nung ve" (1 Joh. 4:16). Duhdawtnak ruangah ruahsannak a suakter. Cumi ruahsannak cu thihnak

in a siatsuah thei lo. Duhdawtnak ih rahsuhmi cu thihnak in a catter thei lo. Curuangah riahsiatza thuhla kan hngilh thei lomi in ruahsannak in neiter sinsin a si.

4. Sualnak kan tuah ngahmi nithla pawl khal kan theihsal ding a qul.

Cuih nithla pawl lak ihsin Pathian in ruahsannak a suahter. Sualnak kan tuahmi pawl hi thup a theih lo. Relh hlo ding khal a ngah lo. Ral qhazet in hmaiton ih kan tong-ngam tik lawngah cuih sualnak ihsin ngaithiamnak kan ngah theih ruahsannak a umter. Cuticun Pathian thawn pawlkom aw in tleunak sungah ke kan kar thei vivo ding. Sikhalsehla sualnak kan tuah tikah ziangtin ruahsannak kan nei thei pei? Ziangkim ti thei Pathian ih kumkhua duhdawtnak kan theih taktak lawngah ruahsannak a fekter thei. Kan sualnak pawl cu Bawipa in a thei thluh lawng si loin cuih sualnak ruangah Bawi Jesuh thihnak tuar in a um zo. Cumi cu a sersiammi minung pawl in duhdawt tuk ruangah a si. Kan sualnak kan phuan hlan ah Pathian cun in ngaithiam cia zo sokhaw.

Thunetnak.

Bawi Jesuh a thih hlan ah a dungthluntu pawlin an tlanan thluh ding ti a thei cia. Sikhalsehla Bawi Jesuh cun a net tiang a duhdawt hai a si. A dungthluntu pawl a duhdawt tuk ruangah "himi sang hi lak uhla ei uh, nan hrangah ka pekmi ka taksa a si" tiah a ti thei hrih. Amah tansan in an tlanhlo thluh hmanah Bawipa ih duhdawtnak cu a cem dah lo. Cumi thu pawl ruat sal in kan sualnak pawl ziangtluk a tum hmanah ngaithiam theitu Pathian kan nei timi ruahsannak cu nitin kan nunnak in rem thar ringring. Zianghman nei loin, inn le lo nei loin kan tuar rero hi kan hrangah a khami thih sii a si ko ding. Asinain Pathian ih ngaithiamnak le duhdawt zaangfahnak timi thil pakhat kan theihsal tikah ruahsannak a tlung sal. Cumi cun kan thin a nuamter ih hngangamte'n in umter a si.

~Toungphila, Kalaymyo.

February 7, 2015|Saturday|11:20 pm

(6)

BAWIPA IH QHATZIA

"Bawipa ih qhatzia cu nanmah tein tep ciar hnik uh" (Saam 34:8).

Baibal siarbet: Rom 8:28, 33-39.

Thuthoknak

Hi leitlun thilcang pawl le harsatnak a phunphun pawl kan zoh tikah Bawipa a qha tiah kan ti thei ngaingai pei maw? Hitluk harsatnak thawn a khatmi leilung a sersiamtu Pathian cu a qha ngaingai ko tiah kan ti thei ngaingai pei maw? Himi bangtuk thusuhnak hi kanmah le pumpak kan nunnak zohin kan suh caan a um ko ding. Thungaiten kan ruat ahcun himi vek thusuhnak hi mi tampi in kan sut dah ciomi a si ko ding. Thlarau lamah pitling in kan rinsanmi zumtu qha tampi khalin veikhat veihnih ah hivek thu an suh caan a um ve ding. Cutin an sut ruangah thlarau thazaang qawnqai ih an tlaksiat tiin ruah ding a si lo. Himi thusuhnak hi minung kan si sungah hrial theih lomi thusuhnak pakhat a sita hrimhrim. A cang thei lomi kharuahnak lam si loin kan hmuhton theimi kharuahnak pawl hmangin Bawipai' qhatzia um daan pawl cu a tanglam bangin kan zotlang hrih ding.

khal a tthang vivo. Thlarau lam kan zoh sal tikah kan taksa, kan thinlung put, kan theihnak a zate'n hmang thiam thluh ding a ttul a si.

A hleice in Jesuh Khrih theihnak sungah tthang le pitling vivo a ttul. Thlarau lam tthannak timi cu thlarau lam ih kan ttulmi a zatein tuahsuak khi a si. Cutik lawngah thlarau ih rah pawl kha famkimtein kan co ngah thei ding (Gal. 5:22). Zumtu pakhat kan pianthar hnu ah nitin tthang rero ding kan ttul. Thlarau nun ah kan tthang vivo a ttul. Cuticun thlarau thawn pehzommi ruahsannak lawng si loin borhhlawhnak, siatralnak le kan nun a balmi pawl cu a thiang vivo dingin kan zuam a ttul a si.

2. Zaangfahnak sungih tthannak

Zumtu kan si hnuhnu cu Jesuh Khrih ih zaangfahnak sungah tthan rero ding kan ttul. Jesuh Khrih ih thinlung put in kan nunnak a luah tik lawngah Jesuh Khrih ih zaangfahnak sungah tthang vivo dingmi kan si. Cuticun kan thinlung sungah lungawinak le remdaihnak a um thei ding (Rom 15:13; Efe. 4:13; Fil. 4:7).

Kan thinlung muril sungah a zaangfahnak kan co nganmi vekin thlarau ih rahsuahmi pawl cu a langfiang vivo ding a si. A zaangfahnak kan thei deuhdeuh ahcun thlacamnak, Baibal siarnak, thinlung sungin tthencat thiamnak pawl khalah tthang vivo ding. Asinain ziangtluk Baibal siar in thla kan cam rero khalle kan cangvainak le kan tuahnak ah a tthang lo ahcun zianghman san a tlai lo. Pathian ih zaangfahnak kan theifiang ih kan thinlung sungin hlunghlaizet in kan co ngah ahcun hlawknak tampi kan ngah ding. Kan innhnen khal kan duhdawt thiam vivo ding. Kan nun ih a ummi cu kan umpi men thei lo dingih midang hnenah hlawm duhnak a suahti ding.

Thlarau lam a pitlingtu hrangah hmuitinmi cu a famkimnak hmun a si vekin cuih hmuitin thleng dingin a tlan rero ding a si. Ziangtluk kan zuam rero khalle kan famkim thluh thei dah lo ding. Pathian khalin tutiang na famkim thei dah lo tiah mawh in thluk dah cuang lo ding.

thangqhatnak hla fing 8000 tlun a phuah thei a si. Tlangleng lam hnaquantu menmen pakhat a simi Thomas Edison cu meisa a kangter pangmi thil pakhat ruangah a hnaquannak ihsin dawu a tong ko nain a netanak ah leitlun hminthang thilthar sertu (inventor) pakhat ah a cang thei.

Minung nunnak timi cu nomnak hlir in a khat thluh lawngah Pathian a qha tiah kan ti thei lo ding. Harsat le zonzaihnak a phunphun sungah Pathian cun minung ih kan theih ban lomi Pathian ih tumtahmi le ruahnak pawl cu neta ah a langsal ringring. Zumtu hmaisaw pawl martar an tuar ngamnak khal cu Pathian qhatnak kha an nunnak muril sungin an tep ngah cio ruangah a si. Harsat zonzainak timi pawl cu nomnak le hahdamnak lamzin kan kaiso theinak ding hrangah kalbak pawl an si sawn.

2. Zalennak in pekmi sungah Pathian qhatnak a um.

Mi pakhat cu mawqaw a mawng rero laifangah rin lopin lamzin ih a fehtu mi pakhat a pah that ngah pang. Cuih mawqaw mawngtu cu harsatnak nasazet a tong. Pathian a qha taktah ahcun ziangruangah cuvek thil cang lo dingin Pathian in a kham lo a si pei? Cu te pawlih nunnak ziangruangah a hum lo a si pei? tiah thusuhnak a um thei.

Pathian ih qhatnak timi ih a hleicetnak cu minung hnenah zalennak a pek hai mi kha a si. Kan hnenah zalennak in pekmi kha kan mang sal a qul. Zalennak kan neih lo ahcun minung kan si lo dingih cet minung (robot) vek men kan si ding. Pathian in minung kha cet minung veih in ret lomi hi a qhatnak ruangah a si. Minung hnenah zalenzet in qhencat theinak le duhrril theinak in pek. Cuih kan qhencatnak ruangah kanmah le kanmah harsatnak thleng dingah kan tuah aw. Cuih zalennak in pekmi pawl hmangin hi leitlun ah ral a phunphun kan suahti.

Curuangah Pathian in zalennak in pekmi sungah a qhatnak ziang a si tiah thusut rero loin kanmai' sambauak ziang a si timi sawn kha kan

zoh aw dingih thu kan sut aw dingmi a si sawn. Zalennak in pekmi sungah Pathian qhatnak a um ringring a si. Pathian ih qhatnak ziangtin kan cohlang timi hi thungaithlak in kan ruat a qul sawn.

Thunetnak.

Nunnak ih harsatnak a sangbik cu “thinglamtah” tiah ruah a si dah. Sikhalsehla zumtu pawl hrangah cuih thinglamtah cu “Sui lukhuh” a si timi cu kan thei thluh ko. Pathian ih ruahnak ziangtluk a thuk ih a kau timi hi cing ringring uhsi. Pathian ih ruahnak le minung ih ruahnak ziangtik khalah a bang aw dah lo (Isa. 55:8-9). Bawipa ih qhatzia cu kanmah te ciar in kan tep ngah taktak lawngah a qhatnak kan theifiang thei ding. Rawl a thaw timi cu kan tep ngah hnu lawngah a thawtzia kan theifiang thei. Pathian ih qhatzia le duhdawtnak cu a tep ngah taktaktu pawl lawngin famkimte’n kan theifiang thei. A tep ngahtu hrangah ziangvek harsatnak, zonzai retheinak, buainak pawl khalin Pathian ih duhdawtnak thawa a qhen thei dah lo ding (Rom 8:35). Kan biakmi Pathian cu thinglamtah thihnak ihsin thawhsalnak ah, harsatnak ihsin zalen luatnak ah, mitthli lak ihsin lungawi nomnak ah, riahsiatnak ihsin hnemnak le lungawinak ah in thlenpi thei umsun duhdawtu Pathian nung a si.

~Toungphila, Kalaymyo.

February 14, 2015|Saturday|9:00 pm.

Valentine Day.

(7)

JESUH THEIHNAK SUNGAH QHANNAK

“Kan Bawipa le in Runtu Jesuh Khrih zaangfahnak le amah theihnak sungah qhang vivo uh” (1 Pit. 3:18).

Thuhmaihruai

A thi maw, a si lole a nung maw timi kan thei duh a sile a qhang maw a qhang lo timi kan cekfel hmais a qul. A nungmi a si ahcun a qhang tengteng ko ding. Qhannak timi hi nunnak hrangah um lo theih lomi sinak pakhat a si. Zumtu kan si kan ti awk tikah kanmah kel kan awr ringring ahcun kan qhang lo tinak a si. Zumtu cu nitin qhang vivo dingah siam thar ringringmi kan si a qul. Cutik lawngah zumnak nung ah kan pitling thei ding a si.

1. Qhannak.

Minung kan nunnak kan zoh tikah kan taksa ruangpi hi kum kul tlun kan kim tiang kilkip in a qhang rero. Kan taksa ruangpum ih a tum a tetnak ding zat a thleng tiang a qhang hmais a rero. Cuticun tlangval, fala kan si hnu ahcun kan taksa qhannak a reh vivo. Kan taksa qhannak lam reh hmansehla kan thilung lam cu nitin a qhang rero hrih dingmi a si. Cutin a qhang lo ahcun pitling nun kan nei thei lo dingih khuimi zawnah maw palhnak a um tinak a si. Cuvek thotho in kan theihnak khal hi nitin a qhang vivo dingmi a si. Kan theihnak a qhan vivo theinak dingah kan pianpi thluak kha kan hmang thei. Kan thluak a qhan vekin kan theihnak

1. Amai' hrangah thla a cam.

Johan 17:1-8 sung kan siar tikah Bawi Jesuh in Amai' hrangah thla a camnak kan hmu thei. Bawi Jesuh thla a cam tikah a hmaisa bikah Amai' hrangah thla a cam. Bawi Jesuh thla a cam tikah amai' hrangah hitin thla a cam. Pa in a sunloih ding hi a duh ih Amah khalin Pai' thu lung in quan dingmi a quan thluh. Phundang deuhin kan sim a sile Pathian ih pekmi sunloihnak cu Pathian duhnak tuah le quan timi parah zohin a pekhi a dikmi lawng a pek tinak a si. Minung le minung ih kan pekawkmi sunloihnak cu a dik lomi khal a si thei. Kanmai' duhmi le uarmi pawl lawng sunloihnak pek kan duh ih kan duh lomi le uar lomi cu ziangtluk in an dikzet hmanah sunloihnak pek kan duh lo.

Vei tampi ah kan ruah qheumi cu midang hrangah thla kan cam dingih kanmai' hrangah thlacam hi qul tuk loin kan sim, kan rel qheu. Asinain mai' hrangih thlacam khal hi a soal thluh lo tiah kan theih a qha. Mai' zawn lawng ruatin le mai' duhnak lawng kimter dingih thlacam cu a dik lo. Pathian sunlawinak a lang sinsin theinak dingah kanmai' hrang khalah thla kan cam a qul. Lungawi thusimnak, qulmi dilnak, sualphuan in ngaidam dilnak le ap-awknak pawl hi kanmai' hrangih thlacam ding thupi pawl an si. Bawi jesuh Khrih khal amai' hrangah thla a cam hmaisa timi hi hngilh hlah uhsi.

2. Tirhthlah pawl hrangah thla a cam.

Johan 17:9-19 kan sir tikah Bawi Jesuh in a dungthluntu tirhthlah pawl hrangah a hleice in thla a camsakmi kan hmu. Ziangatile a rei hlanah hi leitlun ih a um nawn lo ding timi a theicia ruangah thla a camsaknak a si. Culawng si loin a dungthluntu tirhthlah pawl kha pumkhat an si theinak ding a duhsak tuk ruangah a si. Tirhthlah pawl kha thinlung hmun khat le lungual tein umter ringring ding a duh. Cuticun mi qha lo pawlin an siatsuah thei lonak dingah a si.

Bawi Jesuh in tirhthlah pawl hrangah thinlung helhkamnak thawn le duhsaknak thawn thla a cam sak. J.G. Bellet in, "Tirhthlah pawl cu hi

Sikhalsehla "hmuitinmi lamah zuam man ngah dingin dingtein ka tlan" timi Paul ih ttongkam vekin kan zuam ringring ding a ttul (Fil. 3:14).

Kan nunnak kan zohkir salin a hlan hnakin a tu ah thlarau lam thu ah ka tthangso maw? Pathian ih zaangfahnak teh kan hmuthiam, kan tep ngah taktak maw? A hlan hnakin Jesuh Khrih theihnak sungah kan tthang taktak maw? tiah mah le mah sut aw ringring ding a ttul. Pathian hnen ihsin a zaangfahnak laksawng kan co ngahmi pawl cu midang hrang khalah hlawm ve ding a ttul. Cuticun Pathian sunlawinak a lang vivo thei ding a si.

3. Jesuh Khrih theihnak sungah tthannak.

Jesuh Khrih theihnak sungah ziangtin kan tthang thei pei? tiah thusuhnak a um ahcun Jesuh thawn pehparmi ca thianghlim pawl siarnak in siseh, Jesuh thu a theitu pawlih simmi pawl tthatein kan ngaithiam a ttul. Mi pakhat khat thawn theih awk ding kan duh ahcun cumi nu/pa thawn hmaitonnak neih hmaisa a ttul. Amah thawn biak-sawn aw ding a ttul. Amah thawn ttuan tlang hmaisa a ttul. Cutin an nun daan kan thei ngahmi a um dingih pakhat le pakhat theithiam awknak a um hnu ah hna kan ttuan tlang thei ding. Thiamnak tinkim hi zir neknek hmaisa hnu lawngah kan thiam thei. Cuih kan thiammi kha hngilh lo dingin cat loin hman ringring a ttul.

Cuvek thocho in Jesuh Khrih theihnak sungah kan tthan theinak dingah Jesuh thawn a tlangleng dahtu tirhthlah pawl hnenin kan zir a ttul. Cumi kan zir famkim theinak dingah Ca Thianghlim hi kan siar ringring a ttul. Cuticun Jesuh Khrih theihnak sungah kan tthang vivo dingih kan nunnak le kan ziangkim Jesuh kut ah kan ap thei ding a si. Jesuh kut sungah kan nunnak pumhlum kan ap thei taktak ahcun nun hngamnak khal kan tthang vivo ding a si.

Jesuh Khrih theihnak sungah tthan theinak lamzin pakhat a um hrih. Cumi cu kanmah le Jesuh Khrih karlak ah pehzomnak thuk kan neih

hnu ah midang hnenah sim le rel ding hi a si. Ziangahtile cazirhtu cun a thiamnak pawl mi a zir, a sim tikah amai' theihnak khal a karh deuhdeuh. Kan theihmi midang hnenah kan hlawm deuhdeuh le kanmai' theihnak khal a tthang deuhdeuh ding a si.

Thunetnak.

Curuangah Jesuh Khrih theihnak sungah kan tthan ringring theinak dingah Jesuh thawn pehzom awin amah thawn hmaiton in kan theifiang hmais a ttul. Cule midang hnenah sim le rel ringring ding khal a ttul. Paul in, "Nauhak ka rak si lai ahcun ka ttong daan, ka thil hmuh daan le ka thuruah daan cu an nauhak ngaingai. Asinain atu ahcun ka upa thlangih nauhak daan cu ka thlun duh nawn lo" a ti (1 Kor. 13:11). A nungmi kan si ahcun nitin kan nunnak ah tthang vivo dingmi kan si. Jesuh Khrih theihnak sungah khal tthang vivo dingmi kan si.

Toungphila, Kalaymyo.

February 22, 2015|Sunday|8:00 am.

(8)

PUITHIAM SANG IH THLACAMNAK

"An zatein pakhat an si theinak dingah thla ka cam. Ka Pa, nangmah cu ka sungah na um ih kei khal na sungih ka um vekin annih khal kan sungah um ve hram hai seh. Nangmah in i thlah hi leilung in an zum theinak dingah annih cu pakhat ah cang hram hai seh," (Johan 17:21)

Baibal siarbet: Johan 17.

Johan 17 sungah Puithiam sangbik Jesuh Khrih ih thlacamnak kan hmu thei. Thla a cammi pawl sungah a hmaisabik ah amai' hrangah thla a cam. Cuihsin pakhat le pakhat rem awk theinak ding hrangah thla a cam. Marcus Rainford cun, "Pathian ih vorhlan ihsin Bawi Jesuh ih thlaza camsakmi pawl hi duhningza thluasuh an si. A dungthluntu, tirthlah pawl ih santlai lonak le qawnqaihnak thu zianghman a tel lo. Van ihsin Pathian ih tumtahmi vekin hi leitlun ah a rung qum ih hna a quanmi zate hi minung pawlih thlarau nunnak hrangah a si. Thlarau lam ih lennak hi a qha bikmi lennak taktak a si," a ti. Cumi Bawi Jesuh ih thlaza in camsakmi pawl cu zohtlangin thazaang lak cio dingah ka lo sawm.

1. Gnostic zirhnak (Gnosticism)

Himi zirhnak hi kumzabi pakhatnak sungih a suakmi zirhnak pakhat a siih "gnosis" timi Grik qong ihsin a rami a si. A sullam cu "theihthiamnak", "theihnak ihsin rundamnak" tinak a si. Himi qongfang ihsin Mirang qongfang "Knowledge" timi a suak. Himi Gnostic (Nostik tiah aw suah ding) zirhnak thu hi simfiangtu pawlih simfiang daan ih zirin a bang aw lo. Curuangah veikhat simfiangnak tuah in a famkim thei lo ding. Himi Gnostic zirhnak thu a tawinak in kan sim a sile "Pathian in Amai' thuthuk fimnak le theihnak pawl kha mi hrekkhat hnen lawngah a pek. Cuih a pekmi pawl lawngin rundamnak an ngah ding," timi zumnak a si. Phundang deuhin kan sim a sile "Theihthiamnak lawngin rundamnak ngah a theih (Salvation by Knowledge)," timi zumnak a si.

Gnostic zirhnak ih a hrampibik cu Grik khuaruahnak a simi pahnih kom sinak (dualism) hi a si. Pathian le thlarau (Spirit) thawn pehparmi a zate'n a thianghlim ih taksa/thilri (matter) hmuahhmuah cu a borhhlawh, timi zumnak ihsin hramthokmi a si. Pathian cu a thianghlim tuk ruangah taksa/thilri thawn pehzom dingah a cang thei lo. Pathian in sersiamnak a quan tikah amah rori in a sersiam lo. Karlak ah sersiam dingah a fialmi an um. Pathian cu a thianghlim ih thuthuk a si ruangah zovek khalin an thei thei lo. Zaangfahnak (Grace) ruangah a hleice ih hrilmi pawl lawngin cuih theihnak an ngah ruangah rundamnak an co thei a si. Cuih a hrilmi pawl hnen ihsin midang pawlin an zirh bet vivo thei timi zumnak a si. Himi Gnostic zirhnak a nehkhuh vivo ruangah Paul in Korin cakuat ngan in a donak a si (1 Kor. 6:7; 8; 10-13; 15). Cubangtuk qhiamqhiam in Johan khalin himi zirhnak hi a rak do ve a si.

Khuahlan Grik mifim pawlih zirhnak vekin Gnostic zirhnak cun Thlarau Thianghlim cu a borhhlawh mi taksa ruangpum sungah thawng a tlak tiah an zum. Vate bawm sungih a ummi vate cun a suah theinak dingin suahnak a hawl bangtuk in taksa ruangpum sungih kharkhum a simi Thlarau khal suahnak ding a hawl ve. Cutin a suah theinak dingah a qhabik le a dikbikmi pakhat cu Pathian ih thuthuk (mystery) pawl

lei khawvelmi pawl lak ihsin Pathian hrangah Jesuh Khrih ih pekmi laksawng, a thiisen ih tlencia zomi pawl an si," a ti. Himi a thlacamnak hi qhate'n kan siar a sile a qha in duh a umzetmi a si tiah kan hmu thei ding. Huapkau zetin a cam lo ih amai' dungthlun ringringtu tirhthlah pawl hrangah a hleice in thla a camsak. Kan thlacamnak khalah a qultuk tiih kan ruahmi pawl hrangah a hleice in thlaza camsak ve dingah in hmuhsaknak a si. Pathian hnaquantu pawl hrangah, missionary pawl hrangah, evangelist pawl hrangah, tlawngta pawl hrangah, sumdawng pawl hrangah, hnaquantu pawl hrangah tivekin a hleice ih thlacam sak ding hi a thupi ngaingai. Hmual khal a neiter ngaingai.

3. Zumtu hmuahhmuah hrangah thla a cam.

A netabik Johan 17:20-26 sungah Jesuh in zumtu hmuahhmuah hrangah thla a camsaknak kan hmu thei. Hinah ahcun minung zate hrangah le a suak hrih lomi hmuahhmuah hrang tiang thla a cam tiah kan ti thei. Curuangah tuini zumtu pawlin hlanlai kum 2000 leng lo lai ihsin Bawi Jesuh in thla in camsak cia zomi kan si timi hi thei cio ding kan qul. Hinah hmuni a thupibikmi thlacamnak cu zumtu pawl pumkhat kan si theinak ding hrangah a si.

Bawi Jesuh in pumkhat si theinak dingah thla a cam kan ti tikah rundammi kan si thluh theinak ding hrangah a si tiah lak a theih. Lenglam pumkhat sinak hnakin zumnak lamih pumkhat kan si theinak dingah thla a cammi a si. A thupimi cu zumtu pawl pawl qhenawknak ziangtluk a um khalle Jesuh Khrih kan zumnak ah pumkhat kan si theinak ding hi a thupi bikmi a si. Kan zum daan le pom daan a bang lo khalle Bawi Jesuh zumtu kan sinak ahcun kan bang aw thluh thocho.

Thunetnak

Himi Johan 17 sung kan siar thluh tikah Bawi Jesuh ih thla a cammi pawl hi a thupizetmi a sizia kan fiang cio ko ding. Amai' hrangah, tirhthlah pawl hrangah le zumtu hmuahhmuah hrangah thla a camnak pawl kan thei. Tuini tiang himi thlacamnak hi hmual a neihi a sunglawizet.

Zumtu kan sinak ah kanmah hrangah thlacam ding a qul vekin Pathian hna a qantu hmuahhmuah hrangah thlacam sak ding khal kan hngilh lo pei. Cuihsin tuini ah zumtu a si hrih lomi pawl hrang khalah thlaza kan camsak dingih zumtu ah an cang thei ding. Cule cuih zumtu pawl hi Jesuh Zumtu sinak ah pumkhat kan si cio theinak dingah thlaza kan cam ringring ding a qul ngaingai a si.

~Toungphila, Kalaymyo.
March 8, 2015|Sunday|8:30 am.

(9)

**RUNDAMNAK THUHLA AH
ZIRHNAK DIK LO PAWL
(Heresies on Salvation/Soteriology)**

“Khrih Jesuh cu kan Bawipa a si tiih nan pom ngah zo ruangah amah thawn pehzom aw in nung uh. Amah sungah nan hram cu thuuk zetin bun uhla nan nunnak cu amah parah inn bangin sak uh; zirh zomi nan si vekin nan zumnak ahcun cak sinsin uh; cule lungawinak in khat uh” (Kol. 2:5-7).

Kawhhran thuanthu kan zoh tikah Jesuh Khrih thawn pehpar aw in zirhnak dik lo pawl a um. Kawhhran a qhangso thei lonak dingah Satan cun a thiamnak phunphun suahin hna a quan. Curuangah Kawhhran sungah qhenqheknak le lungrual lonak a phunphun a suak. Jesuh Khrih thawn pehpar aw in ruahnak a phunphun a suak ih zirhnak dik lo hnuai ah nasazet in a tuar dah. Cubangtuk qhiamqhiam in rundamnak thu khalah zirhnak dik lo a um ve. Tuini khalah zirhnak dik lo a phunphun hmangin kawhhran sungah lungrual thei lo dingin Satan cun hna a quan rero lai. Zumtu kan nun vaivuanter dingah a phunphun in hna a quan ringring. Cumi pawl kan ralring theinak dingah Rundamnak thuhla thawn pehpar awin a thupimi zirhnak dik lo pahnih thu cu a tanglam vekin ka tarlang ding.

(10)

JESUH THUHLA AH ZIRHNAK DIK LO PAWL (Heresies on Christology)

“Khrih cu Pathian sinak a nei ringring; Asinain Pathian bang dingah hramhram in a tum dah lo. Cu ai-ah, Amah ih lungtho tein a sinak hmuahmuah a taansan ih, hnen-um sinak la tahratin minung pianzia in a piang,” (Fil. 2:6-7).

Pa, Fapa le Thlarau Thianghlim thumkom pakhat a simi Pathian cu a caan a kim tikah minung pianzia le sinak lakin minung ah a cang (Joh. 1:14; Gal. 4:4; Fil. 2:5-11). Cutin minung tisa ah a cangmi Jesuh Khrih cu Pathian sinak le minung sinak pahnih neitu (two fold nature) a si. Pathian sinak le Minung sinak khalah a hrek khat veve (50%) a nei ti si loin Minung sinak famkim (zatek kim) a nei vekin Pathian sinak famkim (zatek kim) neitu a si. Minung sinak famkim a nei ruangah minung pawl vekin rilrawng a thiam, a thinheng thei, riahsia in a qap thei ve. Pathian sinak famkim a neih ruangah mangbangza thil tampi a tuah thei.

Thuthangqha cabu pa 4 lakah a hmais a pa 3 a simi Matthai, Marka le Luka sungah Jesuh Khrih ih minung sinak famkim (the full humanity) a neihnak thu kha thupi ah retin an tarlang. Thuthangqha pa 4 nak a simi Johan sungah Jesuh Khrih ih Pathian sinak famkim (the full divinity) a

theihtheinak (gnosis) ngah hi a si, tiah an zum. Himi “dualism” zirhnak in kawhhran hmais a sungah tawkfang a nehkhuh thei. Taksa a simi ruangpum ih sualnak pawl cun cuih ruangpum sungih kharkhum ih retmi a thianghlim zetmi thlarau cu a tongtham ban lo timi zumnak le zirhnak a suahpi.

Himi zirhnak hi kawhhran sungah a lar vivo tikah zumtu hrekkhat pawl cu sualnak tuah ding hi poi ah an ruat nawn lo. Taksa ruangpum ih tuahmi sualnak pawl in thlarau thawn pehparmi rundamnak hrangah zianghman a siatsuah thei lo tiah an zum. Kan taksa cu a borhhlawh cia mi a si. Curuangah duhtawk ih kan nung khal le a sungih a ummi thlarau kha a tham, a dai ban lo. Kan sungih a ummi thlarau a him ahcun a tawk, tiah ruahnak sual a suahpi. Cuticun sual tuah ding hi an qih nawn lo ih sual tuah dingah thazang a cakter. Curuangah Paul in taksa ruangpum le thlarau a dang veve ih qhennak tuah hi a dik lozia nasa zetin a tarlang ih a rak do. “Nan taksa ruangpum hi Thlarau Thianghlim umnak biakinn a si,” tiah a zirh (1 Kor. 3:16; 6:19; 2 Kor. 6:16). Himi Gnostic pawlih zirhnak dik lo hi a fiangzetmi zirhnak dik lo pakhat a si. Tuini tiang khalah zumtu hrekkhat pawl cun himi zirhnak dik lo hi a zirh rero tu khal an um thocho. Cumi zirhnak dik lo dung a thlun rero tu zumtu tampi khal a um thocho. Baibal zirhnak thawn a pialmi zirhnak cu ralring le fimkhur in theithiam kan qul. Do neh dingah napin qan la in thlacamnak thawn thazaang kan lak a qul.

2. Rikhiah nei lo zirhnak (Antinomianism)

Kawhhran siatsuah dingah Satan ih hmanmi zirhnak dik lo a pahnihnak cu “Rikhiah nei lo” timi “Daan thukam rikhih ihsin luatnak” timi zirhnak hi a si. Judah biaknak in a fehpiimi daan thukam (legalism) kha nasazetin a dotu Paul in cuih daan thukam thlunnak le a cekci ih nunpinak thawngin rundamnak kan ngah lo ding. Zumnak thawn kan cohlang tik lawngah rundamnak le dingfelnak kan ngah thei ding tiah thungaitlak in zirhnak a nei (Justification by grace through faith).

Cuih Paul ih zirhmi “daan thukam ruangah rundamnak kan ngah lo” timi thu nasazet in a fehpi tikah zumtu hrekhat pawlin sullam lak daan an palh ih “tuahnak (work) ruangah si loin zumnak lawngin rundamnak kan ngah thei a si,” timi zirhnak kha an cohlang. Tuahnak a qul hrimhrim nawn lo ruangah daan thukham khal a qul nawn lo ih theihnak thawn zumnak nei in rikhiah um qul loih nung dingah zirhnak an nei. Cutin daan thukam dodaltu (Antinomus - against the Law) pawl an suak. Cumi pawl hrang ahcun Jesuh Khrih cu theihnak thawn zum le cohlang ahcun duhtawkih soal tuah theinak khuan (Licence to sin) lawng a si.

A taktak ahcun Paul in Jesuh Khrih kan zum tikah daan le tuahnak pawl hlon thluh dingih duhtawk in nung dingah a zirh lo. A domi cu daan thukam (Law) si sawn loin cuih daan thukam ruangah rundamnak thawn hrilsuahnak, thleng awnak timi daan (Legalism) kha a si. Daan thukam timi cu minung pawl Jesuh Khrih hnen kan thlen theinak dingah a fehpiu zirhtu (tutor) lawng a si. Jesuh Khrih hnen a thlen tikah cuih daan thukam cun amai’ quanvo kha famkimzet in a quan dingmi a si. Cuticun zumtu pawl daan thukam ih huham sungin kan luat dingih Jesuh Khrih ih duhdawtnak sungah a nung vivo a si tiah Paul in fiangzetin a sim hngai (Gal. 3:19-25). Paul in zumnak thawngin daan thukam ihsin luatnak thu a sim tikah tuahnak tuahnak hi Khrih ih duhdawtnak thawn a um tlang ringring (Rom, Galati, Filipi 2:13; 1 Kor. 13).

Paul ih zirhmi luatnak thu (liberty) cu daan thukam kilhimnak (observance of the law) a siih Khrih ih duhdawtnak nunpinak (the law of Christ’s Love) ihsin luatnak a si lo tiah a nganmi cakuat pawl sungah fiangzet in a nganmi tampi a um. Rikhiah nei lo, duhtawk ih nung dingmi luatnak thu a si hrimhrim lo. Jesuh Khrih in, “Moses Daan pawl le profet pawl ih thuzirhmi siatsuah dingah a ra, tiah i ruat hlah uh. Cu pawl siatsuah dingah ka ra lo, an zirhmi pawl kimter dingah ka ra sawn a si. Hihi cing qha uh: lei le van a um sung cu Daan sungih daan terek bik pakhat hman a hlo lo ding, ziang hmuahhmuah a kim qheh hlan cu pakhatte hman a hlo lo ding,” tiah Daan thu ah fiangzetin a simmi kan

hmu thei (Mat. 5:17-18). Jesuh Khrih hmanin a qhatbal lomi Daan pawl hnong kan tum pang maw?

Rikhiah nei lo ih a um duhtu zumtu pawl, cutin nung dingin a zirhtu pawl kha lamzin dikih a fehpiu dingah Jeim cakuat a suaknak a si. Himi rikhiah nei lo um duh pawlih thuhla um daan theiphah in Jeim cakuat kan siar ahcun theifiang a ol ngaingai ding (Jeim. 2:14-26).

Thunetnak

Kawhhran thokpek laihi a rak um dahmi zirhnak dik lo pawl hi tuini khalah a thar in a rak tharthawh sal rero. Asinain a cekci cun a si lo thei men. Satan cu a fimkhur zet. Kawhhran a cak deuhdeuh tikah Satan ih hnaquannak khal a cak deuhdeuh ve. Kawhhran a derthawm ih a siatsuah theinak dingah a phunphun in hna a quan qheu. Satan ih a thleng dah lomi tumtami cu zumtu pawl kha kawhhran sungah zirhnak a phunphun thawn thlem tahrat in a dikmi zirhnak thawn bangzik zuakzomi zirhnak dik lo hmangin thang in kam qheu. Tuini tiang kawhhran thuanthu kan zoh tikah a sunglam, a lenglam ihsin harnak a phunphun, siatsuahnak a phunphun kha a lansuak thei zo. Cumi parah daithlang ih um men lo ding a thupi. Pathian ih ralthuam famkim kha hruk in ralringzet in kan um ringring a qul (Efe. 6:11-20). Kawhhran thuanthu sungah daithlang ih zumtu pawl an um ruangah tluksiatnak, qhenqheknak a phunphun an tong, an tuar dah a si. A hleice in rundamnak thu ah zirhnak dik lo ruangah nasazet in qhenqheknak a suak. Tuni khalah ralring le fimkhur te’n kan zumnak hi kan cekfel a qul. Qongkam thiam le thusim thiam pawlih bumnak tang ah nasazet in a tuar dah ti hi hngilh hlah uhsi. A dikmi zirhnak le zumnak cu a hngat ih a nung ringring. Pathian ih humhimmi a si ruangah huham a neih a cak ringring. Curuangah Baibal ih zirhmi lawng sirhsan in zumtu pawl hmailam ah kekar vivo ding hi a thupi ngaingai.

~Toungphila, Kalaymyo.

June 30, 2014 |Monday|3:09 pm.

5. Nestorius ih zirhnak (Nestorian teaching)

AD 431 hrawng ih a suakmi zumnak a siih Constantinople kua kawhhran hotu (Patriach Nestorius of Constantinople) ih zirhnak a si. Jesuh Khrih ah Pathian sinak le minung sinak pahnih hi hmunkhat ah komkhawm in a um a si, timi zirhnak a elmi zirhnak dik lo a si. Anih cun komkhawmnak hi taksa pum in siseh, boruak (nature) in siseh, a um lo ih thinlung (mind) lawngin a um, timi zumnak le zirhnak a si. Curuangah Jesuh ah a bang aw lomi sinak pahnih pawl cu thinlung lam lawngin an komkhawm aw ih sinak pahnih le pianzia pahnih cu a dangtein a um, timi zumnak cu AD 431 ah Kawhhran in a hnong a si. A hotu Nestorius khal cu a dinhmun sinak ihsin an namthlak. Sikhalsehla himi zirhnak a pomtu pawl cu cemral ta Ioin Nestorian Khristian (Nestorian Christianity) tiah an ding thotho. Thuthangqha sim le phuannak lamah thazaang cakzetmi an siih nisuahtak lam ram pawlah mission hna an quan. Tuluk ram tiang feh in mission hna an quan.

Thunetnak

Hi a tlun ih zirhnak 5 pawl hi Jesuh Khrih thawn pehpar aw in zirhsualmi pawl an siih Kawhhran qhenqheknak le hloral thluh thei ding hrangah Satan ih thangkammi pawl an si. Tuini khalah himi zirhnak dik lo pawl hi a tang lai ruangah zumtu pawlin kan ralrin ding a qul ngaingai. Zumtu pawlin thlacamnak in siseh, Baibal siarnak le simfiangnak pawl qhate'n zohin siseh, hibangtuk zirhnak dik lo pawl kan do cio a qul. A dikmi Baibal zirh-awknak neiin kan do neh a qul ngaingai. Cuti a si lo ahcun kan zumnak sungah nget bangin a lut ahcun nuamtete'n in siatsuah thei ding. Curuangah Pathian ih pekmi thlarau fimthiamnak hmangin fimkhurte'n do cio dingah a qul ngaingai.

~Toungphila, Kalaymyo.

June 6, 2014 |Friday|7:20 pm.

neihnak thu kha thupi ah retin a tarlang ve. Himi thuthangqha pa 4 sungih simmi pawl kan cohlang theimi hi a dikmi zirh awknak a si. Minung a cangmi thuanthu nei Jesuh Khrih (the historical Jesus) hi Pathian sinak le minung sinak famkimzet ih a neimi Judah mipfun pawlih an hngakhlapmi zumnak lamih Khrih (the Christ of faith) a si timi zumnak hi a dikmi zumnak a si.

Sikhalsehla cuih a dikmi zumnak cu a tanglam ih zumnak, a sualpalhmi zumnak le zirhnak pawlin an rak sawmngiar (challenge) hai. Jesuh Khrih thuhla ah zirhnak dik lo pawl cu (1) Docetic zirhnak, (2) Ebionite zirhnak, (3) Arius ih zirhnak, (4) Apollinaris ih zirhnak le (5) Nestorius ih zirhnak pawl tla an si.

1. Docetic zirhnak (Docetism)

Himi zirhnak hi AD 70-170 hrawngih a suakmi zirhnak dik lo pakhat a si. "Docetic" timi qongfang ih sullam cu "a bang aw" (to seem, to appear, to look like) ti a si. "Docetic" ih zirhnak ah Jesuh cu Pathian sinak famkim a nei ruangah minung sinak famkim a nei lo ding. Minung bangih a ummi hi a diktak a si lo, a bang aw vekih hmuhmi men a si. Pathian sinak famkim a nei ruangah minung pawl vekin rilrawng, riahsia le lungawinak a neimi pawl hi a dik taktak lo. A ti awtermi men an si. Minung pianzia a nei timi khal hi a dik taktak lo. Curuangah thinglamtah parih Jesuh thihnak, tuarnak pawl khal hi a dik lomi a si. A deu (a lem) lawngte a si, timi zirhnak le zumnak a si.

Himi zirhnak dik lo hi Jesuh Khrih a rat hlan kum reipi laihi a langsaar zetmi Grik pawlih pahnih kom sinak (dualism) zumnak ihsin a rami a si. Cumi pawlih zumnak cu taksa, thilri (matter) cu a borhhlawh ih thlarau (spirit) lawng hi a thianghlim, timi zumnak a si. Curuangah a thianghlim mi thlarau ruangpum le thlarau pianzia a neimi Khrih cu taksa ruangpum a neimi Jesuh a si thei lo. Taksa ruangpum le bang aw ih a langmi pawl cu pianzia a bangmi men a siih a dik taktak lo timi zirhnak a si.

AD 70-170 karlak ah himi zirhnak dik lo in Kawhhran hrangah hnaihnek in a rak um hnu ah kumzabi 2 le 3 lam ahcun Nostik zirhnak (Gnosticism) le “Manichen” zirhnak ah pianzia thleng aw-in a um. A tawinak in kan sim a sile Docetic zirhnak cu Jesuh cu minung dik tak a si lo, Pathian diktak lawng a si timi zumnak a si. Himi zirhnak dik lo pawl rem le do dingah Johan cakuat (1, 2, 3) sungah (a hleice in cakuat pahnihnak hi) nganmi a si ruangah himi thuhla um daan thei cia in kan siar tik lawngah theihfiang thei dingmi a si (2 Joh. 1:7).

2. Ebionite zirhnak (Ebionite teaching)

Himi zirhnak dik lo khal hi AD 170 hrawng ihsin a suakmi a si. “Ebyon” timi cu Herbru qongfang ihsin a rami a siih a sullam cu “farah zoncai” tinak a si (Ebyon – the poor). Himi zirhnak hi Docetic zirhnak thawn a linglet aw mi zirhnak a si. Jesuh cu Pathian famkim a si lo, minung lawng a si timi zum le zirhnak a si. Jesuh cu fala no pum sung ihsin phundang zetin a piangmi a si ko nain Pathian sinak zianghman a nei lo, minung famkim lawng a si timi zumnak a si. Minung sinak famkim nei a si ko nain tihnimnak a neih hnu ah Pathian in fa sinak (adopted) ah a retmi a si. Cuih caan ihsin mangbangza thil pawl a tuah thok a si, timi kha an zum ih an zirhmi a si. Himi zirhnak cu Pathian pakhat lawng a um (monotheism) timi kha an zum ih Pa, Fapa le Thlarau Thianghlim thumkom Pathian (Trinity) a eltu Judah biaknak (Judaism) ih nehkhuhnak (influence) lak ihsin a suakmi zumnak a si. Thuthangqha Johan le Hebru cakuat pawl hi himi zirhnak dik lo do dingah nganmi cakuat pawl an si. Curuangah himi thuhla um daan le cuih cakuat pahnih hi kan zir lawngah kan theifiang thei ding.

3. Arius ih zirhnak (Arianism)

Himi zirhnak hi AD 325 kiangkap hrawngih a suakmi zirhnak dik lo a si. *Arius* timi kawhhran hruaitu pakhat ih zirhnak a si. Jesuh cu Pathian sinak le minung sinak kom neimi a si lo. Jesuh cu Pathian sinak a nei lo. Minung lawng a siih minung lakah a hmaisabik le a sangbik ih sersiammi misunglawi pakhat a si, timi zumnak a si. Jesuh Khrih ih minung sinak

le minung pianzia a cannak thu pawl tarlangmi Baibal caang pawl simfiangnak a neihnak ihsin a suakmi zirhnak dik lo pakhat a si. *Sabellius* in Jesuh Khrih ih minung sinak a neihmi cu caan tawite sung lawng a si tiah a zirh. Cuih caan tawite sung minung sinak a neitu Jesuh cu minung famkim a siih minung lakih minung pakhat men a si, tiah *Arius* in a zirh hai.

Himi zirhnak dik lo a dotu cu kawhhran hruaitu *Athanasius* a si. Anih cun Jesuh Khrih cu minung sinak famkim a nei vekin Pathian sinak khal a nei thothe a si, timi a dikmi zumnak a nei. AD 325 ah Constantine siangpahrang ih hohatnak in Nicea kua ih tuahmi council (Nicea Council) ah himi zirhnak pahnih thu cu nasazet in relkhawmnak an nei. Cuih relkhawmnak in Arius ih zirhnak cu a dik lomi zirhnak a si tiah an tiih an hnong. Neta ah cubangtuk zirhnak dik lo a suak thei nawn lonak dingah tiin “Nicene Creed” timi zumnak thu phuansuahnak an nei. Jesuh Khrih cu Pathian famkim le Minung famkim a si, timi zumnak humhimtu a si. Sankhat hnu sankhat Kawhhran pawlih cohlang pompimi zumnak cu Nicene Zumnak hi a si. Tuini tiang kan pomhnggetmi zumnak a si.

4. Apollinaris ih zirhnak (Apollinarian)

Himi zirhnak hi AD 381 ah a suakmi zirhnak dik lo a si. Apollinaris timi kawhhran hotu pakhat ih zirhnak a si. Jesuh cu minung sinak pawl a simi theihnak (nous) le thlarau (onessma) a nei lo. Pathian sinak (Pneuma) thawn nehkhuhmi lawng a si. Minung taksa (Soma) le thinlung (Psuche) lawng a nei. Cuih a neihmi pahnih khal Pathian ih Thlarau in a nehkhuh ringringmi a si, tiah a zirh. A tawinak in Bawi Jesuh ih nunnak ah minung sinak le pianzia pawl (human nature) le Pathian sinak le pianzia pawl (divine nature) thawn pumkhat sakhat ah cokrawi (integrity) in a um lo timi zumnak a si. Jesuh Khrih cu minung taktak a si lo, Pathian ih fimnak (Logos) ih nehkhuhnak a cotu lawng a si timi zirhnak a si. Himi zirhnak cu minung pawl ah taksa (body), thinlung (mind) le thlarau (spirit) pathum kom a nei a si, timi zumnak a neitu Grik mifim Plato ih zirhnak ihsin a suakmi zirhnak pakhat a si.

(12)

ZUMTU IH RALQHATNAK

“Zianghman qih hlah, na hnenah ka um a si. Keimah cu na Pathian ka si, zianghman in lo phangter hlah seh. Ka lo bawm dingih ka lo cakter ding; ka lo hum dingih ka lo run ding,” (Isaiah 41:10).

Baibal siarbet: Joshua 1:1-9.

Israel thuanthu kan zoh tikah Moses in a hruai hai ih Izipt sal ihsin a suahpi. Cule Kanaan ram lam panin a fehpi vivo ih Kanaan ram an thlen hlanah Moses a thi. Moses a thih tikah Israel mipi hruaitu dingah Joshua in quanvo a lak. Joshua hrangah cuh hruaitu sinak phurrit le quanvo tumpi a quansuak theinak dingah ralqhatnak nei ding hi a qul ngaingai thlang. Lai qong in “ralqha” kan timi hi Mirang qong in “Bravery” le “Courage” timi thawn an bang aw. Asinain himi Mirang qongfang pahnih hi a sullam an bang aw deuh lo. “Bravery” timi cu thiisen cahnak thawn a pehparmi a siih “qih lo, ngamnak” ti ah leh a theih. “Courage” timi cu qih lo menmen lawng si loin thinlung sung ihsin a suakmi a siih “paralqha” tiin leh a theih ding. “Bravery” hi minung ruangrai cahnak thawn pehparmi a si deuh ih “Courage” cu thuruat theinak parah hram a bun tiah sim ka duh. Rin lopiin ral do ding a qul tikah “Bravery” nei ding a qul zet. Sikhalsehla ziangtik lai caan khalih kan qul ringringmi cu “Courage” timi ralqhatnak sawn hi a si tiah thuruat thiam pawlin an sim

(11)

THAWHSALNAK THUHLA

“Pathian in ‘Kei cu Abraham ih Pathian, Isaak ih Pathian, Jacob ih Pathian ka si’ a ti. A nungmi ih Pathian a si, a thimi ih Pathian a si lo” (Matthai 22:32).

Baibal siarbet: Matthai 22:23-33.

Baibal caanghril kan siarmi Bawi Jesuh ih qongkam pawl hi Sadusi pawlih thusuhnak a lehsalnak ihsin a suakmi qongkam pawl an si. Judah mi pawl in Thukam Hlun sungin a hmaisabik cabu pa nga (Pentateuch) lawng an cohlang ih an zumnak hrangah a thupizetmi a si timi hi kan theifiang hmais a qul. Cuih cabu pa nga ih thuzirhmi pawl lawng hi an pompimi a si. Cumi cabu pa nga sungah thihnak ihsin thawhsalnak thu fiangte’n nganmi a um lo ruangah an zum thei lo. Cuihtlunah Sadusi pawl hi thuhla dang tampi thawn rawi in thihnak ihsin thawhsalnak a um timi hi an zum hrimhrim lo. Tuini khalah Sadusi pawl vekin thawhsalnak a zum lotu mi tampi an um timi hi kan theifiang a qul.

1. Bawi Jesuh ih simmi thawhsalnak.

Sadusi pawl le Jesuh Khrih thu an el aw tikah Sadusi pawlin Thukam Hlun sungih a hmaisabik cabu pa nga lawng hi an cohlangmi a si ruangah Jesuh Khrih khalin cuih cabu pa nga sirhsan in thu a lehsalmi kan hmu thei. Cuih cabu pa nga sungah atu le tu a tel ringringmi Baibal qongkam

cu Pathian in “Kei cu Abraham ih Pathian, Isaak ih Pathian, Jacob ih Pathian ka si” timi qongkam hi a si. Thihnak ihsin thawhsalnak a um lo sehla Pathian in “Kei cu (a thi cia zo mi) Abraham ih Pathian, Isaak ih Pathian, Jacob ih Pathian ka rak si dah,” tiah a ti ko ding. Sikhalsehla Pathian in Abraham, Isaak, Jacob te pawl an nung lai vekin “ka si” timi qongkam a hmang. Pathian cu A nungmi ih Pathian a si, a ti tikah Abraham, Isaak le Jacob te pawl khal thihnak neh in an lan zo hnu atu ah a nungmi an sizia a langter. Cuihtlunah Bawi Jesuh in thawhsalnak thu cu vei tampi a sim ringringmi a si (Joh. 14:1-14; Luk. 16:19-31). Thawhsalnak kan el ahcun Bawi Jesuh ih simmi le zirhmi pawl kan el thawn a bang ding. Curuangah Bawi Jesuh cun thawhsalnak a um timi fiangzetin a ummi cu kan zummi khal a si. Kan zum cio dingah a qulmi khal a si.

2. Bawi Jesuh ih langtermi thawhsalnak.

Bawi Jesuh hi leitlun a len laiah a simmi thu pawl hi a famkim thluh. Thawhsalnak thu pawl le a tuahmi mangbangza thil pawl kan zoh tikah Bawi Jesuh in thihnak neh in a thosal tikah fiangzetin a langmi thuhla pawl an si. Jesuh Khrih ih thawhsalnak ruangah thinlung a hnok rerotu pawl siseh, a cohlang thei lotu pawl siseh, lunghrinnak a neitu pawl siseh, fiangzetin an thei, an hmu ngah tikah lungkimin an cohlang thei sal. Bawi Jesuh in thawhsalnak thu a sim lawng si loin amah rori in thihnak nehin a thosal. “Pathian in hi Jesuh rori hi thihnak ihsin a thoter sal ih cumi theihpitu cu kahmah hi kan si,” tiah Piter in fiangzetin a sim (Tirh. 2:32).

3. Bawi Jesuh ih pekmi thukam

Thihnak ihsin thawhsalnak timi thuhla hi Abraham, Isaak, Jacob le Bawi Jesuh lawng si loin mikip thawn pehparmi a sizia Bawi Jesuh in fiangtein a sim. Bawi Jesuh in, “Kei cu thawhsalnak le nunnak ka si. zokhal keimah i zumtu cu thi hmansehla an nung ding. Zokhal keimah sungah a nungmi le i zumtu cu an thin awn lo ding,” tiah fiangtein a simmi kan hmu thei (Joh. 11:26-26). Cumi cu Bawi Jesuh ih pekmi thukam a si.

Thukam Thar sungah atu le tu a sim ringringmi a thukam a si. Bawi Jesuh a nung vekin kannih zumtu pawl khal kumkhua in kan nung thluh ding timi hi Thukam Thar hmun tinkim ah a simmi thupi bik a si. Thihnak ihsin a thosal tu Jesuh Khrih kan zum ruangah siatralnak thleng loin kumkhua nunnak kan co ding thu in kam cia thuh zo (Joh. 3:16).

Thunetnak.

Mi zovek khalin thihnak timi cu kan tong leh tengteng lai ko ding. A hmais a le neta tong lawng kan dang aw. Cumi thihnak cu zovek minung khalin kan el thei lomi a si. Tikcu caan a kim tikah cuih thihnak cu kan tong tengteng ding. Sikhalsehla zumtu mi piangthar hrangah kumkhua nunnak aamahkhan kan nei ringring. Cumi cu Bawi Jesuh ih pekmi, amah rori thihnak nehin a thosalih kumkhua nunnak lamzin in ong sak zo. Bawi Jesuh thosal ta lo sehla zumtu timi kan um lo ding. Kawhhran timi khal a um lo ding. Kumkhua nunnak timi khal a um lo ding. Asinain Bawi Jesuh cu thihnak nehin a thosal zo ruangah zumtu kan zate hrangah kumkhua nunnak aamahkhan kan nei theinak a si. Pathian hmin sunglawi sinseh. Amen.

~Toungphila, Kalaymyo.

April 4, 2015|Saturday|9:00 am.

- (a) Hniksak harsatnak timi hi kan zumnak a hnget maw hnget lo ti hniksaknak a si. Khrih hrangah ziang tiang kan tuar thei pei? ziang tik tiang kan nunnak kan pe aw thei pei? timi theih theinak ding hrangah a si.
- (b) "A harsazet hniksaknak" hi Kawl Baibal cun "Meisa thawn hniksaknak" a ti. Meisa thawn hniksaknak cu Pathian kan rinsan sinsin theinak dingah in zirh duhmi a si. Pathian lawng rinsan kan qul. Kanmai' thil titheinak thawn a daih nawn lo, Pathian tel locun ka cang thei nawn lo ti kan thei awknak ding hrangah a si.
- (c) Hniksaknak ruangah minung hrangah tuar theinak a suaipi. A ral a qha sinsin thei. Cutin Khristian diktak ah a cangsuakter sawn.
- (d) Kan nun ih zohqhimtlak nun a langmi kha midang in an hmu ve ding. Cutikah Pathian fa diktak kan sizia midang in in hmu thei ding.

Meisa thawn hniksaknak timi hi rapthlakza a siih a harsazet mi a si. Zumtu hmaisaw pawl cu kiosa rawl ah an pek. Meisa qhuam ah an hmang. Rapthlak qihnungza zetin an that. Sui le Ngun pawl hi meisa thawn hniksak a si qheu. Meisa cun a bal hmuah a kangfai thluh ih Sui le Ngun ih a qhat famkimnak lawng a tang. Cuticun a thiangmi Sui le Ngun ah an cang ih mannei le mankhung zetah an cang.

2. Lungawi in um ding.

Khrih ih thih tuarnak, retheih tuarnak pawl qawmpi in Khrih ih tuahmi bangin zumtu pawl khalin kan tuah ve ruangah Khrih a ratsal tikah lungawi hleice mi kan si. Cumi ruahsannak ruangah atu kan tuar rero khalle lungawi thotho ding kan si tiah a forhnak a si. "Zohman ih an ton dah lomi harsatnak kan parah a thlengce ti in ruat hlah uh," tiah fiangtein a sim. Kan tuarmi harsatnak pawl hi midang tampi in an ton dah zomi a siih kan ton daan a bang aw lo men ruangah a si. Mi zovek khalin kan tuar thluhmi a si ko. Minung pawl kan tuarnak cu kan sualnak ruangah a si. Sikhalsehla sualnak a nei hrimhrim lomi Bawi Jesuh cu kan zate sualnak ihsin luatnak kan ngah theinak ding hrangah in tuarsak thluh

qheu. Zumtu pawlih kan nunnak ah kan neih ding a qulmi cu "Bravery" timi ralqhatnak phun si loin "Courage" timi ralqhatnak sawn hi a si.

1. Tumtah Hmuitinmi a neitu cu Paralqha a si.

Moses a thih tikah Moses ih dinhmun a cosawngtu Joshua hrangah tumtah hmuitinmi tumpi a nei. Cumi cu, "Cak le ralqha in um aw, ziangah tile ka lo pe ding tiah nan pu nan pa hnenih k arak kam ciami hih ram hi na lak tikah Israel mi pawl hi nangmah in na hruai ding," timi Pathian ih thupek a si (Josh. 1:6). Cuih thupek ruangah Joshua hrangah tuah quan dingmi hnaquan, hmailam nor vivo dingmi hmuitin pawl a nei. Mi pakhat cu a nunnak ah tumtah hmuitinmi a nei ahcun ziangvek hnaihoknak, harsatnak, dawnkhamnak le buainak a tong khalle a thinlung sungih a ummi ralqhatnak in a tumtah hmuitinmi thleng dingin a zuampi tengteng ko ding. Cuih tumtah hmuitinmi lam panin a feh vivo theinak dingah thinlung cahnak, sunglam cahnak pawlin ralqhatnak a pek ringring ding. Joshua in Pathian nih in umpi ringring timi a theifiang tikah tumtah hmuitinmi vekin a mipi a hruai vivotu paralqha a si.

2. Ralqhatnak cu tuah dingih khiahmi parah hram a bun.

"Ka siahlawh Moses cu a thi zo... Moses hnenih ka sim zo bangtuk in nan fehnak dingmi ram hmuahmuah cu nanmah ka mipun hnenah ka lo pe zo a si..." tiah Pathian in a sim (Josh. 1:2-9). Joshua cu thuchah vekin Thukham cabu a simi Ca Thianghlim a siar ringring peiuh a nganmi vekin nunpi dingah Bawipa in a fial. Ralqhatnak thawn a khatmi pawlih thlun dingmi a si lole tuah dingih khiahmi thu a um ringring. Tumtah hmuitinmi nei timen hi a tawk hrih lo. Cuih tumtah hmuitinmi thleng dingin ka tuah tengteng ding timi mah le mah qhencatnak le khiah-awknak nei ding a qul. Ralqhatnak timi cu tuah dingih khiahmi parah hram a bun ih tuahsuak thei dingin a zuampi. Zumtu pawl kan thlun dingmi thu pawl Pathian in in pek ringring. Ralqha dingin khal Bawipa amah lala in thazaang in pek ringring. Pathian thupek vekin kan nung thei ding hi a thupi ngaingai.

3. Kan kiangah Pathian a um tiah a theitu pawl cu an ral a qha.

“Na hnenah ka um” tiah Josuah hnenah Pathian in a sim (Josh. 1:5). Pathian cu kan hnenah a um ringringtu “Immanuel Pathian” a si. Curuangah kanmah lawng in tanta men dah lo timi kan theifiang ringring ding a qul. Pathian kan hnenah a um timi hnakih a qha sawnmi aamahkhan dang a um nawn ding maw? Isaiiah hnen khalah Pathian in, “Zianghman qih hlah, na hnenah ka um a si. Keimah cu na Pathian ka si, zianghman in lo phangter hlah seh. Ka lo bawm dingih ka lo cakter ding; ka lo hum dingih ka lo run ding,” a ti (Is. 41:10). Cumi thu cu Joshua hnen khalah fiangzetin a sim haimi a si. Pathian kan hnenah a um timi kan theifiang taktak ahcun zianghman qihphan ding a um lo. Ralqhatnak in kan khat thei ringring ding. Kanmai’ cahnak ruangah si loin Pathian ih huham cahnak thawn kan nunnak a khatteer ruangah a si sawn. Kan hnenah a um ringringtu Pathian ih pekmi ralqhatnak a si.

Thunetnak.

Zumtu ralqha kan si theinak ding hrang thuthup cu a tlunih kan tarlangmi thu pathum pawl hi an si. Pathian ih pekmi tumtah hmuitinak a neitu cu zuamnak, tuar theinak le ralqhatnak thawn a khatmi kan si. Kan hnenah Pathian a um timi thu a theifiangtu cun a hmaiah ziangvek harsatnak le buainak a um khalle tti ding zianghman a nei lo. Ralqhatnak thawn hmai a nor vivo thei. Paul, Martin Luther, David Livingstone, William Carey le Adoniram Judson le zumnak lam ih paralqha pawl khal a tlun ih kan tarlangmi thu pathum thawn a khatmi an si. Curuangah Pathian thuthangqha phuangin an feh tikah rethei zonzai a phunphun, harsatnak ziangkim an tong khalle ralqhatnak thawn a pahtlang vivo tu zumtu paralqha pawl an si. Pathian in anmah thawn a um ringring a si timi an theifiang tikah ralqhatnak thawn hmai an nor vivo thei. Cumi cu zumtu kan zate hrangah khal a si. Zumtu unau, nang le kei teh zumnak lam in paralqha kan si ve ko lo maw?

~Toungphila, Kalaymyo.

April 11, 2015|Saturday|10:00 pm.

(*Vankau Arsi*, Vol. 18, No. 2, August 2015)

(13)

KHRIH IH TUARNAK A HLAWM AWMI

“Ka duhdawtmi ka rualle uh, a harsazet hniksaknak nan tuar ruangah hin mangbangin um hlah uh; zohman ih an ton dah lomi harsatnak kan parah a thlengce ti in ruat hlah uh. Khrih ih tuarnak a hlawm-awmi nan si ruangah nan lung awi sawn uh. Cutiin nan ti a sile a sunlawinak a lang tikah nannih cu lungawinak in nan khat ding,” (1 Pit. 4:12-13).

Baibal ca kan siar tikah harsatnak a tuar lo zohman kan um lo timi cu fiangzetin kan hmu thei. Ziangruangah Pathian in a faate pawl hrem le harsat a tuar siang a si pei? Minung hmaisabik (Adam) ihsin sualnak timi cu hi leilung ah a rung lut tikah minung pawl sualnak sungah kan nung ve thlang. Hi leilungpi hi sualthimpi ah a cang. Minung cu thimkhawzing sungah um kan duh. Tleunak a thlen tikah thimnak in a duh lo, a hua. Hlo ko ih tuah a duh. Tleunak ih faate pawl a siatsuah. Satan cu cuih thimnak hmun a uktu pathian a si (2 Kor. 4:4). Satan in Pathian faate pawl a hrem hai. Sikhalsehla zumtu pawl cu Khrih thawngin nehnak cotu kan si.

1. Mangbangza thil ah ruat lo ding.

Hremtuarnak hi mangbangza thil ah ruat hlah uh. Mangbangza thil a si lo tiah a sim duhmi a si. Ziangruangah hremtuarnak a um a si pei, timi thu mallai kan zoh hmaisai hnik pei.

3. Bawipa ih Ni cu rin lopi ah fifir bangin a ra ding.

Theih qulmi pakhat cu “Bawipa ih Ni cu rin lopi ah fifir bangin a ra ding. Cuih Ni ah van pawl cu huuk celcel in an hloral dingih...” timi thu hi a si. Thukam Hlun ih hmanmi qongfang vekin kan sim a sile misual pawl le a ral pawl a siatsuah ni a si (Is. 2:12; 13:6-9; Ezek. 13:5; 30:3; Joel 1:15; 2:1, 11, 31, etc.). Thukam thar sungah Bawipa ih Ni thawn pehpar aw in a simmi tampi a um. Zum lotu Israel pawl thu a qhen ding (1 Thess. 5:2; 2 Thess. 2:2). Bawipa a ratsal tikah Pathian thu a thei lotu le thuthangqha a ngai duh lotu pawl kha thu a qhen ding (2 Thess. 1:7-10). “Fifir bangin a ra ding” timi cu rin lo caan ah Jesuh a rat ding thu sim duhmi a si. “Vanih a ummi hmuahhmuah tla an kaang dingih an siatral qheh ding. Cule leilung cu a parih a ummi thil hmuahhmuah thawn a hloral ding a si,” timi thu ah van ih a ummi arsi, thlapi pawl kha an kaang thluh ding tinak a si. Culawng si loin leilung le a parih ummi thil hmuahhmuah khal a kaang thluh dingih a hloral thluh ding. Ziangkim siatsuah thluh a si leh ding, timi sim duhna a si.

Thunetnak.

Bawi Jesuh in, “Curuangah ralring tein um uh, ziangah tile Milai Fapa cu nan rin lo laifangah a ra ding a si,” (Mat. 24:44) a ti. Bawi Jesuh a ra sal tengteng ding timi cu a fiangih kan zummi khal a si. Amah lawngte ziangtikah a ra ding timi cu a cekci in simmi a um lo. Bawi Jesuh in a thei ve lomi a rat ding ni cu minung pawlih zumhmang in an sim, an relmi kha zumin kan thinlung vaivuanter duh hlah uhsi. Timtuah in, ralring cia in um ringring ding hi a thupi sawn. Jesuh rat ding ni cu Jesuh amah lala in a thei lo. Paul in khal a thei lo. Piter in khal a thei lo. Zo khalin kan thei lo. Ka thei, a titu pawl khal an zumhmang men a si. Bawi Jesuh in, “Pa lawngin a thei” a ti. Curuangah “Pa lawngin a theimi” cu a ni ah buaipi loin kannih zumtu pawl cun nitin kan nunnak ah ralring in, timtuah in, tiar aw cia in zumfeknak thawn hngakhlap ringring cio ding kan qul a si.

~Toungphila, Kalaymyo.

May 16, 2015|Saturday|11:00 pm.

zo. Misual kan si hrih cingih kan hrangah Jesuh Khrih cu a thi (Rom 5:8). Curuangah kan sualna a cem ih Pathian hmaiah mi famkim ah in ret. Lungawinak famkim in coter. Zohman ih long thei lomi lungawinak sunglawi in coter (Joh. 16:20-22). Lungawi in um ringring ding kan qul. Kanmai’ tuahqhatnak ruagnah si loin Jesuh ih zaangfah duhdawtnak ruangah a si.

Thunetnak.

Nitin kan nunnak ah kan tuarmi pawl kan ruat tikah harsa kan ti caan tampi a um ko ding. Khristian kan si ruangih kan tuar a si ahcun ningzak ding kan si lo. Khrih hmin a kengtu kan si ruangah Pathian hnenah lungawi thu sim ding kan si sawn (1 Pit. 4:16). Khrih a ratsal dingih a sunlawinak a lang tikah zumtu pawl cu lungawinak in kan khat dingih a sunlawinak sungah kumkhua in kan um thlang ding a si. Jesuh Khrih ih tuarnak a hlawm-awmi zumtu kan si timi hi ziangtik khalah hngilh hlah uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo.

April 25, 2015|Saturday|10:00 pm.

(14)

PITER IH SIMMI JESUH RAT DING NI

“Ka duhdawtmi pawl, thu pakhat hi hngilh hlah uh: Bawipa ih zoh daan ahcun ni khat le kum thawngkhat an dang aw lo; amah ih hmai ahcun an bang aw a si. Bawipa cu a thukammi kimter dingah a khul a fung a si tiah mihrek in ruat hman hai sehla, a khul a fung a si lo. Nan parah thinsaunak a neih ruangah a si sawn; ziangahatile pakhatte hman siatralnak tong lotein mi hmuahhmuah an sualnak ihsin an kir sal theinak ding a duh ruangah a si. Sikhalsehla Bawipa ih Ni cu rin lopi ah fifir bangin a ra ding. Cuih Ni ah van pawl cu huuk celcel in an hloral dingih vanih a ummi hmuahhmuah tla an kaang dingih an siatral qheh ding. Cule leilung cu a parih a ummi thil hmuahhmuah thawn a hloral ding a si” (2 Piter 3:8-10).

Tulai leitlun thilcangmi tampi zohin mi tampi cun Bawipa ih ratsalnak caan a nai tuk zo ruangah a si, tiah an timi hi a palh thluh lo. Zirhnak a phunphun an tuah. Ruahnak a phunphun an suahpi. Ziangahatile 2015 kum sung kan zoh a sile Nepal ram ah nasazet in ling a hnin. ISIS pawl le ral-awknak a luar sinsin. Buainak thawn a khat sinsin. Cumi cu Bawipa ih simmi thawn kan zoh tikah Jesuh ratsalnak ding a nai vivo timi cu a fiangzetmi a si (Mat. 24). Mi hrekkhat in Jesuh Khrih rat ding ni cekci khal an rak simpuang rero. Cutin an phuang ngam hi mangbangza

a si. Ziangahatile Bawipa ih Jesuh hmanin cuih ni ding a thei lo. “Pa lawngin a thei” a ti (Mat. 24:36). Bawipa ih Jesuh hnak hmanih thu thei sawn kan um hi mangbangza na ti ve lo maw? Piter ih simmi Bawipa ih Ni thuhla kan zoh tlang hnik ding.

1. Pathian ih caan khiah kan thei lo.

Pathian ih thuqhennak ni cu ziangruangah a thleng hrih lo a si pei? timi thusuhnak a um tikah kan theih ding a qulmi cu Pathian ih tikcu le caan khiah hi zohman in kan thei lo timi hi a si. Pathian cu minung pawlih tikcu caan vekin hna a quan lo. Minung pawl cun ni le leilungpi her awknak zohin tikcu caan kan hmingsin. Pathian ih tikcu caan cu cumi parah hram a bun lo, ti kha kan thei cio a qul. Curuangah Pathian hrangah nikhat hi kum thawngkhat a si thei kum thawngkhat khal hi nikhat a si thei tho. Pathian in tikcu caan a sauter thei ih a tawiter thei. Pathian ih caan khiah kan thei lo ruangah ralringteim tim cia in hngak ringring ding hi zumtu kan nunnak ah kan qul zetmi a si.

2. Thinsau zetin in hngak lai.

Piter in, “Bawipa cu a thukammi kimter dingah a khul a fung a si tiah mihrek in ruat hman hai sehla, a khul a fung a si lo. Nan parah thinsaunak a neih ruangah a si sawn; ziangahatile pakhatte hman siatralnak tong lo tein mi hmuahhmuah an sualnak ihsin an kir sal theinak ding a duh ruangah a si,” a ti. Pathian in a sersiammi minung pawl a duhdawt zet ruangah hremhmun ah thlen ding in siang lo. Curuangah minung pawlin Jesuh Khrih cu zumin nunnak an ngah theinak dingah thuthangqha in phuangter. Zum lotu pawl hnenah tettikhaan dingah caan qha in pek. Thinsau in in hngak ringring. Pathian in minung pawl sual thuqhen ding a duh lo ruangah siirnak nei theinak dingah tikcu caan a sauter hrihnak a si. Siirnak thawn a hnen kir sal ding in duh ruangah thinsau zetin in hngak ringring lai.

(16)

NEHNAK PETU JESUH KHRIH**Baibal Caang:** Rom 8:37; Filipi 1:21; 2:4; 3:14; 4:13.

Zumtu pawl cu rundamnak kan congah hnu ah um men dingmi kan si nawn lo. Rundam fa kan sizia hi kan nun daan in langter vivo ding kan qul. Kan nunnak hi Jesuh Khrih ah hrambun tahratin qhanglian vivo ding kan qul. Jesuh Khrih thawn cat bang loin pehzom ringring kan qul. Cutikah Jesuh Khrih ih nehnak thawngin kannih khal nehtu hnakin kan uak deuh ding a si (Rom 8:37). Kanmai' cahnak le thil titheinak parah Khrih ih cahnak le thil ti theinak in komsak bet ruangah nehtu kan si theinak a si. Nehnak nun kan nei theinak hi Jesuh Khrih ruangah a si.

1. Kan nunnak cu Jesuh Khrih a si.

Nehnak nun kan nei theinak dingah Jesuh Khrih kan qul. Jesuh Khrih tel locun nehtu kan si thei dah lo ding. Cumi a theifiangtu Paul in "Kei ka hrang ahcun nun cu Khrih a si" tiah a tinak a si. Jesuh Khrih ruangah kan nung. Jesuh Khrih ruangah nehtu sinak kan co. Jesuh Khrih ruangah kumkhua nunnak ka co thei. Jesuh Khrih hrangah nung ding mi kan si. A thi dingmi kan nunnak runsuah dingah Jesuh Khrih cu vancung sunlawinak tanta in hi leitlun ah a rung qum. A thi cuahco mi kan nunnak in runsuak theinak dingah a nunnak sunglawi in pek. Cumi a theifiangtu le nun ih a congah tu cun runtu Jesuh Khrih hrangah rin-um zetin kan nung ve ding a qul. Curuangah kan nunnak cu Jesuh a si (Fil. 1:21).

(15)

PATHIAN KAN LAMIH A QAN CUN...

"Pathian kan lamih a qan ahcun zoso in dodal thei ding?" (Rom 8:31).

Leitlun thil le ziangkim thawn thazaang peknak ngah ding na hawl ahcun na hmu dah hrimhrim lo ding. Bawi Jesuh in, "Leilung ihta si uh cila leilung in ka ta tiah a lo duhzet hai ding. Sikhalsehla leilung ihsin ka lo hril zo ih a ta nan si nawn lo. Curuangah leilung in a lo huatnak cu a si," a ti (Joh. 15:19). Bawi Jesuh ih simcia zo bangin kan tong dingmi cu kanmah in dodaltu pawl lawng an si. Sikhalsehla kan theih ding a qulmi cu cumi pawl hnakin kan Pathian cu a tum sawn timi a si. Curuangah cupawl in in dodal khal le Jesuh Khrih thawngin kan hrangah zianghman a poinak a um lo.

Paul ih nunnak kan zoh tikah hmuntinkim ihsin dodalnak a tong ti a fiang zet. A fehnak khua le ram a luhnak hmun tinkim ah Judah siseh, Zentail siseh, zumtu dang pawl in siseh Paul kha an dodal qheu. Sikhalsehla Paul cun Pathian thu ah hnget zetin a um thotho. Ziangvek thuhla a tong khalle amah a kotu Jesuh Khrih ih fialmi hnaquan kan quan tiah a theifiang aw. A hnenah Pathian a um ringring ti a theifiang ruangah ruah ban lonak hmun ihsin ziangvek hremnak le harnak a tong khalle hnget zetin a ding thei.

Johan khalin Pathian ih umpinak le kilkhawinak thu thawn pehpar aw in, "Ka faale tla, nannih cu Pathian faate nan si; profet dik lo pawl tla nan neh zo, ziangah tile nan sungih a ummi Thlarau cu khawvel mi pawl sungih thlarau hnakin a cak sawn," a ti (1 Joh. 4:4). Pathian kan rinnget taktak ahcun ziangvek harsatnak le dodalnak kan tong khal le kan hnget thei ringring ding. Ziangah tile amah a rinsantu pawl cu Pathian in a kilveng ringring timi cu a fiangzet ruangah a si. Kan nehnak cu hi khawvel in in cohlang le cohlang lo timi parah a um lo. Kan nehnak cu Pathian ih duhnak le a thil titheinak par liolio lawngah a um a si.

Isaiah 55:11 sungah Bawipa in, "Ka kaa sungih a suakmi qongkam cu cubangtuk a si ding. Zianghman tuahsuak loin ka hnenah a kir lo ding. Tuah dingih ka tummi hmuahhmuah cu a tuah qheh ding," a ti. Pathian ih in fialmi cu a thu nung le a qongkam pawl phuan ding hi a si. Cumi cu kan phuan tengteng dingmi a si. Asinain hlawhtlinnak timi cu Pathian ih remruatnak parah a um. Pathian in a tumtahmi pawl cu a famkimter tengteng ding timi kan theifiang a qul. Kan hrangah hnemnak in pekmi cu hihi a si: Pathian kan lamih a qan cun zoso in dodal thei ding?

Paul ih nun kan zoh tikah Paul hi a zir ringringtu a si. Cathiam sang pakhat a siih qong thiamzet a si fawn. Sikhalsehla Paul in, "Ka u le ka nau tla, nan hnenah ra in Pathian thuthup ka phuan tikah qongkhun le minung fimnak ka hmang lo," a ti (1 Kor. 2:1). Paul in a simmi thuthangqha pawl hmual a neihmi hi amai' qong thiam ruangah a si tiah a ruat hrimrhim lo. Himi thuthawn a sim betmi cu, "Thungai ti ahcun Apollos cu zoso a si? Paul cu zoso a si? Kannih cu zumtu nan sinak dingah Pathian riantu lawng kan si. Bawipa ih quanvo in pekmi kha kan quan fingfing a si. Kei in a ci ka tuh ih Apollos in ti a toih, asinain a qhantertu cu Pathian a si," a ti (1 Kor. 3:5-6). Sualnak sungih a hlo cuahco mi pawl hnenih thuthangqha kan phuan tikah kan phurrit pawl a zaangter ngai. Rundamnak an ngah ding cu kanmai' cahnak in a si lo. Pathian cun phuang ding lawng in fial. A dang hmuahhmuah cu Pathian ih quanvo a si thluh.

Pathian fa le pawl, Pathian in thazaang in pekmi cu kan lak cio hram pei. Hlawknak ngah dingah Pathian in in ko. Thlarau tampi runsuak dingah in ko. Jesuh Khrih lawng hi rundamtu umsun a si timi khihhmuhtu dingah in ko. Ohanso tertu cu Pathian a siih a kut sungah a um. A si, "Pathian kan lamih a qan ahcun zoso in dodal thei ding?" Ziangah tile Immanuel Pathian kan nei a si. San a cem hlan tiang kan hnenah a um ringring ding. Ziang tik hmanah kanmah lawng in tansan dah hrimhrim lo ding.

~Camkhat Salt Lake city, Utah, USA.
December 31, 2015 (Thursday).

taktak kan nei lo. Pathian kan duhdawt kan timi hi ruah tlak a si. Pathian fialmi vekih kan nung duh lomi khal hi ralrin ding kan qul thlang.

Bawi Jesuh in kan unau thawn kan rem awk lo ahcun thawinak tuah lo dingah, unau kan rem awk hnu lawngah thawinak tuah ding tiah in zirh (Mat. 5:23-24). Kan unau pawl parah duhdawt zaangfahnak kan neih hmaisa a qul. Pathian pekmi kan unau kan duh lo, thlarau hlo zawnruahnak kan nei lo ahcun Pathian hmaiah cohlan ding a tlakmi kan si hrimhrim lo ding. Ziangtluk thilqha kan tuah khalle Pathian duhmi a qunghmunmi duhdawtnak thinlungput neiin duhnak taktak thawn tuahsuak ding hi a thupi a si.

2. Mei-ur thawinak hnakin Pathian theihnak.

A hmaisa kan sim zo veki thawinak timi cu Pathian thawn nel-awk theinak dingah a si. Pathian thawn naihzetih kan nun theinak ding hrangah a si. Pathian in a hrangah biakqheng tuahin amah kan biak ahcun cuih hmun ah amah a ra dingih thluasuah pe dingah a simmi a um (Suah. 20:24). Sikhalsehla Pathian hnenah mei-ur thawinak pekin kan biak rero ko nain Pathian theihnak le nel-zet ih kan um thei lo hi ziangruangah a si pei tiah mah le mah suh aw ding kan qul thlang. Pathian ih duhmi cu mei-ur thawinak a si kherkher lo. Amah theih ding hi a duh sawnmi a si.

Tuini zumtu pawl cu biakinn ah kan feh, Pathian kan thangqhat, ahlu kan pek, thangqhat hla kan sak, thuthangqha kan sim, kan phuang, thuthangqha ngai in thazaang kan lak cio. Sikhalsehla kan nunnak kan zohsal tikah Pathian duh veki kan nung taktak lo. Pathian thawn kan nel-awk taktak thei lo. Pathian cun amah duhmi vekih tuah in amah thawn kan nel-awk ding hi a duhmi a si. Biakkhawmnak hrangah caan pek ding a thupi zet veki Pathian duhmi thei in amah thawn nelzetih kan nung ding hi a thupizet.

2. Kan zohqhim dingmi cu Jesuh Khrih a si.

Leitlun ah zohqhim ding a tlakmi tampi an um ko. Cumi pawlih nunnak zoh in thazaang kan lakmi tampi a um ko ding. Sikhalsehla minung kan zohqhimmi pawl cu khatlam ah zohqhim tlak an si ko nain khat lam ah famkim lonak tampi a um qheu. Minung kan si ruangah tlaksamnak hmun kan nei cio ti cu el theih lomi a si. Leitlun minung kan si hnuhnu cu ziangkim ah a famkim thluh ti a um thei lo. Kanmai' duhnak thupi terin kan fehpi qheu. Jesuh Khrih cu amai' zawn a ruat dah lo ih a Pa ih duhnak thlunin thihnak tiang a tuartu a si. Paul in a zohqhim bikmi cu Jesuh Khrih lawng a si (Fil. 2:4-5). Zumtu pawl kan nunnak ah zohqhim ding kan neihsun cu Jesuh Khrih lawng a si.

3. Kan hmuitinmi cu Jesuh Khrih a si.

Minung kan nunnak ah hmuitinmi kan nei cio. Cuih hmuitinmi veki kan hlawhtlin theinak dingah a phunphun in kan zuam cio. Hmuitinnak nei lo cun minung kan sinak man a nei hrimhrim lo. Harsatnak le hnaihnoknak tampi karlak ah hmuitinmi lam panin kan zuam rero. Paul ih nehnak nun a neih theinak pakhat cu a liamcia caan ih a tonmi harsatnak pawlin a nunnak le hmailam ih a hmuitinmi ah hnaihnoknak a pek thei lo ruangah a si (Fil. 3:13-14). Paul ih hmuitinmi cu Jesuh Khrih lawng a si. Cuvekin kannih zumtu pawl khal Paul veki Jesuh Khrih lawng hi kan hmuitimi si ding a thupi.

4. Cahnak in petu cu Jesuh Khrih a si.

David in mi cakzet Goliath a do tikah amai' cahnak ruangih a nehmi a si lo. Pathian ih cahnak thawngin a si (1 Sam. 17:45-47). Baibal sung kan zoh tikah Israel mi pawl hi anmai' cahnak ruangah si loin Pathian ih cahnak huham thawn nehnak an co vivo tiin hmun tampi ah kan hmu thei (Joshua 23:8-10). Paul khalin Jesuh Khrih thawn an ton awk hlan, leitlun lam sinak in kan zoh tikah ziangkim tithei dinhmun ah a um. Sikhalsehla cumi pawl hi Jesuh Khrih thawn an ton awk tikah zianghman a si lozia fiangtein a hmu ngah. Cutikah Paul in, "Cahnak i petu Khrih sungin ziangkim ka ti thei" tiah a ti (Fil. 4:13). Zumtu kan nunnak ah

ziangtluk kan fim, kan thiam, kan cak kan ti khalle Pathian tel locun zianghman san a tlai lo. Curuangah cahnak in petu taktak cu Jesuh Khrih a si timi hi cingkeng ringring ding a thupi.

Thunetnak.

Zumtu kan ti aw ko nain vei tampi ah Jesuh Khrih tel lo zumtu tampi kan um thei. A hmin men zumtu kan pung vivo. Kan nunnak kan zoh aw tikah Jesuh lawng hi kan nunnak a sizia thei sal uhsi. Kan zohqhim ding umsun hi Jesuh Khrih lawng a si. Jesuh Khrih zohqhim in hmuitinmi lam ah zuam man laksawng ngah dingah kan pan vivo a qul. Cutin zuam man ngah dingin kan tlan tikah kanmai' cahnak ring loin Jesuh Khrih ih cahnak kan ring sawn pei. Ziangah tile cahnak in petu cu Jesuh Khrih a si ruangah. Jesuh Khrih in nitin kan nunnak ah nehnak famkim in coter thei. Nehtu kan si theinak hi Jesuh Khrih ruangah a si. Curuangah Paul in kannih in duhdawtu ih thawngin hi thil hmuahhmuah tlunah kannih cu nehtu hnakin kan uak deuh a si, a ti theinak a si. Jesuh Khrih in leilung cu ka neh zo, in ti (Joh. 16:33).

~Toungphila, Kalaymyo.

May 30, 2015|Saturday|11:30 pm.

~Camkhat Salt Lake city, Utah, USA. (Revised)

January 2, 2016|Saturday|10:00 pm.

(17)

PATHIAN IH DUHMI

“Nan hnen ihsin a qunghmunmi duhdawtnak a si ka duh, ramsa ih raithawinak a si lo. Keimah in theih ding a si ka duh, mei-ur thawinak a si lo” (Hosea 6:6).

Pathian kan biak tikah a thupimi pakhat cu Pathian theihfiang ding hi a si. Cutin kan theihfiang theinak dingah Pathian ih duhmi thei hmais a ding a qul. Minung pakhat le pakhat rualpi aw in kan nel-aw zet tikah ziang a duh, ziangmi a duh lo timi kan theisak hmais a qul. Innsang kan din tikah caan a rei vivo cun kan duhmi kan theisak aw thei. Sikhalsehla zumtu kan sinak a rei zet thlang nain Pathian duhnak kan theihfiang thei lo hi mangbangza ngaingai a si. Thei ding khal kan tum fawn lo. Cumi cu Pathian thawn kan nel awk lo ruangah le tisa duhnak sawn thupi ih kan ruah ruangah a si ko ding. Kan nunnak ah Pathian thawn nel-aw in a duhmi ziang a si timi thei dingah kan zuam a qul.

1. Raithawinak hnakin a qunghmunmi duhdawtnak.

Baibal sung kan siar tikah raithawinak hi Pathian thawn pawlkomnak hrangih tuahmi a si tiah kan hmu thei. Pathian le minung karlak ih a ummi sualnak timi hlonhlonak ding hrangah a si. Sikhalsehla minung pawlin Pathian fialmi hi thungaithlak in tuah loin tiduhdah in kan quan men qheu. Raithawinak kan tuah rero nain kan thinlung ah Pathian duhnak

ah Pathian cun ziangvek khal in fial a sile "aw sisehlaw, ka tuah ko ding" tiah fial vekih a quan taktak tu pawl lawng Pathian in a duh a si.

Thunetnak.

Kan sungih a ummi kan sinak hi a sang khal a si thei, a niam khal a si thei. Sikhalsehla Pathian in in hmang duh ahcun amah in quanvo a lak thluh ding. Kan thinphang rero mi cu a lakmen a si. Pathian in kan si thei dingmi kha kan sungah in retsak ding. Amah in kan sinak in khaisang vivo ahcun a cang thei lomi zianghman a um lo. Cumi pawl kan sungah a ret theinak dingah kan tuah dingmi cu kan thinlung sangka kan ong a qul. Pathian in kan sungah a ret theinak dingah kham loin kan cohlang mai ding kha a qul. Tuini mi tampi cun kan dinhmun le kan sinak lawng zoh awin a cang thei lo ding tiah kan ti qheumi hi Pathian ih duhnak kan el a si. Tuihni rori ah Pathian in kan sinak dinhmun a retnak hmun kha thei in Pathian ih thil ti theinak le in hmanna kha cohlang ding lawng kan qul a si.

~Camkhat Indianapolis, IN, USA.
January 16, 2016|Saturday|10:50pm.

Thunetnak.

Curuangah kan thinlung tak thawn Pathian zumin a qunghmunmi duhdawtnak kan neih a qul. Culawngah Pathian thawn kan nel aw thei ding. Pathian kan nel tikah a sersiammi kan minungpi pawl kan duhdawt taktak thei ding. Pathian duhmi theiin kan tuahsuak thei ding. Pathian duh vekin kan nung thei ding. Curuangah, "Tuu a qhabikmi thawn a hnenih raithawi hnakin amah ih thuthlun cu a qha sawn a si," (1 Sam. 15:22) timi Baibal caang kha mang in Pathian duhmi vekin kan nung ding a qul thlang.

~Camkhat Salt Lake City, Utah, USA.
January 8, 2016|Friday|3:30pm.

(18)

NU PUM SUNG IHSIN HRIL ZO

Bawipa in ka hnenh, “Na nu ih pum sungih ka lo seemter hlan ihsin ka lo thei zo ih na suah hlan ihsin miphun tampi hnenih profet si dingah ka lo hril zo a si,” i ti (Jere 1:4-5).

Kan biakmi Pathian cu ziangkim sersiamtu kumkhua a nungmi Pathian a si. Cuih Pathian cun kan seem hlan ihsin in thei cia thluh zo. Minung pakhat ciar parah Pathian in thleidannak zianghman a nei lo. Mi zovok khal hlawhtling ding le Pathian duh vekih nungin hi khawvel kan uk theinak dingah Pathian in a tawlrrel cia ih sunral le siatsuah thluh dingah hril le sersiammi kan si lo. Sunral siatsuah timi cu minung pawlin Pathian ih remruatmi kan thei lo ruangah a siih kanmai’ duhnak lawngin kan nung duh ruangah sawn a si. Pathian ih duhnak cu ziangtluk harsatnak kan tong khalle thihnak hawrkuam sung kan zawh hman ah qihphannak um lo dingin in bawmtu Pathian a si (Saam 23).

1. Pathian ih retnak hmun thei dingah hawl ding.

Pathian in minung pawl hi kan sentet lai ihsin kan nunnak hrangah a timtuah cia thluh zo a si. Cumi cu Pathian thawn caan tamipi pawlkom in, a thunung thawn pawlkom in thei dingah kan zuam a qul. Minung

tampi hi kan upa tikah ziang kan cang leh ding timi hi kan nauhak laiah a lang qheu. Jesuh khal a nauhak lai ihsin daan thiam le zirhtu pawl thawn biakinn ah Pathian thu an reitlang tiah kan hmu thei (Luk. 2:46). Baptisma petu Johan khal a nu pum sungih a um lai ihsin Jesuh nu Mary a rat a thei tikah a nu pum sung ihsin lungawi in a khir tiah kan hmu thei (Luk. 1:44). Nauhak laiah raldo aw, misual kai, mi dam lo tuamhlawm tivek pawl an lek daan zoh in a hrekkhat tluk cu an upat tikah an nauhak lai ih an cangvaih vekin an cang ngaingai. Curuangah kan sungah Pathian in ziangmi in retsak ih ziang dinhmun kan cang ding timi kha thei ngah dingin kan hawl a qul.

2. Ka tuah thei lo ding tiah el pang hlah.

Pathian in minung a ko taktak tikah kanmah le mah kan rin awk lo ruangah kan el qheu. Kan tling, kan tlak lo tiih kan ruah awk ruangah kan el qheu. Baibal caanghril kan siar tikah Pathian in Jeremiah a ko. Asinain Jeremiah in a el. A simmi cu ka no tuk hrih, qong thiammi ka si lo a ti (Jere. 1:6). Kan thei qulmi cu Pathian in in hmang duh tikah upa nauhak ti a um lo vekin a thiam e, thiam lo e timi a zoh lo. Pathian in ziang kan thiam, kan thiam lo timi ah a buai pi lo. Pathian in in ko hnuhnu cu in hmang ding lawng a si mai. Hmang thei dingah in tuah cih mai. Moses khal a kum (80) ah Pathian in a ko. Cutikah thusim thiam ka si lo, ka qong a fuungih ka aw a hak fawn tiah a tiih a el (Suah 4:10). Asinain Pathian in a hmangih mi ropi zet ah a cang.

Tuihni minung tampi cun phuahlam a phunphun hmangin Pathian kan el qheu. Phuahlam timi cu mi zaangzel pawlih hmang qheumi hriamnam pakhat a si. Pathian hnaquan sungah, kawhhran hnaquan sungah mino pawl cu an no tuk lai, upa pawl in quan dingmi a si. Curuangah mino pawl hmun pek ding a cu hrih lo, rinsan an tlak hrih lo tiah an ti qheu ih hmun an kian duh lo. Asinain an paih lomi hnaquan pawl ahcun upa pawl ih quan ding ahcun a cang lo ding, mino pawlih tuah dingmi a si, tiah an ti lala ih a netnak ah zianghman tuahsuak loin a um qheu. Tuihni

(20)

DIL DING, HAWL DING, KING DING

“Dil uh, nan ngah ding. Hawl uh, nan hmu ding; king uh, nan hrangah sangka on a si ding. Ziangatile a diltu hmuahhmuah cun an ngah ding, a hawltu hmuahhmuah cun an hmu ding ih a kingtu hmuahhmuah hrangah sangka cu onsak a si ding,” (Mat. 7:7-8).

Himi Baibal caang hi zumtu zate zikzik in kan ngah ciomi le zumtu pawl lakah a laar zetmi a si. Pathian hnenih thlacam ding thu thawn pehpar aw in Bawi Jesuh amah rori ih qongmi Baibal caang a si. Thlacamnak timi cu Pathian thawn biak-sawn awk hi a si. Pathian thawn pawlkom awknak caan a si. Pathian in a faate pawl thawn pawlkom le biak-sawn awk a duh ruangah lamzin in onsakmi kha a si.

1. Dil ding.

Pathian in minung pawlih kan qulsammi kha kan dil hlan ihsin a theicia thluh ko nain kan ka ihsin qongsuak ih dilmi a duh. Mitcaw Bartimia cu Bawi Jesuh hnen a thleng tikah ziang lo tuahsak ding na duh, tiah Bawi Jesuh in a sut. Jesuh cu ziangkim theithluhtu a si ih Bartimia ih qulmi a thei thluh ko. Asinain Bartimia ka in a qulmi simsuak ding kha a duh (Mar. 11:46-52). Curuangah kan qulmi pawl kha Pathian hnenah dilsuak ding a thupi. Pathian cu kan dilmi hnak hmanih a qhasawn hman pe theitu a si (Efe. 3:20).

(19)

JOHAN IH SIMMI DUHDAWTNAK

“Duhdawtnak timi cu hiti in a si: Kanmah in Pathian kan rak duhdaw ti a si lo, amah sawnin in duhdawt ih a Fapa a run thlah; cumi cu kan sualthlah raithawinak dingah a si... Pathian in in duhdawt a si ahcun kannih khal pakhat le pakhat duhdaw aw ve ding kan si... Pathian cu kan sungah a nungih a duhdawtnak cu kan sungah a famkim a si,” (1 Joh. 4:10-12).

Duhdawtnak thawn pehpar awin Baibal sungah simmi tampi kan hmu thei. Pathian ih duhdawtnak ruangah zumtu ah kan can theinak khal a si. A hleice in Johan ih simmi duhdawtnak thu tampi a ummi sungin mallei kan zoh tlang hrih pei.

1. Pathian in in duhdawt.

Minung pawl in Pathian kan duhdawt hmaisai ti a si lo. Pathian in kanmah in duhdawt hmaisai ruangah a si sawn (1 Joh. 4:19). Minung hi misual kan si ruangah Pathian ih duhdawtnak cotlakmi kan si hrimhrim lo. “Sikhalsehla Pathian in ziangtluk in so in duhdawt ti cu a langter: misual kan si hrih na cingin kan hrangah Khrih cu a thi” (Rom 5:8). Ziangruangah Jesuh Khrih cu kan hrangah a thi? A si, Jesuh Khrih ruangah kan sualnak cu in ngaithiam ih kanmah ih sualnak lawng si loin mi hmuahhmuah ih sualnak khal ngaithiam an si (1 Joh. 2:2).

Pathian ih in duhdawtnak cu tahqhimnak menmen a si lo. In duhdawt taktak a si. Thungai kan sim ahcun kannih hi Pathian ih a huatmi a ral pawl kan si. Phundang in kan sim a sile Pathian ih duhdawtnak co tlak lomi kan si. Sikhalsehla Pathian in amah kan qul ruangah siseh, amai' hmuihmel kengih sersiammi kan si ruangah siseh, in duhdawtnak a si. Pathian ih duhdawtnak ziangtin kan thei thei? Kan sualnak in ngaitiam duh ruangah a Fapa neihsun a thlah ih kan hrangah sualthlahnak in tuahsak thluh a si. Curuangah misual kan si ko nain miluat ah in cangter. Cumi kan theifiang ngah cun Pathian ih duhdawtnak kan thei ngah thei tinak a si.

2. Pakhat le pakhat duhdaw aw ve ding.

Ziangruangah minung pawl pakhat le pakhat kan duhdaw aw ding a qul? Pathian in in duhdawt ruangah a si. Pathian in amai' hmuihmel kengin a sersiammi minung pawl in duhdawt ruangah a si. Jesuh Khrih in in duhdawt vekin kannih khal pakhat le pakhat kan duhdaw aw ding a qul: "Keimah ih ka lo duhdawt vek hin nannih khal pakhat le pakhat duhdaw aw ve uh!" (Joh. 15:12). Duhdawtnak taktak ziang bangtuk a si ti kan theihnak cu hiti in a si: Khrih in kan hrangah a nunnak a pek. Cuvek thotho in kannih khal in kan nunnak cu kan unau pawl hrangah pe ve ding kan si (1 Joh. 3:16). Jesuh Khrih in a duhdawtmi minung cu kannih in teh duhdawt loin kan el thei ding maw? A si lole kan el ngam ding maw? Kan zatein Pathian hmuihmel a kengtu kan si thluh ruangah pakhat le pakhat kan duhdawt awk ding a qul hrimrhim. Pakhat le pakhat huat aw rero dingmi kan si lo. Relsiat aw rero dingmi kan si fawn lo. Mitkem aw rero in do aw rero ding kan si fawn lo. Pathian kan duhdawt taktak ahcun kan minungpi pawl parah duhdawtnak thinlung kan nei ringring ding hi a thupi ngaingai.

3. Pathian cu kan sungah a nungih a famkim.

Zohman in Pathian cu an hmu dah lo (Joh. 1:18). A si, Pathian cu kan hmu tengteng ding a qul lo. Pathian cu kan thinlung sungah a um. Kan thinlung sungah ihsin in uktu a si. Kan hnenah a um ringring. Immanuel

Pathian a si. Curuangah kan mit thawn hmu tengteng ding a qulnak a um lo. Minung pawl pakhat le pakhat kan duhdaw aw ahcun duhdawtnak a simi Pathian cu kan sungah a um tinak a si (Joh. 14:23). Pathian kan sungah a um ahcun duhdawtnak kan nei tengteng ding. Pathian in a duhdawtnak cu kan thinlung sungah a burh zo (Rom 5:5). Pathian thawn pehzomnak kan nei ti kan theifiang ih Pathian thu a thluntu kan si ahcun kan sungah Pathian duhdawtnak famkimin a um tinak a si (1 Joh. 2:5). Pathian cu ka hmu dah lo nain Jesuh Khrih ah a phuang lang aw zo. Atu ahcun vancung ram Pathian vorhlah ah a um a si.

Thunetnak.

Pathian cu duhdawtnak a si. Kannih minung pawl cu Pathian in a hmuihmel kengin in sersiam ruangah in duhdawt hleice. Minung pawl khal pakhat le pakhat relsiat aw loin duhdawt aw ding sawn kan si. Duhdawtnak thawn ziangkim remqha thluh dingmi kan si. Cuticun mit in kan hmu thei lo nain Pathian a umzia hi duhdawtnak in a langfiang vivo ding a si.

~Camkhat Indianapolis, IN, USA.
January 23, 2016|Saturday|3:00pm.

Khrih in siseh, Paul le Piter te khalin a rat salnak caan cu fifir vekin a si ding tiah an sim cio (Mat. 24:42-43; 1 Thess. 5:2; 2 Pit. 3:10). Rat ding tikcu caan thawn pehpar in Jesuh Khrih in "PA" siar lo vancung mi pawl khalin an thei lo tiah a simfiang cia (Mat. 24:36). Sikhalsehla zumtu hrekhat pawl cun Jesuh Khrih hnak hmanin a rat sal ding caan an thei sawn ih an ruahnak an sim rero mi hi ralrin ding a qha. Jesuh Khrih hman ih thei lomi kha minung pawl in kan thei timi cu sullam a nei hrimhrim lo. Jesuh Khrih in a rat salnak ding thu thawn peh aw-in theih thei dingmi thuhla mallai a sim. Cumi cu hi leitlun ah a thleng dingmi harsatnak thu pawl lawng si loin leitlun a cem hlan lo a ram le a felnak thawn pehparmi thuthangqha kha sim hmaisai a si ding. Cuihnu ah a netnak a thleng ding a ti (Mat. 24:29-30).

2. Pathian ih huham.

Kan biakmi Pathian cu a nung ih huham cahnak thawn a khatmi kumkhua Pathian a si. Paul in, "Thuthangqha hi ka zahpi hrimhrim lo; ziangah tile a zumtu hmuahhmuah rundamnak an ngahnak dingah Pathian ih huham a si. A hmaisai ah Judah mi hrangah a siih Zentail mi hrang khalah a si ve," a ti (Rom 1:16). Curuangah thuthangqha simnak hmuntin ah le a theitu pawl hnenah Pathian huham a thleng ringring a si. Kannih hi thuthangqha phuangtu zumtu kan si ahcun huham nei Pathian ih faate pawl kan si. Pathian ih huham cahnak kan hmu theinak dingah Pathian huham a simi a thuthangqha kha simphuang ding a qul. Filip in thuthangqha a sim tikah Pathian huham a rung qum ih a ngaitu pawl sung ihsin khawsia pawl ringpi ih au phah in an suak ih mizeng le ke awl pawl tla an dam thluh (Tirh. 8:4-7). Thuthangqha a theitu, a phuangtu kawhhran tinkim ah Pathian ih huham cahnak a cangvai qheu. Pathian cun thuthangqha a phuangtu minung pawl thawn a huham cahnak thawn a tongtham ringring thei a si.

3. Thuthangqha phuannak.

Paul ih nunnak le thuthangqha phuannak hi qhen a theih lo. Jesuh Khrih thawn Damaskas lamzin parah an ton-awk ihsin thokin a nunnak zate

"Dil uh" a ti tikah kutdawh bangin dil ding kha a si lo. Thih le nun tiang dil ding khal a si lo. Biaknak daan vekih dil ding khal a si lo. Fapa in a pa hnenah rinsannak le ralqhatnak tumpi thawn a dil vekih dil ding kha a si sawn. Hi khawvel pa pawlcun faate in nga a dil tikah rul a petu ding zohman a um lo vekin vancung kan Pa cun a qha sawn in pe thei timi rinnak thawn dilter in duh a si (Mat. 7:9-11). Kan dilmi hnakh qha sawn in pe thei timi zumnak, rinsannak thawn kan dil a qul. **Dil uh, nan ngah ding** tiin Pathian in thu in kam tikah a faate pawl hnenah pek ding a siang tuk ruangah a si timi kha kan hngilh lo pei.

2. Hawl ding.

Pathian thawn thlacam caan hmang hi Pathian mithmai hawl le Pathian thawn thukzet ih caan hmannak a si. Cuih tlunah Pathian ih nunter in duhmi a duhnak hawl khal a si. Pathian thawn caan kan hmang deuhdeuh le Pathian thawn kan nel-aw sinsin dingih kan parah Pathian ih siter in duhmi pawl khal kan fiang deuhdeuh ding. Ton a theih laiah Pathian hawlin thlacam ding a qul (Is. 55:6). Ziangah tile Pathian kan ton thei lo caan, ziangtluk kan ko khal le in awi duh lo caan a thleng lai ding (Amos 8:11-13). Curuangah thla kan cam tikah Pathian kan ton thei caan ah Pathian thawn caan hman daan kan thiam a qul. Caan pekin thla kan cam ahcun kan nunnak ah kan hawlmi, kan qulmi pawl khal a famkim ding a si.

"Dil uh" timi hmun ah cawl men ding a si lo. Kan dilmi kan ngah lo ahcun kan hawl a qul tikah kan thei cio ding a qul. Bawipai' qongkam cu "dil uh" timi ah a cem lo ih "hawl uh" tiah a bet. Baibal ca hi kan duhnak zawnte lawng kan siar ahcun beidonnak a suakter thei ih sunralnak tiang kan theih lo lai ah in thlen thei. Ziangah kan ngah lo a si pei, timi thu hi Baibal sungah kan hawl a qul. Kan thinlung a qha lo ih tisa nomnak hrang lawngah kan dil ahcun kan dilmi kan ngah lo ding (Jeim 4:3). Pathian duhnak thlun duh lo ih thla kan cammi hi Pathian thinheng tertu sawn a si (Thuf. 28:9). Thlacammi vekin kan ngah lo ahcun ziangruangah a si timi kha Baibal sungah kan hawl sal a qul.

3. King ding.

Bawi Jesuh in thuqhimnak pakhat a sim. Nikhat ni ah mi pakhat cu a qulmi a um ruangah a rualpi inn ah zanqim laiah a feh. Mi zapi ih caan a si ko nain a rualpa ih inn sangka cu catbang loin a king. A rualpa in kan itthat zo. Curuangah thaizing ah ra aw tiah a ti ko nain a cawl duh cuang lo. Sangka a king thotho. Cuticun netabik ah a tho ih a qulmi cu a pek a si, a ti (Luk. 11:5-8).

Cuvek qhiamqhiam in kan nunnak ah veikhat veihnih cu a pit bembem, lamzin a ongmi a um lo, pakhat khat in dawnkham ringring vekin a um caan a um ko ding. Cuvek caan ahhin Pathian hnenah beidong loin thlacam roero ding kan qul. Kan thinlung muril in zumfeknak thawn kan dil ahcun Pathian hnenah sangka kan king thawn a bang aw a si. Thlacamnak thawn sangka kan king ahcun a netnak ah vancung sangka khal in ong sak thluh ding. Kannih cun Pathian in sangka in on hlan lo king roero ding kan qul. Ziangah tile sangka a kingtu hrangah on sak a si ding tiah Pathian in thu in kam cia ruangah a si.

Thunetnak.

Bawi Jesuh ih simcia vekin kannih zumtu pawl cun Pathian hnenah dil cio uhsi. Ngah hlan lo dil cio uhsi. Hawl cio uhsi. Sangka king uhsi. Zumfeknak tumpi thawn kan dil, kan hawl, kan king ih Pathian thukam kan ngah, kan tong hlan lo beidong loin kan dil a qul. Tuni zumtu tapi cu nikhat nihnih hrawng kan dil, kan hawl, kan king ih zianghman a danglam lo tikah kan beidong lohli men qheu. Cat loih kan tuah qulmi cu beidong loin dil ding, hawl ding, king ding lawng a si. Kan ngah hlan lo dil ding, hawl ding, king ding hi kan tuah dingmi a si.

~Camkhat Des Moines City, Iowa, USA.
January 31, 2016|Sunday|1:30am.

(21)

KHRIH A RATSAL HLAN AHHIN

“Sikhalsehla a netnak tiang a dinghnget theitu cu rundam a si ding. Cun miphun hmuahhmuah ih theih qheh dingah hi vancung Uknak thuthangqha hi leilung tlun khuazakip ah phuan a si ding. Cuih hnuah a netnak cu a si ding,” (Matthai 24:13-14).

Zumtu pakhat cu a zumnak parah a nettiang hngetzetin ding thei ding a qul. Jesuh Khrih ah a netnak tiang rintlak in nung ding a qul. Leitlun ih a ummi minung zatein Jesuh Khrih cu mai' pumpak rundamtu ah zum le cohlang in hnget zetih ding dingah le Jesuh Khrih a ratsal hlan ah rundamnak thuthangqha cu simphuan ding a qul. Jesuh Khrih a ratsal ding thu cu Baibal sungin kan thei cia zomi a si. Zumtu zate in Jesuh Khrih a ratsal hlanah mi hmuahhmuah in thutak theih le rundam an si theinak dingah simphuan cio dingin Pathian in quanvo in pek a si.

1. Jesuh Khrih a ra sal ding.

Jesuh Khrih ziangtikah a ra sal ding timi thusuhnak hi tuihni ah mi tapi in an sut bikmi le an thei duh bikmi thu pakhat a si. Himi thu hi zumtu lawng si loin zum lotu pawl khalin an thei hiar zetmi thu a si. Ziangah tile Baibal ca kan siar tikah Jesuh Khrih ratsalnak ding hrangih a sim ciami thuhla um daan pawl a famkim pah roero thlang ruangah a si. Jesuh

relesia aw hlah uh," (Jeim 4:11). "Thuphan per nawn hlah uh. Pathian zumtu pakhat le pakhat thutak kan sim-aw fingfing ding; zianghatile Khrih ruangpum sungah kan zatein sungtel ciar kan si," (Efe. 4:25). "Duhdawtnak thinlung kengin thudik kan sim kan rel sawn peiuh kan lu a simi Khrih sungah a phunkim in mhang ding kan si," (Efe. 4:15). "A lei le a kaa a kil theitu cu harnak in a luat ding," (Thuf. 21:23).

Thunetnak.

Kan lei hi a thupi tuk timi cu kan thei cio. Kan hman sual ahcun midang siatsuahnak petu tur a si. Curuangah kan lei, kan qongkam kan suup aw ding a qul. Kan lei cu thabangmi pawl tha caktertu dingah, zirhtu dingah, Pathian thangqhatnak dingah, Pathian uknak sunlawizia le a cah zia sim dingah, relesia aw lo ding, thuphan per lo ding, thutak simnak dingah le duhdawtnak thinlung kengin thudik sim dingah kan hmang cio hram pei.

~Camkhat Frederick, Maryland, USA.
Feb. 13, 2016|Saturday|10:00pm.

ah thuthangqha simphuannak lawng in caan a hmang. Curuangah, "Zianghatile mi hmuahhmuah hnenah quanvo leiba ka nei: mifim le mi-aa hnenah siseh, cathiam le zianghman thiam lomi hnenah siseh, leiba ka nei," a ti (Rom 1:14). Himi thu kan zoh tikah Paul in minung pawl a hmuh daan hi menmen in a hmu lo, cuih pawl hnenah thuthangqha simphuan ding leiba a neitu tiah amah le amah a hmu aw. Kan kiangkap innsang, kawhhran sung rualpi pawl lakah rundamnak thuthangqha veikhat hman a thei dah lomi hnenah thuthangqha simphuan ding quanvo leiba kan nei cio. Zum lotu pawl hnenah thuthangqha kan phuan cu an thin a heng ding tiah kan ruat ruangah kan um men qheu. Thungai ti ahcun Paul ih simmi vekin tikcu a rem khalah siseh, rem lo khalah siseh simphuang dingmi kan si (2 Tim. 4:2). Kan thusimmi an pom ih an zum taktak ahcun kan parah an lungawi ringring leh ding. Zianghatile hi leitlunah Jesuh Khrih ih rundamnak thu hnaki qha sawn thuthang dang a um nawn lo ruangah a si.

Thunetnak.

Tuini mi tampi in kan sim qheumi cu tikcu caan ka nei lo ruangah, ka man lo ruangah tvp. tla an si. Sikhalsehla zumtu diktak cun tikcu caan a um ah siseh, um lo khalah siseh simphuan ding a qul. Caan remcang tikah, kan man tik lawngah quan dingmi a si lo. Curuangah phuahlam kan hawlmi pawl cawl in Jesuh Khrih ratsal caan a nai timi theiin thuthangqha simphuan ding a qul. A nettiang rinsan tlakin kan um a qul. Jesuh Khrih a rat ding hngakhlap in, a uknak ram thleng ding kan hmu duh ahcun zumtu kan zatein rundamnak thuthangqha simphuang cio ding kan qul. Khrih a rat sal hlan ahhin Pathian ih huham cahnak ringin, thuthangqha cu remcang ah siseh, remcang lo khalah siseh simphuang cio ding hi a thupi zet a si.

~Camkhat Battle Creek, Michigan, USA.
Feb. 6, 2016|Saturday|4:00pm.

(22)

LEI IH THIL TITHEINAK

“Na qongkam in na nunnak a himter thei vekin siatnak khalah a siatter thei. Curuangah na qongkam ruangih a ra thlengmi thil pawl cu na tuar thei a qul” (Thufim 18:21).

Minung kaa sungih a ummi “lei” hi a fate zet nain thuhla tumpi a suaipi thei. Mi a porh thei ih mi a siatsuah thei. Mi a khaisang thei ih mi a namthlak thei. Kan pipu mifim pawlin, “Qongkam khat Siapi man” tiah an ti. Kan qongmi qongkam hi ralring kan thiam lo ahcun minung thinhennak a suahter thei ih siapi kuan qul tiang in thlenpi thei. Curuangah kan lei hi fimkhurzetin kan hman thiam ding a thupi ngaingai. “Lei” ih sinak dinhmun zohin thazaang kan lak dingmi pawl zoh hrih uhsi.

1. Minung ih lei timi cu.

Vei tampi ah kan lei hi kan hmang sual qheu ruangah midang siatsuahnak a petu ah a cang qheu. Curuangah Jeim in, “Kaa sungih lei cu a hrem theitu ngaingai zohman an um lo. Lei cu a qha lomi a siih uk theih lomi a si; mi that thei tur a nei. Kan lei cu kan Bawipa le kan Pa Pathian thangqhatnak ah kan hmang ih cule amah ih hmuihmel cuangih a tuahmi kan milaipi pawl camriamnak ah kan hmang lala. Thangqhatnak qongkam le camriamnak qongkam cu kan kaa pakhat sung ihsin a suak. Ka u le ka nau tla, hi bangtuk in si ding a si lo,” a ti (Jeim 3:8-10). Saam cangantu khalin, “Nang cun midang siatsuah ding na ngaihtuah. Na lei cu lumehnak namte vekin a hriam. Cat loin thuphan na per ringring. A

qhami hnakin a siammi na duh sawn ih, thudik hnakin thudik lo na tlaihsan sawn a si. Maw thuphanper pa, na qongkam in midang thinlung natter khi nuam na ti zet,” a ti (Saam 52:2-4). Ziang a si khalle kan lei hi kan kilkhawi thiam a qul ngaingai.

2. Kan Lei kan ralrin ding.

Kan lei hi thilqha a suaipi dah lo ruangah ralrin peknak pawl khal kan hmu thei. Kan lei kan ralring lo ruangah Baibal in hmang thiam dingah zirhnak a phunphun a nei. Thufim ngantu in, “Tam deuh na qong le tam deuh na sual ding. Mifim na si ahcun na qong suup aw,” a ti (Thuf. 10:19). “Mifim pawlih lei in fimnak a karhter, mi aa pawlih kaa in aatnak a suahter... Zaangfahnak qongkam in thinlung a nungter sal. Asinain zaangfahnak um lo qongkam cun thinlung a kuafter,” (Thuf. 5:2,4) tin a sim hrih. Jeim khalin hitin ralrin dingah a sim ve: “Biaknak lam ah ka taima a si a titu nan um maw? Nan hmurka nan uk thei lo ahcun nan zumnak a parih nan taimaknak cu santlai lo a si ih nanmah le nanmah a bum awtu nan si,” (Jeim 1:26).

3. Kan lei hman daan ding.

Pathian in kan lei ziangtin hmanter in duh? Cumi cu Baibal sungah hitin a sim: “Cungnungbik Bawipa in simthiamnak lei i pek. Thabaangmi pawl thacak tertu dingah, Zianghtile ka beng i var ter. I zirh dingmi thei theitu dingah,” (Is. 50:4). “Cuticun na dingnak cu ka than ding ih, sun nihlawh in ka lo thangqhat ding,” (Saam 35:28). “Maw Bawipa, na seemsuahmi hmuahhmuah in, an lo thangqhat ding ih, na minung pawlin lungawi thu na hnenah an sim ding. Na uknak sunlawi zia le na cah zia cu annih in an sim ding. Cuticun mi hmuahhmuah in mangbangza na tuahmi le na uknak huham sunglawi cu an thei ding,” (Saam 145:10-12). Curuangah kan lei hi a hman daan kan thiam a qul ngaingai.

4. Baibai ih zirh daan.

Kan qong daan le kan lei hman daan thawn pehpar in Baibal in ziangtin in zirh, timi kan zohta pei. “Ka u le ka nau tla, nannih pakhat le pakhat

Tim. 2:3-4). Cutik lawngah kan nunnak a qhangphawk dingih zumtu sinak rah tapi thawn kan hninghno thei ding a si. A qhami thlaici karhzai nak dingah a qhami leilung hi a thupi ngaingai a si.

~Camkhat Laurel, Maryland, USA.
Feb. 20, 2016|Saturday|3:00pm.
68th Chin National Day

(23)

THLAICI LE LEILUNG A PHUNPHUN

“Sikhalsehla thlaici qhenkhat cu leilung qhatnak ah an tla ih qhenkhat cu a let zakhat, qhenkhat cu a let sawmruk, qhenkhat cu a let sawmthum in rawl a suak,” (Mat. 13:8).

Siarbet dingmi: Mat. 13:2-8; 18-23.

A tlunih kan tarlangmi Baibal caang hi Bawi Jesuh ih simmi thuqhimnak tapi sungin pakhat a si. Himi thuqhimnak hi thei a olzet ih mitinkim ih nunnak khal a khihmuh thei thluh. Himi thu hi mitinkim in olzet le fiangzet in thei theimi thuqhimnak a si. Himi zawn ih simmi leilung cu kan thinlung a siih thlaici cu vancung Uknak thu, phundang in kan sim a sile rundamnak thuthangqha a si. Himi thuqhimnak hi minung pawl ih zirhmi a si lo. Bawi Jesuh amah rori ih simmi le zirhmi a si. Simphuanmi thuthangqha cu a bang aw ko, sikhalsehla a cohlangtu parah qhum in a man a bang aw lo. Leilung qha parah a tlami cu a karhzai ih rah tapi a rah thei. Rundamnak thuthangqha kan ngai tikah a cohlangtu ih thinlung vekin kan sinak khal a bang aw lo. Kan thinlung hi ziangvek a si timi kan theifiang theinak dingah khihmuhtu thuqhimnak duhnungzet a si.

1. Lamzin parih tlami thlaici.

A hmaisabik leilungphun a simi lamzin cu hak dingin lamzin rialnak cet thawn rial ciamco. Cuhnu ah leilung a khoh tukih a sungah zianghman a lut thei nawn lomi leilung hak a si. Cuih lamzin parih a fehtu minung, mawqaw a tamzet zo ruangah a rei deuhdeuh, a hak deuhdeuh. Veikhat veihnih ah kan nunnak ih hmuhtonmi a tamtuk ih thinnat ding a tamzet tikah zianghman thupi ah kan ruat duh nawn lo. Kan lung a hak thluh ih zianghman sim-aw theih ci a si nawn lo. Cuvek laifangah Pathian thu kan theihmi cu thinlung sungah a lut thei nawn lo ruangah Satan in oltein in bum mai. Satan bumnak oltein kan ngai mai. Kan nunnak ah khawvel thil tampi thawn kan tontehmi a tam tuk ruangah kan thinlung a hak tuk ih Pathian thu ziangvek khal kan ngai paih lo, kan thinlung sung khalah kan thunlut thei lo. Cuticun kan theihmi Pathian thu hi Satan in a lakhlo ih a lakah a cang menta. Cubang thinlungput a neitu ih nunnak ah thuthangqha timi thlaici cu kho man loin a hloral sal qheu.

2. Lungsedaap lakih tlakmi thlaici.

A pahnihnak leilungphun cu a tlunah leilung mallai a um ko nain a puantuk ih a sunglam ah lungto thawn a khat. Curuangah thlaici qhannak ding hrangah a harsa ih a hram a thlak thei lo. A lenglam zoh men cun a qha ko. Cun thlaici khal a kho lohli ko. Sikhalsehla hram a thlak ngah lo. Cuvek in Pathian thu cu a thinlung sungah a lut ko nain a hram a hnget thei lo. Pathian thu timi cu a lenglam lawngih cohlang theih a si lo, thinlung muril sungah hnget ding a qul. A hram a hnget sinsin le a kung a tum deuhdeuh ding. Cutik lawngah rah a rah thei ding. A lenglam zohnak ah ziangtluk in tum miangmo hman sehla a sungah hram hnget a bun lo ahcun caan in thu a sim cing leh mai ding. Mi hrekkhat cu lenglam zohin qhangsozet tiah kan uar qheu nain an hram a hnget lo ahcun a rei hlanah an tluk sal mai ko ding.

3. Hlingbur lakih a tlami thlaici.

Himi leilung ahcun lungsedee a um lo. Sikhalsehla a lengah amah thawn a qhanglianmi thingkung zate zikzik cu hlingbur hlir an si.

Curuangah an qhang qha thei lo. Kan kiangkap ah zovek mi pawl an um ih ziangvek pawl thawn kan pawlkom timi kan theifiang a qul. Ziangvek minung pawl thawn pawlkomnak kan nei timi in kan nun qhannonak hrangah a thupi zet. Pathian a duhtu, mi qha pawl thawn kan kom ahcun rah tampi kan rah thei ve ding. Sikhalsehla thinlung a qha lomi, khawvel nun ih a nungmi pawl thawn kan kom ahcun qhathnemnak a um lo ding. Hi hlingbur timi cu donharnak le sumsaw duhnak ih tuammi pawl an si. Sim duhmi cu kannih khal hi leitlun le a thilri pawl kan duh ih, cumi pawl thawn kom-aw in kan thinlung sungah Pathian thutak a um lo ahcun zianghman san a tlai lo. Kan nunnak ah hlingbur lakih qhang veki qhanglian ko nain rah a rah thei lo ahcun san a tlai lo. Bawi Jesuh ih duhmi cu a rah a si, a hnah a si lo (Luk. 13:6-9).

4. Leilung mha ih a tlami thlaici.

Leilung qhatnak parih a tlami thlaici cu a qhanglian vivo ih a let sawmthum, a let sawmruk, a let zakhat tiang a rah thei a si. Pathian thu sungah pitling in minung tinkim hrangah an qhathnem thei. A qhami leilung par ih tlak ciocio hman in rahsua hmi a bang hrih lo. A let ngahmi a phunphun in a um hrih. Himi a let ngahmi pawl hi Pathian thu ziangtluk kan thlun ih kan nunpi timi parah an dang aw hrih a si. Curuangah kan nunnak ah thinlung qha nei lawng tawk loin hihnak qha sawn, a let tampi a rahmi nunnak kan si a qul. A let zakhat rahmi nun kan nei a qul. Leilung qha timi thinlung qha le lungput qha kan nei a qul. Kan lungput in kan nunnak ah ziangtluk tiang a rah thei ding timi lai a rel leh ding. Cumi cu fiangtein thei cio in a qhabik si dingah Pathian thawn nungtlang ringring ding kan qul.

Thunetnak.

Pathian in siter in duhmi a rundamnak muril cu minung hmuahhmuah thinlung sungah cohlang in rah cio ding kha a si. Paul in, "Cutiin nan tuah le a qha cule mi hmuahhmuah thutak thei haisehla, rundammi si hai seh ti a duhtu, in Rundamtu Pathian a lung a awi ding," tiah a sim (1

(25)

THUTHANGQHA DANG PANNAK

“Ziang kar lote sungah Khrih zaangfahnak thawn a lo kotu cu nan dungtun ih Thuthangqha dang nan pan lohli ka hmu tikah ka mang a bang ngaingai,” (Gal. 1:6).

Zumtu diktak cu Pathian thawn hmunkhat ah a nun ahcun ziangkim tuahtheitu ah a cang. Curuangah Paul in, “Cahnak i pektu Khrih sungin ziangkim ka ti thei,” a tinak a si (Fil. 4:13). Cumi thu cu kan ralpa Satan in fiangtein a thei ve. Satan ih bum daan tampi sungin pakhat cu zumtu pawl kha Pathian thawn hlat thei ding hi a hnaquan tumbik a si. Eden hmuan sungah minung le Pathian hmunkhat ah pawlkomnak nei in an um laiah ziangkim a remcang thluh. Sikhalsehla Satan ih ruahnak pekmi cu minung in a cohlang caan ihsin thokin Pathian le minung karlak ih pehzomnak thukzet cu a cat vuarvi ta. Cuticun minung cu Pathian thawn hlat awk lawng si loin Pathian ih pekmi ziangkim khal an sunral thluh. Jesuh Khrih ih thiisen thawngin Pathian le minung karlak ah pehzom thei sal dingah lamzin a ong a si. Curuangah zumtu pawlih nunnak hi Pathian thawn qhen-awk lo dingah ralring ringring ding hi a thupi ngaingai.

(24)

TUIH CAAN

“Pathian ih simmi hi ngaihnik uh: Nan hnenih ka mithmai qha ka langter caan ahcun nan aw ka thei; Nammah ka lo rundamnak ni a thlen tikah ka lo bawm hai, a ti. Ngaihnik uh! Pathian mithmai qha ngah caan cu tuih caan hi a si; rundamnak co ni cu tuih ni hi a si,” (2 Kor. 6:2).

Tuini kan tikcu caan hi siatlam panin a feh rero. Kan ton dah lomi thilcang pawl, thubuai pawl thawn nitin kan tlangleng. Sikhalsehla mi tampi cu himi caan khalah Pathian thei duh loin khawvel nomnak le thilri hrangah caan an cemter rero. Zumtu hrekhat pawl khalin caan a um lai ko. Atu cu leitlun nun tawite sungah nuamzetin ka um hrih ding. Neta ah Pathian thu hrangah caan ka pe leh ding tiah an ti qheu. Thatein kan ruatthiam a si ahcun caan qha tampi a um nawn lo timi hi a hleice in zumtu pawlin kan theih a qul ngaingai thlang.

1. A fiang lomi thaisun.

Hi leitlun ah minung ih kan can tikah mani, tuih ni le thaisun timi tikcu caan hi kan tan cio thluh. Thaisun timi hi veihnih khat ahcun ruahsannak thawn thleng lohli kan duh caan a um qheu. A caancaan ahcun thinbangnak le ton dingmi thubuai pawl ruatin thaisun hi thleng nawn lo sehla ka duh tiah thla kan cam caan khal a um ko ding. Curuangah

Thufim ngantu in, "Thaizing thu ah tluang khawng hlah. Cuih ni in ziang a suaipi ding tin a thei lo," tiah ralrinnak in pek (Thuf. 27:1). Thaisun ih kan ngah dingmi hlawhtlinnak, qhatnak, quan dingmi pawl hi Pathian kut sungah an um thluh. Pathian in caan in remruat sak lo ahcun zianghman a cangsuak dah lo ding. Thaisun tampi hrangah eiin tampi khawlin zianghman qulmi ka nei nawn lo tiah a ti-aw tu milian pa cu Pathian in tuihzan rori ah na nunnak cem ding tiah thu a thleng. Cutikah cuih milian pa cu zianghman a ti thei nawn lo. Thaisun hrangah sumsaw lennak ziangtluk nei in, sinak dinhmun sang kan nei khalle sersiamtu Pathian in caan mha in pek nawn lo ahcun thil ziangkim hi a lak men ah a cang thluh (Luk. 12:16-21).

2. Tuih ni hi ni thupi bik a si.

Zumtu diktak cun thaisun hrangah donhar ding zianghman a um lo. Zianghtile Bawi Jesuh in, "Curuangah thaisun hrangah donhar in um hlah uh; thaisun in donharnak amah tawkin a nei ve ding. Ni ni khat ih a phurhmi harsatnak tlunah a dang beetchi ding a si lo," a ti (Mat. 6:34). Kan thleng hrih lomi thaisun hrangih donhar in kan um rero hi tuih ni hrangah thinbangnak men a si. Veihnih khat ahcun thaisun timi hi Satan ih bumnak tikcu caan khal a si thei. Satan in zumtu pawl thaisun ah nan hlawhtling ding, nan dam ding, nan qhangso ding tiah tuih ni kha ziang siar loin um dingah in thlem ringring qheu. Pathian cun tuih ni ah in hlawhtling ter duh. Tuih ni ah luatnak in pe duh. Curuangah "Pathian mithmai qha ngah caan cu tuih caan hi a si; rundamnak co ni cu tuih ni hi a si," a ti (2 Kor. 6:2). Thaisun hi rundamnak caan qha a si lo.

3. Thaisun hrangih Pathian.

Pathian cu tikcu caan parah thuneitu a si. Pathian in tuihsun le thaisun hi bangrep in a ret lo ih a qulnak vekin a thleng-awter. Veihnih khatah Pathian in thaisun ih a buah dingmi hmu ban lo, zum ban loin harsatnak, thinbangnak hnuai ah kan thleng qheu ruangah cumi pawl cu hmu lawng kan hmu ih congah lo tampi kan um qheu. Elisha in, "Thaisun atu tikcu ah Samaria khua ih dawr ahhin sangvut qha bik cuai khat, a si lole barli

sangvut cuai hnih cu ngun tangka fangkhat in nan lei thei ding a si," a ti tikah tlangsuak bawi pakhat in a cang thei zik lo a ti ih a zum lo (2 Siang. 7:1-20). Pathian in kan nunnak hrangah ziangkim hin a kel in a ret ringring lo. Harsatnak sung ihsin thlengnak in tuahsak qheu. Cumi kan co theinak dingah zumfeknak kan nei a qul. Curuangah kan neihmi sumsaw, thilri parah puarthau ding a um lo. Thaisun hi kanmai' neihmi a si lo. Thaisun ah ziang a cang ding tiah ruat in donhar ding khal a si lo. Tuih ni a uk ih kan hnenah a um ringringtu Pathian cu thaisun khalah kan hnenah a um ringring dingmi Immanuel Pathian a si (Mat. 1:23). Thaisun timi hmangin Satan ih bumnak thang sungah awk aw lo ding hi a thupi zet. Mah le mah bum aw in thaisun ihsin Baibal ka siar ding, thla ka cam ding, hna ka quan ding tiah sim hlah aw. Thaisun a uktu Pathian in thleng-awknak a buah tikah nikhat hnu nikhat qha sin ding in a buah thei a si.

Thunetnak.

Tuih caante hi kan zate hrangah a man a khung zet. Tuihnu rei lo te ah ziang kan cang ding timi hi zohman in kan sim cia thei lo. Ziangtinkim hi Pathian ih duhnak vekin an cang rero lai a si. Jeim in, "Nan nunnak cu thaisun ah ziang a cang ding ti nan thei lo. Nan nunnak cu caan tawite sung a zaam ih a hlo salmi mero bangtuk a si. Curuangah Bawipa ih lungkimnak a um a sile kan nung hrih dingih cumi, khami kan buah ding, tiah ti ding sawn nan si," tiah a sim (Jeim 4:14-15). Pathian mithmai qha ngah caan cu tuih caan hi a si; rundamnak co ni cu tuih ni hi a si. Tuih ni, tuih caan hi Pathian ih pekmi a mankhung zetmi caan a si tikha thei cio in Pathian hmin sunloih pahin nung cio uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo.

March 11, 2016|Friday|10:30 am.

Thlan sungah Jesuh a um lo tikah, "Hinah a um nawn lo," tiah an sim. Culawng si loin Jerusalem khua ih tirhthlah hleikhat pawl hnenah Jesuh Khrih rin lopin a lang tikah an qih ngaingai (Luk. 24:1-7; 36). Cutin thuhla a um nain a netnak ah tirhthlah pawlih lungawinak thu kan hmu thei (Luk. 24:52). Thinlung mit vang hnu ahcun mihnak pawl a hlo thluh a si.

2. Pathian kan hnenah a um.

Tuih ni mi tampi in Pathian cu vancung ah a um. Jesuh cu vancung ah a um tiah kan zum cio. Himi Baibal caang ih simmi khal Jesuh Khrih vancung kainak thu a si. Pathian cu hmun hnih ah hmakhat te ah a um thei lo. Pathian kan hnenah a um timi a si thei lo, ziangah tile kan hmu thei lo pi, tiah an ruat. Mi tampi in Bawipa Zanriah thu khalah Sang kan ei mi le Sabit kan in mi hi Pathian in in umpi timi hi a thu lawng a si. Asinain Jesuh Khrih cu vancung ah a um zo ruangah leitlun ih kan hmanmi Bawipa Zanriah ah a um ve lo tiah an ruat. Baibal ca sungih ngan ciami Pathian ih zaangfah duhdawtnak thu pawl cu Jesuh Khrih ah a famkim thluh a si. A si, Jesuh Khrih in an "thinlung mit a vang ter" hnu lawngah Baibal ca sungih sim cia mi a thok ihsin a zate'n an theifiang thluh sal. Pathian cu kan hnenah a um ringring a si timi khal kan theifiang ringring ding a qul.

3. Thinlung mit vang hnu ah.

Jesuh Khrih thawn netabik an um tlang caan lawngah tirhthlah pawlin an Bawipa ih thu an theifiang lai a si. "An thinlung mit a vangter" hnu lawngah Pathian thutak an theifiang thei tinak a si. Kum thum sung Jesuh Khrih dungthluntu pawl khal "an thinlung mit vang" hnu lawngah an thlunmi Jesuh Khrih cu zo a si, timi an theifiang sal. Kum reipi zumtu a si rero zomi pawl teh ziangruangah kan lungawi thei ngaingai lo a si pei? Lungawi thei lo dingih dawnkhamtu teh ziang a si? Puarthaunak a si maw? Zumfek lonak a si maw? Mai' zawnlawng ruatnak a si maw? Qihphannak a si maw? Sualnak ruangah a si maw? Pathian kan biak kan ti ih lungawinak kan nei lo a sile Pathian hnenah thinlung tangdor

1. A dik lomi thuthangqha dang in Khrih thawn in qhenter (Gal. 1:6).

Zumnak timi cu kan theimi Pathian mongkam, thuthangqha cohlannak ihsin a suakmi a si. Curuangah kan theimi thuthangqha hi a palh ahcun kan zumnak khal a palh ding a si. Zumtu pawl Khrih thawn in hlattertu tampi sungin pakhat cu "Khrih ih thuthangqha" ruangah a si lo. Minung pawlin mai' duhzawng fehpi ih an phuanmi "thuthangqha dang" parah hram bunin kan zumsual ahcun Khrih thawn in qhenter thei a si. Curuangah kan thei ringringmi thuthangqha hi Baibal Thianghlim ih zirhmi thuthangqha thawn a mil aw maw tiah kan cekfel ringring ding a thupi nasa. Zumtu tampi cu biakinn ah fehin thuthangqha kan ngai ringring ko nain cuih thuthangqha pawl hi an dik maw dik lo timi zohhlih dingah kan paih lo. A ngai lawng kan ngai men. Cuticun a dik lomi thuthangqha dang pawl thei fiang ngah loin kan ngai ringring ih a netnak ah Khrih thawn in qhentertu ah a cang qheu.

2. Baibal thawn cekfel ding a qul (Tirh. 17:11).

A hmais a kan sim zo vekin zirhnak hrekhat pawl cu mai' duh daan le ruahnak hmangin mi tampi ih ngai nuam dingin an simthiam ngaingai. Cutin an sim tikah Baibal ca thawn a mil aw lomi zirhnak pawl kha a lakah an telh phah vivo qheu. Curuangah an simmi thu pawl hi Baibal thawn a mil aw maw, mil aw lo timi theifiang dingah Baibal kan siar a qul. Berea khua mipi pawl cu an thinlung a tluangtlam zet. Paul tei' thusimmi pawl cu an thinlung taktein an ngai ih nitinte in Paul ih simmi cu a si ngaingai maw, si ngaingai lo tiah Ca Thianghlim an siar ih an zohqhim qheu (Tirh. 17:11). Cuvekin kannih khal kan theimi thuthangqha pawl in Khrih thawn in qhenter thei vekin Khrih ah in hmunter thei. Curuangah Bawi Jesuh in, "Keimah sungah nan um ih ka thu hi nan sungih a um ve ahcun nan duhmi pohpoh nan dil tikah nan ngah ding," a tinak a si (Joh. 15:7). Cutin si loin a dik lomi zirhnak sungah kan umsual ahcun Khrih thawn in qhenter ding a si. Khrih thawn qhenter ding hi Satan ih duhnak tumbik a si. Khrih thawn kan qhen awk ahcun zianghman kan tuah thei nawn lo ding.

3. Khrih sungih kan um lawngah kan hlawhtling ding (Joh. 15:5).

Galati kawhhran hi a hmais a hcun Khrih sungah an um ih a qhangso zetmi kawhhran pakhat a si. Sikhalsehla a dik lomi zirhnak pawl, minung duhnak vekih phuangmi thuthangqha pawl a rung lut tikah Galati kawhhran cu Khrih ih zirhnak thawn an hlat aw vivo. Thuthangqha dang an pan ih Khrih ih zaangfahnak thawn an qhenqhek aw. Cumi cu Paul in Galati kawhhran kha Khrih thawn a qhentertu ziang a si timi thu a simfiang. Galati 5:9 sungah, "Thilnu fate in sanghlom zate a thoter," tiah a um. Sim duhmi cu Khrih ih zaangfahnak cu thuthangqha dang in a khuhtlulh zo tinak a si. Curuangah kan pom daan, kan zum daan pawl hi Khrih ah zatek kim kan hngat aw dingih minung ih ruahnak, zirhnak malte hman a rawi thei lozia a langter a si. Khrih sungih kan um lawngah kan hlawhtling ding timi hi kan thei ringring ding a qul.

Thunetnak.

Tuih ni zumtu pawlih kan zum daan, kan pom daan pawl hi Khrih thawn in qhentermi zumnak pawl a si pang maw timi hi qhatein kan zohhliah a qul. Cutin a si lo ahcun Satan ih duhnak thlunin lamzin kan pial dingih Khrih thawn in qhenter ding a si. Zumtu pawl cu Khrih thawn kan qhen awk ahcun zianghman kan tuah thei nawn lo ding. Curuangah Khrih ih thuthangqha siar lo thuthangqha dang cohlang pang lo dingin kan nunnak hi Khrih thawn cat loin pehzom ringring ding kan qul. Khrih in kan nun in uk ringring ding a qul. Cutin in uk ringring theinak dingah kan thinlung sangka ongin Khrih thawn pehzom ringring cio uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo.

March 19, 2016|Saturday|11:40pm.

(26)

THINLUNG MIT VANG

"Cun an thinlung mit a vangter ih Ca Thianghlim ih simmi kha an thei thei," (Luka 24:45).

Mi tampi cun cabu kan siar tikah a netnak lam hi kan duh zet qheu. A hleice in cabu qha kan siar tikah a net daan hi siar nuam kan ti cio. Mi hrek cun a thuhla kan thei cia thlulh zo tiah a netnak siar nawn loin khal kan tanta qheu. Thuanthu lole zuknung hrekhat cu a netnak ah kan duhzawng le kan ruahsanmi vekin a net qheu. Sikhalsehla a hrek cu kan ruah lomi thu in a net qheu caan khal a um. Himi Luka cabu a cemnetnak khal hi kan ruah ban lomi thu in a net ve. Cumi cu Jesuh Khrih sunglawizet in vancung ah a kai thu si loin tirhthlah pawl Jerusalem khua sungah lungawinak thawn an kirsal thu hi a si (Luk. 24:50-52). Bawi Jesuh in an thinlung mit a vangter hnu lawngah an nun daan a thleng thlulh a si.

1. Oihphannak a hloter.

Luka cabu nettabik bung kan siar tikah qihnak thu tampi kan hmu thei. Nunau pawl thawhsal ni zing pit ih thlan an feh tikah thlankhar lung phengpi a rak qhawn aw zo. Thlan sung an lut tikah Jesuh ih ruak cu an hmu nawn lo. Cuih tlunah mipa pahnih an hmu tikah an qih ngaingai.

cu atu nunnak a si lo, kumkhua nunnak a si. Kumkhua nunnak cu Pathian hnen vancung ih ummi a siih cuih hmun ah um a duh thu a simnak a si. Bawi Jesuh in, "Mi famkim sin a duh ahcun va feh awla na neihmi hmuahhmuah zuar tahratin na ngahmi tangkca cu mi farah pawl va qhen aw; cuticun vancungah hlawnthil na nei ding. Cuih hnuah i thlun aw," a ti (Mat. 19:21). Ziangruangah Bawi Jesuh dung thlun dingin vancung sumsaw a qul? A si, Bawi Jesuh umnak hmun cu hi leilung ah si loin vancung ah a si ruangah leitlun sumsaw hman a theih lo. Kan thinlung hi Bawi Jesuh thawn hmunkhat ah um ringring ding a qul a si.

Thunetnak.

Kan thinlung sungah leitlun sumsaw lawngin a khat ih cuih thil lawng kan duh ahcun kan thinlung khal cuih hmun ah a um ding. Kan thlarau nun khal hi khawvel thil lawngin a khuh thluh ding. Curuangah leitlun sumsaw cu vancung sumsaw ah kan thleng a qul. Cutik lawngah Bawi Jesuh ih dungah kan thlun dingin kan thinlung duhnak le kan nunnak khal a hnenah a um ding a si. Cuticun Bawi Jesuh cu kan nunnak ih Bawibik ah a cang ding. Curuangah leitlun sumsaw lawng hawlin kan khawl lo pei. Vancung sumsaw ah thleng tahrat ih khawl dingah Bawi Jesuh in a duh a si. Bawipai' duhnak vekin vancung ah kan sumsaw khawl cio uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo.

April 9, 2016|Saturday|9:30pm.

le thinnem in thla kan cam a qul. Cuticun kan thinlung mit a vang dingih thuhla fiangtein kan thei thluh thei ding a si.

Thunetnak.

Tuini kan biakmi Pathian hi "hinah a um lomi Pathian" a si lo, kan hnen ah a um ringringtu "Immanuel Pathian" a si. Jesuh Khrih kan hnenah a um ringring timi cu leitlun fimnak thawn kan langter thei lo men ding. Sikhalsehla Baibal ih simmi vekin "thinlung mit a vangter" lawngah kan theifiang thei mi a si. Cumi cu Bawi Jesuh ih simmi thutak a si. Himi thu ruangah tirhthlah pawl khal riahsia nawn loin lungawinak thawn an khat theinak cu a si. Bawipa Zanriah ih kan hmanmi cu Jesuh Khrih ih taksa le thiisen taktak a si lo tiah kan ruat a si khalle Jesuh Khrih in, "Himi hi ka taksa a si, himi hi ka thiisen a si" a timi kan zum (Luk. 22:19-20). Baibal ih simmi pawl cu thutak hlir a si, thuphan le phuahcop thu a um lo. Cuih thutak pawl cu thinlung mit vang tik lawngah kan theifiang cio ding a si.

~Toungphila, Kalaymyo.

April 2, 2016|Saturday|10:30pm.

(27)

SUMSAW PHUNHNIH

“Tlap le nget ih a siatsuah theinak le rukru pawlin an bauh ih an ruk theinak hi leitlun ah nan sumsaw khawl hlah uh. Tlap le nget ih a siatsuah thei lonak le rukru pawlin an bauh ih an ruk thei lonak vancung ah nan sumsaw cu khawl sawn uh. Ziangatile nan sumsaw umnak ah nan thinlung khal a um ve ding,” (Mat. 6:19-21).

Hi leitlun ah a nungmi kan zatein kan neih theimi sumsaw phunhnih a um. Cuih kan neihmi sumsaw in kan nunnak kha a qhat lam ah in thlenpi thei vekin siatsuahnak lam khal in thlenpi thei. Kan khawlmil thilri sumsaw pawl in kan nunnak parah thu tapi a rel. Thu an nei zet. Kan sumsaw umnak hmun tinkim ah kan thinlung khal a um ringring. Kan thinlung duhnak hi khuitawk ah ret kan duh? Thinlung duhnak hrekhat pawl cu hi khawvel leitlun lawngah a um. Sikhalsehla Pathian in vancung sawn ah kan thinlung duhnak retter in duh timi hi kan tarlangmi Baibal ca ih sim duhmi a si.

1. Leitlun sumsaw khawl lo ding.

Mi zovek khalin len le nomnak thawn a um duh lo kan um lo ding. Len le nomzet ih um kan duh cio. Curuangah minung hmuahhmuah in lennak le nomnak hrangah sumsaw harsazet in kan hawl cio. Himi leitlun

sumsaw hi ziangtluk in mi thinlung a neh thei kan ti a sile Bawi Jesuh in ‘bawi pahnih a rian thei lo’ ti tiangin a sim qulmi a si (Mat. 6:24). Minung thinlung sungah sumsaw hawl le khawl hi thubuai ah kan ruat cio lo. Sumsaw tapi hawl in kan khawl thei tik lawngah nunnuam in kan um thei ding ti cu kan thei cio. Mi hrekhat in sumsaw hi qhat lonak ih hrampi tiah an ruat qheu. Sikhalsehla Baibal cun cutin a sim lo. Sumsaw hi a sia lo nain sumsaw duhnak lawng hi qhat lonak ih hrampi a sizia lawng a simmi kan hmu thei.

Sumsaw duhnak in buainak a suaipi thei. “Ziangatile paisa duhtuk cu sualnak phunkip thoktu hram a si. Mihrek cun paisa neih an duhtuk ruangah kan zumnak an tlansan ih riahsiatnak in vei tapi an thinlung a kuaiter,” tiah Paul in a sim (1 Tim. 6:10). Sumsaw neihnak dingin, leitlun sumsaw ngah theinak dingin ziangvek thil qha lo tuah ding khalah ral qhatnak in pek. Cumi cu sumsaw hi kan bawi ah a cang. Curuangah Bawi Jesuh in ‘bawi pahnih a rian thei lo’ a tinak a si cu! Hi leitlun kan nun sungah leitlun sumsaw hawl hi a soal lo. Sikhalsehla cuih sumsaw lawng ruatin kan khawl ih bawi dinhmun ah kan ret ahcun kan nunnak ah buainak tapi a ra ko ding. Cumi cu theithiam in fimkhur zet in sumsaw hawl daan kan thiam a qul.

2. Vancung sumsaw khawl ding.

Pathian in hi leitlun sumsaw kha hawl hlah uh a ti lo, khawl hlah uh tiah a ti sawn. Hawl hlah uh timi cu cuih leitlun sumsaw le thil lawng hawl, cuih thil lawng thinlung ah ret, cuih thil parah thinlung bun kha a si. Cumi cun kan nunnak in siatsuah thei. Curuangah Pathian in leitlun sumsaw kha vancung sumsaw ah thleng tahratin hawl dingah in duhsak a si. Leitlun thilri cu rukru in a ruk thei, a siat thei. Sikhalsehla vancung sumsaw cu zokhalin an ruk thei lo ih a siat thei fawn lo.

Sumsaw tapi a neitu milian tlangval pakhat cu Bawi Jesuh hnenah ra in kumkhua nunnak a duhnak thu, cuih kumkhua nunnak ngah theinak dingah ziangmi tuahqhat a qul tiah thu a sut. Cuih milian pa ih a duhmi

(29)

THLARAU THIANGHLIM

"Pentikos ni a thlen tikah zumtu hmuahhmuah cu hmunkhat ah an um... an zatein Thlarau Thianghlim in an khat," (Tirh. 2:1-4).

Atu kan san hi Thlarau Thianghlim san a si. Thlarau Thianghlim cu, "Pathian thutak langtertu le thutak hmuahhmuah ah in hruaitu a si" (Joh. 16:13).

Cuih Thlarau Thianghlim cu kan hrangih thlahmi a si. Cumi kan theifiang theinak dingah Bawi Jesuh in, "Ka hmin in ka Pa in a run thlah dingmi Bawmtu Thlarau Thianghlim in ziang hmuahhmuah a lo zirh ding ih ka lo sim ciami hmuahhmuah khal a lo cinkenter ding," tiah a sim (Joh. 15:26).

Curuangah Thlarau Thianghlim hi zo a si, ziang a tuah timi a theifiangtu cu nitin a nunnakah Thlarau Thianghlim thawn pawlkom awknak nei in a nun lamhruaitu ah a hmang thiam ringring ding. Cuih Thlarau Thianghlim cu Pentikos ni ah a rung thleng (Tirh. 2). Tuini tiang kan nunnak hruaitu, zirhtu le bawmtu a si. Thlarau Thianghlim thuhla mallai zohin thazaang kan lak hrih pei.

(28)

BIAKNAK DIK

"Meisa alh sungin in hum theitu Pathian a um a si ahcun kan biakmi le kan rianmi kan Pathian lawnglawng a siih amah cun na cahnak huham sung khalin in hum ko ding. In hum lo a va si hmanah, siangpahrang bawipa, na khawzing pawl cu kan bia lo dingih na sui milem tuahmi hmai khalah kan kun lo ding, ti cu in theihsak cia aw," (Dan. 3:17-18).

Biaknak timi cu Pathian kan naih theinak ding hrangah a dilmi thil thupi tampi sungah a telmi pakhat a si. Bawipa Jesuh in, "Pathian cu Thlarau a siih a biatu pawl in thlarau le thutak in an bia ding," a ti (Joh. 4:24). Cuvek Pathian a biatu pawl cu Pathian in a duhmi a si timi theih ding kan qul. Curuangah tuih ni zumtu tiah hmin a bun awtu pawl in zumtu dinhmun ah kan nung taktak maw tiah mah le mah kan cekfel-awk a qul. Pathian biaknak thawn pehpar in thungaithlak in ruat a qulzia le Pathian a hawltu pawl lakah ka tel ve maw tihi kan zohfel-awk a qul ngaingai.

1. Thlennak hmun ah Pathian biak ding.

Daniel le a rualpi pawl a simi Shadrak, Meshak le Abednego te ih nunnak pawl kan zoh tikah Pathian cu Thlarau le thutak in a biatu an sizia kan hmu thei (Dan. 3). An nunzia pawl hi duh an nung, upat an tlakzet ih

Pathian lung an tong lawng si loin cuih caan laiuh an siangpahrang thinlung tiang a hnintertu tla an si. An kua le ram ah an um lo nain Pathian an biaknak cu an daithlang cuang lo. An biakinn umnak Jerusalem ihsin milem thawn a khatnak Babylon ram ah kaih an tuar. An thlennak hmun ah an biakmi Pathian cu an hngilh lo, an bia thotho. Biakinn sung lawngin Pathian an biak lo ih biakinn um lonak hmun khalah an zumnak a fekzia an langter.

Tuih ni zumtu pawl hi biakinn sungah phun dang, Biakinn lengah phun dang tiin a thleng awmi zumtu tampi kan um qheu. Biakinn sungah cu kan fel zet ih Pathian qihzah in kan um. Sikhalsehla biakinn lenglam kan thlen tik ahcun zumtu kan si tiah sim ding hman hi ningzakza dinhmun ah a ummi kan tam zet. Biaknak dik thawn Pathian kan biak cio ding a qul. Biaknak dik thawn Pathian a biatu pawl cu ziangvek hmun ah an thleng khal le an si daan a dang cuang lo. Thihnak tiang an tong khal le Pathian an biaknak ah an hngel ih ralqha zetin thihnak tiang a hril ngamtu an si.

2. Ziangvek dinhmun khalah Pathian biak ding.

Rundamnak le biakkhawmnak hi a hrante ciar an si nain mi hrekhat cun cumi pahnih hi an rawi qheu. Thluasuah an co tikah Pathian an biak ih cumi cu minung daan a si. Zokhal thluasuah a pe theitu cu biak dingah an khul a fung lo. Cumi cu thluasuah kha a laimuril ah retmi biaknak a si. Thluasuah kan don sung cu Pathian thu lamah kan cakzet thei. Job ih nunnak kan zoh tikah Satan in Job cu Pathian thluasuah tampi a co ruangah a biak a si tiah a puh. Thluasuah a co nawn lo ahcun Pathian a phatsan ko ding tiah Pathian hnenah a ti (Job 1:6-11). Cumi Satan ih puhnak qongkam hi tuih ni khalah a um ringring lai. Sikhalsehla Job ih thuhla in fiangten in simmi cu thluasuah a co lo khalle Job in a biakmi Pathian a phatsan dah lo timi hi a si.

Tuih ni ah zumtu tampi cun Pathian an biaknak hi thluasuah co le co lo parah hram an bun. Daniel ih rualpi pawl cun biaknak thu ah an dinhmun

a fiang vurvo. Pathian an biakmi hi thluasuah an comi parah hram an bun lo. Sinak, dinhmun qha le thluasuah an co lo khalah Pathian an biaknak cu an bansan tum lo. Pathian in a hum lawngah biak dingin khal an tum lo. Pathian in a hum lo khalah biak thotho dingah qhencatnak an nei. Cumi cu biaknak dik thawn Pathian an biak ruangah a si. Ziangvek dinhmun an thlen khalah Pathian an biak thotho.

Thunetnak.

Shadrak, Meshak le Abednego te ih biaknak dik thawngin siangpahrang ih thinlung a tongtham thei a si (Dan. 3:28-30). Tuih ni zumtu tampi in thluasuah phunkim kan co-ngah tik lawngah Pathian biak ding kan si lo. Kan sinak le dinhmun a remcang lawngah biak dingmi khal a si lo. Ziangvek hmun ah kan thleng ah siseh, ziangvek dinhmun ih kan thlen khalah siseh kan nunnak sungih Pathian qhatnak pawl ruat in biaknak dik thawn biak dingmi kan si. "Meisa alh sungin in hum theitu Pathian a um a si ahcun kan biakmi le kan rianmi kan Pathian lawnglawng a siih amah cun na cahnak huham sung khalin in hum ko ding. In hum lo a va si hmanah, siangpahrang bawipa, na khawzing pawl cu kan bia lo dingih na sui milem tuahmi hmai khalah kan kun lo ding, ti cu in theih sak cia aw," (Dan. 3:17-18). Himi hi Shadrak, Meshak le Abednego te ih biaknak dik thawn Pathian an biak ti a fiangter.

~Toungphila, Kalaymyo.

April 16, 2016|Saturday|10:30pm.

kan hmu sak kan ti hmanah kan hnak in an qha lo, an thiam lo tiah kan hmu niam deuh qheu. Thiam ah siseh, thiam lo ah siseh, kum upa, nauta ti um loin ziangkim ah ka hnakin a thiam sawn tiah hmu thiam hi a thupi zet. Cumi cu mi tampi hrangah thil ol a si lo. Cutin kan qhum awk thiam ahcun mi zovek thawn khal kan pawlkom thei ding. Thufim ngantu in, "A porh awmi pawl cun hmuhsuamnak an tong ding, Curuangah tangdor ih um a qha deuh," a ti (Thuf. 11:2). A porh awmi pawl cun veikhat hnih ah Pathian hman hi anmah vekin zianghman a tuah thei thlul lo tiah an ruat sual qheu. Paul in, "Mi nahsuahnak nei in, mahih zawn lawng ruat ih, mah ih hminqhatnak lawng hawl in zianghman tuah hlah uh. Pakhat le pakhat tangdor aw-tonnak thinlung nei uhla midang hnakin ka qha deuh tiah ziangtik hmanah ruat aw hlah uh," a ti (Fil. 2:3).

2. Midang in an hrangah a thupi bikih an ruahmi kha a hmuhzia thiam ding.

Phun dang in kan sim a sile tangdornak timi cu mai' hrang qulmi kha thupi ah ret loin midang in an hrangih a thupi bikih an ruahmi kha theisak in thupi ah retsak hi a si. Vei tampi ah mai' hrang lawng ruat ih kan um hi duhhamnak a langter. Minung zovek khal mai' zawnlawng a ruat ih duhhdamnak thawn a khatmi kan si. Midang hrangah thupi ret ding hi kan duhmi a si dah lo.

Curuangah thlarau lamih kan farahnak, kan tlaksamnak pawl thei awk in kan famkim lonak kha kan phuang awk a qul. Cuticun Paul ih simmi "Nanmah duhnak lawng si loin midang in an hrangah a thupi bikih an ruahmi kha a hmuhzia thiam ve uh," a timi kha mang sal uhsi (Fil. 2:4). Piter in, "Nan zatein tangdornak thawn thuam aw uhla pakhat le pakhat bawm aw uh. Ziangahatile Ca Thianghlim in, 'mi hngal pawl cu Pathian in a dodal ih tangdormi cu mithmai qha a pek a si,' tiah a ti. Curuangah a cakmi Pathian ih kut hnuai ah ah tangdorte in um uhla amah in caan a kim a ti tikah a lo khaisang leh ding," a ti (1 Pit. 5:5-6).

1. Thlarau Thianghlim sinak

Thlarau Thianghlim sinak pawl cu a tlangpi thu in a tanglam vekin a si.

- (i) Pathian ih thlahmi a si (Joh. 15:26).
- (ii) Nunnak in petu a si (Rom 8:2).
- (iii) Thuthup theitertu a si (1 Kor 2:10,11).
- (iv) A riah a sia thei (Efe. 4:30).

2. Thlarau Thianghlim hnaquan

Thlarau Thianghlim in zumtu hrangah a tlangpi thu in in tuahsakmi pawl cu a tanglam vekin kan hmu thei.

- (i) Nun simtu, zirhtu le hruaitu a si (Joh. 14:26; 16:7-11, 13).
- (ii) Huhm cahnak petu a si (Zek 4:6; Tirh. 1:8).
- (iii) Theihpitu a si (Tirh. 5:32)
- (iv) Thu pek le fialtu a si (Tirh. 8:29; 13:2).
- (v) Pathian ih fa si dingah in hruaitu a si (Rom 8:14-15).
- (vi) Pathian hnenah in dilsaktu a si (Rom 8:26-27).
- (vii) Thlarau laksawng petu a si (1 Kor. 12:1-11).

3. Thlarau Thianghlim ih Pathian a sinak

Thlarau Thianghlim cu Pathian sinak nei in Pa Pathian le Fapa Pathian thawn sinak bangrep a neitu a si (Mat 28:19; Joh 14:16-18; Tirh. 5:3-4; 16:6-7; 2 Kor 13:13). Thlarau Thianghlim cu Thumkom Pathian lakah Pathian pakhat a si. Thumkom Pathian sinak Pa, Fapa, le Thlarau Thianghlim pumkhat sinak hi minung qongin simfiang theih a si lo. A ratsal tikah Amah vekin theihnak famkim thawn in thuam leh dingih cutik lawngah simfiang qul nawn loin fiangzetin kan thei leh ding.

4. Pathian sinak a langternak.

Thlarau Thianghlim hi Pathian a si kan ti tikah a sinak langermi pawl cu a tanglam vekin kan hmu thei.

- (i) Hmuntinkim ah a um (Saam 139:7-11).
- (ii) Ziangkim theithluhtu a si (1 Kor 2:10-11).
- (iii) Ziangkim titheitu a si (Luk. 1:35; 1 Pit. 3:18).

(iv) Ziangkim zirhtu a si (Joh. 14:26).

(v) Ziangkim theihpitu le Thutak a si (1 Joh. 5:6).

Thunetnak.

Thlarau Thianghlim ih thuhla le a hnaquannak hi famkim zetin ngan thluh ding hi a cang thei lomi a si. Mi tampi in ngan tum rero hman sehla famkim zet in an ngan thei dah lo ding. Sikhalsehla atu kan tarlangmi pawl hin Thlarau Thianghlim hi zo a si, ziang a tuah timi cu tawkfang in theiter ding tiah ruahsannak ka nei. Mahte kan nunnak cio ah Ca Thianghlim siar in Thlarau Thianghlim ih bomnak le hruainak thawn thazaang lak cio uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo.

May 15, 2016|Sunday|8:10am.

(30)

VANCUNGMI IH THINLUNG PUT

“Thlarau lamah ka farah ti a thei awtu pawl cu mi thluasuak an si. Ziangah tile vancung Uknak cu anmah ih ta a si,” (Mat. 5:3).

Tlangpar thuzirhnak hi Bawi Jesuh ih thusimmi pawl lakah a famkimbik le a qhabik pakhat a si. A lenglam nun thu thupi ah a sim lo ih a lenglam nun qhatnak ding hrangah sunglam thinlung a thupitzia a langter. Cumi lakah a qul bikmi pakhat cu tangdornak a si. “Thlarau lamah farah” timi hi “tangdornak” kha sim duhmi a si. Bawi Jesuh in tangdor nun a neitu cu mi thluasuak a si, a ti. Sim duhmi cu puarthaunak in minung hrangah thluasuah a pitter ih tangdornak in Pathian duhnak a simi thluasuah pawl a keng tinak a si. Bawi Jesuh in vancung Uknak cu tangdornak a neitu pawl hrangah a si, a ti. Himi kan zoh tikah tangdornak a si lole Thlarau lamah ka farah ti a theitu cu vancung mi pawl ih thinlung put a si tiah a langter. Curuangah zumtu pawlin tangdornak ih umzia hi kan theifiang a qul.

1. Pakhat le pakhat tangdor awk tonnak thinlung nei ding.

Baibal ih simmi tangdornak timi cu midang kha kanmah hnakin an qha tiah a qhatnak lam in hmu thiam hi a si. A tlangpi thu in minung cu kanmah le mah ka qhabik tiah kan hmu aw qheu. Midang kha an qhatnak

lawng hi qhawn awla nan sur cu vorh hnik uh, a ti. Simon in, "Bawipa, taima zetin zanvarte kan vorh nain zianghman kan awk lo. Sikhalsela vorh uh, in ti a si ahcun kan vorh a si pei cu," a tiih sur cu an vun vorh ih nga tampi an awk (Luk 5:1-7). Tili dangah vorh dingin fial sehla cu a awm zet. Asinain Simon te ih nitin an vorh ringringnak hmun ah a fial. Simon khalin kan vorh ringringnak hmun ah kan vorh thei lo tin a el lo. Simon in Jesuh thupekmi cu el loin zanvarte an vorh nain zianghman an awk lonak hmun ahcun a vun vorh sal mai. Hiti in Pathian thupekmi thlun in a tuah ruangah hlawhtlinnak tumpi a ngah a si cu!

Thunetnak.

Pathian thu hi hna lawngih theih men dingmi a si lo. Kan thlun dingmi tampi Baibal sungah in sim thluh. Baibal sungah zohqhim ding tampi in a um. Noah vekin Pathian thupek kan thlun ahcun himnak kan co ding. Naaman vekin Pathian thupekmi kan thlun ahcun damnak kan ngah ding. Simon vekin Pathian thupekmi kan thlun ahcun hlawntlinnak kan ngah ding. Pathian in, "Keimah i duhtu le ka thukham pawl a thluntu ih par ahcun ka duhdawtnak cu cat loin san thawng tampi tiang ka thlenter ding" (Suah. 20:6) a timi hi ziangtik khalah hngilh hlah uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo
June 4, 2016|Saturday|9:00pm.

Thunetnak.

Bawi Jesuh in, "Thlarau lamah ka farah ti a thei awtu pawl cu mi thluasuaq an si. Ziangah tile vancung Uknak cu anmah ih ta a si," a ti (Mat. 5:3). Phundang in kan sim a sile zumtu pawl ih kan nunnak hi famkim lonak thawn a khatmi kan sizia kan thei awk a qul. A hleice in thlarau lam ah kan famkim lo timi thei aw in puarthau loin tangdorte in kan nung ding a thupi zet. Vancungmi pawlih thinlung put a simi thlarau lam ih farahnak kha thei in tangdornak thawn kan nung cio ding a thupi ngaingai.

~Camkhat Hakha, Chin State.
May 28, 2016|Saturday|11:30pm.

(31)

BAWIPAI' THU THLUN HI...

“Keimah i duhtu le ka thukham pawl a thluntu ih par ahcun ka duhdawtnak cu cat loin san thawng tapi tiang ka thlenter ding” (Suah. 20:6).

Kan biakmi a nung Pathian ih duh bikmi cu a thupekmi vekin thlun hi a si. Pathian cu a thupek theitu men si loin amah duhdawt le a thupekmi thlun in a takih nunpitu parah a lungawi sawn. Pathian thu hi theihnak lawngin cemter dingmi a si lo. Nitin kan nunnak ah a thupekmi vekin thluntu si ding hi a qulzetmi a si. Tuih ni zumtu tapi cu Pathian thu kan theihnak ah a sang tuk zo. Pathian thu kan zirmi khal a tam tuk zo. Sikhalsehle kan nun ah cuih kan theihmi le kan zirmi thu pawl cu a nung thei lo. Curuangah Khristian nun ih rah qulmi pawl a rah thei dah lonak a si. Pathian cu a thukham pawl a thluntu ih par ahcun a duhdawtnak cu cat loin a thlenter ding. A thukham thlun timi cu mai' duh daan vekih nung loin Pathian thu vek ih nun, tuah le kekar hi a si. Pathian duhnak sawn in zumtu nun a fehpi hi a si.

1. Himnak a si.

Pathian in Noah hnenah lawng tuah dingin a fial. Noah in Pathian ih thupekmi vek cekci in a tuah qeh (Seem. 6:13-22). Pathian in Noah

hnenah vei tapi a fial bet rero lo. Veikhat thupekmi cu qhatein a cingkeng ih a tuah cih. Tulai zumtu tapi cu Pathian duhnak vei tapi kan thei rero hmanah kan thlun duh cuang lo. Pathian thu kan theihmi pawl hi nunpi ding khal kan tum lo. Nunpi dingah kan ruat lo. Theihnak ah kan cem netter men. Noah in Pathian thupekmi vekin famkimtein a tuah ruangah tilik a thlen taktak tikah amah le a innsang cu siatsuahnak ihsin an him thlun a si (Seem 7:1-16). Pathian thupekmi vekih nun hi humhinnak qhabik a si. Kan zatein Pathian thupekmi vek ih kan thlun ih kan nun ahcun himnak kan co tengteng ding. A thu sungih a nungtu ram, miphun le innsang cu Pathian in himnak a pek ringring.

2. Damnak a si.

Naaman cu Siria ralkap hotu ralbawi pakhat a si. Asinain phaarnat a tuar ngelcel (2 Siang. 5:1). Cuih phaarnat ihsin dam duh ah a ral a simi Israel miphun Pathian mihman profet Elisha hnenah a pan. Damnak ngah theinak dingah a thinheng zet cingin profet Elisha ih simmi vekin Pathian thupek a thlun. A netnak ah Pathian mihman profet Elisha ih fialmi vekin Jordan tiva ah vei sarh in a hnim aw hnu ah a phaarnat cu a dam ngaingai (2 Siang. 5:10-14). Naaman in Pathian thupek thlun duh loin Jordan tiva ah vei sarh kim tiang hmin aw lo ta sehla damnak a ngah hrimhrim lo ding. Pathian thupekmi thlun hi kan thlarau hrang lawng si loin kan thinlung le kan taksa hrangah damnak a si. Pathian thupekmi kan thlun ahcun kan thinlung a dam ding. Kan thinlung a dam ahcun kan taksa khal in a dam ding a si. Pathian thupekmi vekin a zohtu pawl khal nunnak le damnak an ngah (Mipum 21:8-9). Pathian thupekmi vek ih a umtu pawl hrangah damnak a um ringring.

3. Hlawhtlinnak a si.

Bawi Jesuh cu Gennesaret Tili kapah a dingih Pathian thu a sim. Cuih hnu ah Jesuh cu Simon ih lawng sungah a lut ih titlang ihsin a hlatnak ah qhawn dingin a fial. Cuih lawng sungah Jesuh cu a to ih misenpi pawl cu a zirh. Thusim a qeh tikah Simon hnenah tithuknak lamah na

(32)

THO IN DINSAL UHSI

“Cutikah ‘Tho uhsila dinal uhsi’ an ti. An tim an tuah ih hnattuan cu an thok lohli” (Nehemiah 2:18).

Kan khua, kan ram, kan miphun le kan pawlkom pawl kan zoh tikah hmun tampi ah kan qhangso ko nain khat lam kapah qumsuk rero mi tampi a um. Fehpi vivo dingmi tampi a um. Remqhat sal a qulmi tampi a um. Cumi remqhat ttulmi pawl hi zianghman siar loin kan ret men ahcun a sungah nget in a siat sinsin dingih a hloral thluh leh ding a si. Curuangah kan ram, kan miphun duhdawt in qhatnak dingah dinal kan qul. Cumi hrangah kan zatein quanvo kan nei. Nehemiah cabu kan siar tikah hmnsin tlak thupi zetmi pakhat cu Nehemiah hi nasazet in Pathian a rinsan ih a hnenah thla a cam ringring timi a si. Ziangruangah hitin Pathian hnenih thla a cam ringring timi kan zoh tikah a ram le a miphun a duhdawt tuk ruangah a si. Curuangah Nehemiah ih nun kan zoh tikah (1) Pathian a rinsan ih a duhdawt, (2) Miphun, khua le ram a duhdawt, (3) Thlacam ringringtu a si, (4) Tumtahmi vekin a tuahsuak tengteng, timi pawl kan hmu thei.

1. Pathian a rinsan ih a duhdawt.

Nehemiah hi Persia ram Susa khuapi ah a umih Artakzaksis siangpahrang hrangah sabit ti petu a si. Amah cu Judah miphun a si. Miphun dang lakah a um ko nain a biakmi a nung Pathian cu a hngilh lo. A biakmi Pathian cu kumkhua a nungmi Pathian pakhat umsun a si timi a thei ringring. A Pathian cu a rinsan ih a duhdawt fawn. Curuanghai amai' suahseemnak khua le ram ah um thei loin miphun dang hnenah a um ko nain a biakmi Pathian cu a rinsan ih a duhdawt ringring. Zumnak dang pawl karlak ah pil hlo in a hloral ta men lo.

2. Miphun, khua le ram a duhdawt.

Miphun dang, ram dang ah a um ko nain Judah miphun a sinak a hngilh dah lo. A nau Hanani thawn an tong aw tikh Judah ram thuhla le Jerusalem khua kulhnak phar pawl a cim thluh thu le kotka pawl an ur thluh timi thuhla pawl a thei tikah a riah a sia ngaingai. Cuih thu a thei tikah a to ih a qap. Cule ni tampi sung riahsia in a um ih zianghman ei loin rawl a ul. Pathian hnenah thla a cam. Pathian hmaiah Israel miphun pawl an sualzia, an pupa pawl an sualzia le Pathian duhnak thluh lo ih an umzia pawl a hmufiang aw. Miphun, khua le ram parah duhdawtnak a neih ruanghai Pathian hnenah a sualnak a phuang aw ngam a si. An sualnak pawl hrangah Pathian hnenah ngaithiamnak a dil hai.

3. Thlacam ringringtu a si.

Nehemiah hi Pathian zumtu le rinsan duhdawttu a si vekin Pathian hnenah thla a cam ringring. Israel ram tundinnak hrangah, an sualnak ngaithiam ngahnak ding hrangah le a hleice in Jerusalem khua kulhnak phar pawl dawl sal theinak ding hrangah thla a cam. Cu lawng si loin Pathian in Moses hnenih a tiamkam ciami pawl khal cingkeng ringring dingah thla a cam. Cuticun a hnenah Pathian in a umpizia le bomnak a pekzia pawl fiangazet in a thei ngah a si.

4. Tumtahmi vekin a tuahsuak tengteng.

Nehemiah cu a thinlung sungah Jerusalem khua kulhnak phar dawl sal dingah le tungding sal ding lawnglawng hi a tumtah. Cumi tungding thei daan ding a ruat tikah lamzin a hmu lo ih a riahsia. Cuih thu siangpahrang Artakzaksis in a thei tikah thu a sut. Cuticun a tumtahmi pawl fiangzetin a sim thluh tikah siangpahrang khalin a siang. Siangpahrang hnen ihsin siannak a ngah vete in a miphun pawl hnenah thuhla um daan a sim tikah "Tho uhsila dinal uhsi" an ti. Cuih hnu ah an tim an tuah ih hnaquan cu an thok lohli. Kaa ih rel men si loin tumtahmi vekin tuahsuak tengteng ding hi a thupi ngaingai.

Thunetnak.

Thil siatsuahmi a um tikah remqhat ding ruatin tawlrel a qul. To men in zianghman tuah a theih lo. Tho in, ding in quansuak tengteng a qul. Kan khua kan ram a qhangso theinak dingah siseh, rem qulmi pawl rem qhat salnak ding hrangah siseh, tho in kan ding hnu ah quansuak a qul. Cutin an quan tikah (a) Pathian qihzah in rintlak nun kan nei a qul. (b) Kan neihmi thilri, minung pawl anmah le sinak vekin kan hmang thiam a qul. (c) Kan qong, kan calai le nunphung pawl kan humhim, kan kilkhawi a qul. (d) Kan miphun khaisang in a siat zomi pawl remqhat kan qul. (e) Midang pawl thawn qang tlangin hnaquan daan zir kan qul. (f) Hmuitin mi nei in tumtahnak vekih hlawhtling dingah hmai nor vivo ding. Kan ram, kan miphun sungih a siat thluhmi pawl cu it men, to men loin tho in din tlang ding kan qul.

Kan Chin miphun Pathian in thluasuah a pek ciami cu a qhat sinsin theinak dingah tho in dinal uhsi.

~Toungphila, Kalaymyo.

June 13, 2015|Saturday|11:30 pm.